

Maatschappelijke Structuurvisie Veldhoven

Ontwerp d.d. 30 oktober 2012

Maatschappelijke Structuur Visie Veldhoven, september 2012

Opgesteld door gemeente Veldhoven, afdeling MSO, en Hospitality Consultants
(Margot Icking en Marco Verhoef)
2011-2012

INHOUDSOPGAVE

Vooraf

Samenvatting	3
1 Inleiding	8
1.1 Maatschappelijke Structuurvisie	8
1.2 Opzet en verantwoording	10
1.3 Leeswijzer	10
2 Huidige situatie	11
2.1 Inleiding	11
2.2 Gemeente Veldhoven	11
2.3 Ontwikkelingen	16
2.4 Huidig aanbod aan voorzieningen	19
3 Visie op voorzieningen	29
3.1 Versterken van de sociale structuur	30
3.2 Elke wijk 'een eigen hart'	31
3.3 Maatwerk per wijk	32
3.4 Voorzieningen zijn voor iedereen	33
3.5 Voorzieningen dichtbij huis tenzij...	34
3.6 Evenwichtige spreiding van voorzieningen	36
3.7 Inzetten op clustering van functies en voorzieningen	39
3.8 Multifunctioneel gebruik van ruimten	41
3.9 Onderzoek naar rol gemeente	42
4 Uitgangspunten en theoretisch model	43
4.1 Inleiding	43
4.2 Uitgangspunten, vergelijking en opgave	45
5 Toetsingskader, opgave en vervolg	61
5.1 Theoretisch model als toetsingskader	61
5.2 Opgave	62
5.3 Financiële paragraaf	64
5.4 Vervolgaanpak	64

Samenvatting

Maatschappelijke Structuur Visie als toetsingskader

De gemeente kent een steeds grotere rol en verantwoordelijkheid voor de aanwezigheid en spreiding van maatschappelijke of welzijnsvoorzieningen. Het ontbreekt echter nog aan een adequaat instrument waarmee getoetst kan worden welke aanwezigheid en spreiding wenselijk of noodzakelijk is. De Maatschappelijke Structuurvisie biedt een dergelijk toetsingskader.

De MSV doet uitspraken over de aanwezigheid en spreiding van *“fysieke voorzieningen waar de bevolking naartoe kan gaan op het terrein van onderwijs, sport, vrije tijd, cultuur, welzijn, jeugd en eerstelijnszorg waarvoor de gemeente een stimulerende, financiële en/of inhoudelijke rol vervult”*.

Inventarisatie huidig aanbod, beleid en ontwikkelingen

Het opstellen van de MSV is begonnen met een inventarisatie, waarbij het huidige aanbod aan voorzieningen, de gemeentelijke beleidsdoelstellingen en relevante ontwikkelingen in kaart zijn gebracht. Het gaat om ontwikkelingen die van invloed zijn op de gewenste spreiding en aanwezigheid van voorzieningen, zoals de veranderende mobiliteit, de opkomst van digitale (media) mogelijkheden, veranderingen in het vrijwilligersaanbod, transities in de AWBZ-Wmo, jeugdzorg en de Wet Werken naar Vermogen en de inzet van combinatiefuncties.

Tijdens de inventarisatie zijn ook de Veldhovense woonservicezones en wijken geanalyseerd. Hieruit blijkt dat de samenstelling van de woonservicezones en wijken weliswaar verschilt, maar dat er géén wijken zijn die er op bepaalde onderdelen heel positief of heel negatief uitspringen. Bij de inventarisatie van het huidig aanbod is gekeken naar de aanwezigheid en spreiding van:

- Ontmoetingscentra
- Voorzieningen voor jeugd/jongeren
- Onderwijsvoorzieningen
- Voorzieningen voor kinderopvang
- Culturele (en educatieve) voorzieningen
- Sportvoorzieningen
- Zorg- & welzijnsvoorzieningen
- Overige voorzieningen (o.m. commerciële voorzieningen, kerken, speelterreinen)

Visie op aanwezigheid en spreiding van voorzieningen

Na de inventarisatie is de visie van de gemeente op de aanwezigheid en de spreiding van voorzieningen geformuleerd. Deze is in een achttal punten weer te geven. Een belangrijk principe dat hieruit voortvloeit is dat ten aanzien van de spreiding en aanwezigheid van voorzieningen verschillende planningsniveaus worden onderscheiden; er wordt gekeken naar het niveau van de gemeente, de woonservicezone en naar wijkgerelateerde voorzieningen.

1. Versterken van de sociale structuur
2. Elke wijk een eigen hart
3. Maatwerk per wijk
4. Voorzieningen zijn voor iedereen
5. Voorzieningen dichtbij huis tenzij...
6. Evenwichtige spreiding van voorzieningen
7. Inzetten op clustering van voorzieningen
8. Multifunctioneel gebruik van voorzieningen

Vertaling van visie naar uitgangspunten

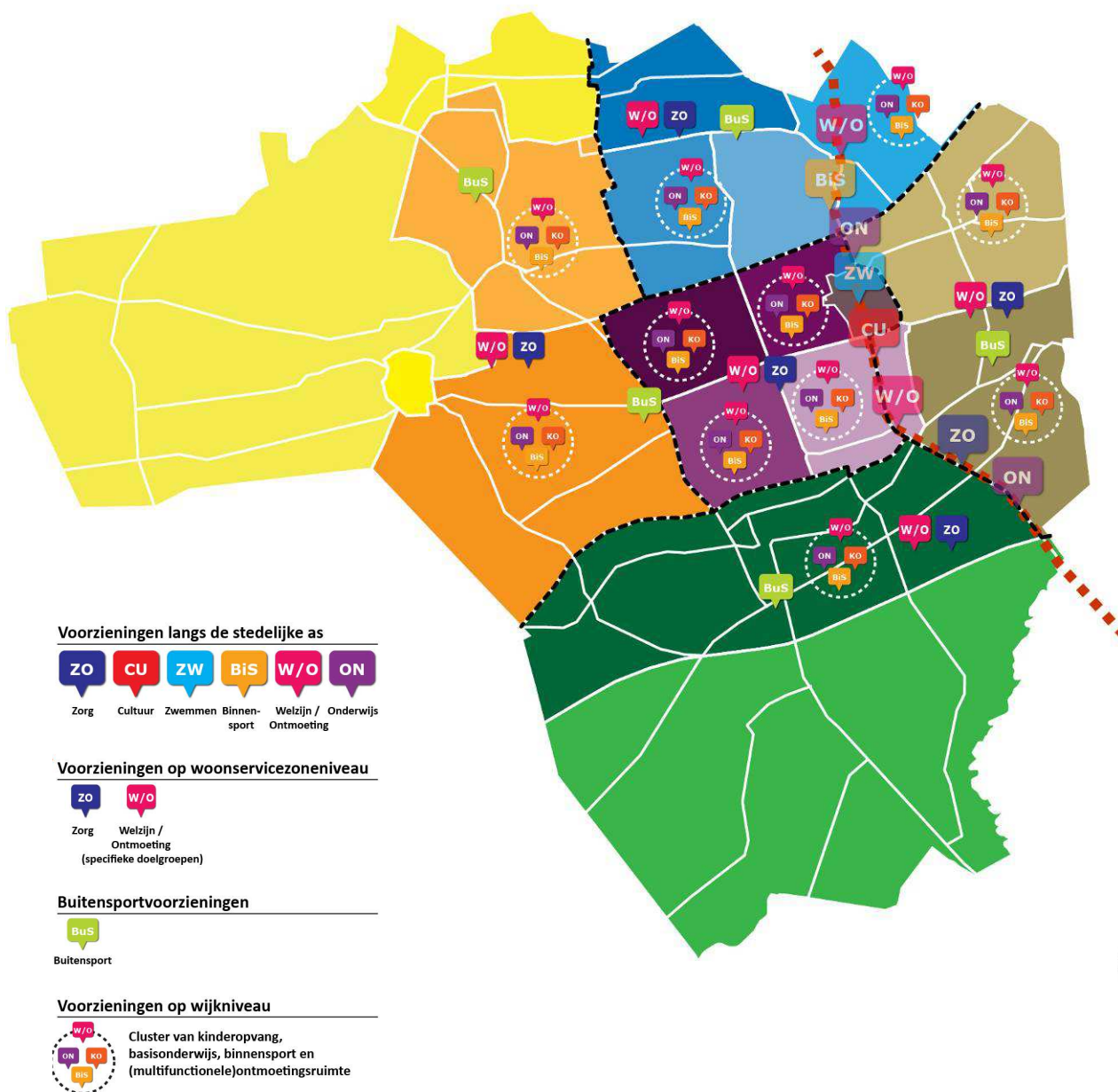
De visie is vertaald naar uitgangspunten ten aanzien van de aanwezigheid en spreiding van voorzieningen op gemeentelijk en woonservicezoneniveau.

Uitgangspunt	Nadere toelichting
Gemeentebrede voorzieningen met een stedelijk karakter langs de Stedelijke As	Culturele, sport-, onderwijs- en zorg- en welzijnsvoorzieningen die een rol voor de hele gemeente vervullen en het stedelijk karakter van Veldhoven benadrukken worden gerealiseerd langs de Stedelijke As.
Evenwichtige spreiding van voorzieningen voor buitensport over de gemeente	Waar mogelijk vindt clustering met andere voorzieningen en multifunctioneel gebruik plaats. Kleinschalige buitensportvoorzieningen (bijv. multifunctionele breedtesportterreinen) dragen door een wijkgerelateerde plaatsing bij aan de leefbaarheid.
Evenwichtige spreiding van voorzieningen voor specifieke doelgroepen over de gemeente	Voorzieningen zijn bij voorkeur multifunctioneel inzetbaar.
Spreiding van maatschappelijke zorg-/loketfuncties over de gemeente	Gezocht wordt naar mogelijkheden om te komen tot clustering van functies en voorzieningen en/of wordt gebruik gemaakt van bestaande (multifunctionele) voorzieningen.
Voorzieningen voor (eerstelijns)zorg, welzijn, sport en ontmoeting op woonservicezoneniveau	Samenhang en inhoudelijke samenwerking is van belang. Het cluster aan voorzieningen vormt een (maatschappelijk) hart binnen de woonservicezone.
Elke woonservicezone een ontmoetingscentrum	Te gebruiken door iedereen, open inloopfunctie. Het ontmoetingscentrum kan een op zichzelf staande voorziening zijn of deel uitmaken van een groter geheel.
Clustering van wijkgerelateerde voorzieningen (onderwijs, kinderopvang, binnensport) en ruimte voor ontmoeting op wijkniveau	Wijkgerelateerde voorzieningen vormen een samenhangend geheel, bij voorkeur onder één dak en multifunctioneel gebruikt. Ze dragen bij aan ontmoeting op wijkniveau en kunnen een (maatschappelijk) hart van één of meerdere wijken vormen.

Theoretisch model als toetsingskader

Alle uitgangspunten samen vormen het theoretisch model. Dit geeft weer hoe Veldhoven er uit zou zien als de uitgangspunten ten aanzien van aanwezigheid en spreiding van voorzieningen worden toegepast. Het beschrijft hoe de maatschappelijke voorzieningen over de gemeente, woonservicezones en wijken verspreid zouden zijn als er van een blanco situatie uitgegaan zou worden. Voorgesteld wordt om dit als toetsingskader te hanteren. Het theoretisch model ziet er in een figuur als volgt uit.

Figuur 1: Theoretisch model

Opgave in het kader van implementatie en op basis van vergelijking met huidige situatie

Het vaststellen van de MSV leidt tot een aantal opgaven. De opgave betreft allereerst de implementatie van de MSV als beleidskader; hierbij gaat het om borging van het beleid intern, communicatie/afstemming met externe betrokkenen en afstemming van de MSV op bestaand beleid/plannen, etc.

De opgave komt ook voort uit een vergelijking tussen de huidige situatie en de uitgangspunten van het theoretisch model. Het gaat vooral om het versterken van de sociale structuur, het creëren van (meer) ruimte voor ontmoeting en het komen tot verdere clustering en multifunctioneel gebruik van voorzieningen. De opgave is niet zozeer de realisatie van extra voorzieningen, maar veel meer het zoeken naar slimme combinaties en mogelijkheden om de (inloop)functie en exploitatie te versterken. Dit geldt vooral voor de bestaande ontmoetingscentra. De opgave verschilt per deelgebied en verandert continu, als gevolg van ontwikkelingen die zich voordoen en (beleids)keuzes die worden gemaakt. Dit verklaart waarom er verschillen zijn of kunnen ontstaan in het aanbod aan welzijnsvoorzieningen op woonservicezone- en wijkniveau.

Vervolgaanpak

De financiële consequenties van de MSV kunnen op dit moment nog niet in kaart worden gebracht. Dit moet verder worden uitgewerkt. Gezien de financiële situatie binnen de gemeente wordt op korte termijn vooral ingezet op zaken die relatief eenvoudig kunnen worden opgepakt, bijvoorbeeld doordat aansluiting kan worden gezocht bij lopende trajecten of aangehaakt kan worden op bestaande initiatieven/overleggen.

Later wordt een uitwerkingsnotitie opgesteld. Voorstellen met financiële consequenties die nog niet in de begroting zijn opgenomen, worden op gebruikelijke wijze aan de gemeenteraad voorgelegd (via de Planning en Controlcyclus). Op reguliere basis wordt de balans opgemaakt en het uitvoeringsprogramma geactualiseerd, zodat ook nieuwe ontwikkelingen hierin kunnen worden meegenomen.

1 Inleiding

1.1 Maatschappelijke Structuurvisie

Aanleiding en doelstelling

De gemeente Veldhoven heeft besloten om – in navolging op de Ruimtelijke Structuurvisie – een maatschappelijke structuurvisie op te stellen (verder: MSV). De MSV geeft de visie van de gemeente op maatschappelijke voorzieningen weer. Het is een instrument waarmee de aanwezigheid en spreiding van voorzieningen getoetst kan worden.

De MSV geeft antwoord op vragen als:

- Welke voorzieningen zijn er?
- Welke ontwikkelingen hebben invloed op het voorzieningenniveau?
- Welke voorzieningen zouden er moeten zijn?
- Wat is het verschil tussen 'zijn' en 'zouden moeten zijn'?
- Hoe kan dit verschil worden gedicht en welke aanpak kan worden gehanteerd?

Met het opstellen van een MSV wil Veldhoven inspelen op de ontwikkelingen die zich voordoen en de veranderende rol van de gemeente. Door diverse ontwikkelingen – onder meer de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), de doorontwikkeling van de AWBZ, transitie Jeugdzorg en Wet Werken naar Vermogen – komen steeds meer taken op gemeenteniveau te liggen. Hierdoor heeft de gemeente een toenemend belang – en een toenemende verantwoordelijkheid – bij de aanwezigheid en spreiding van maatschappelijke voorzieningen. De MSV vormt het afwegingskader voor keuzes die de gemeente maakt. Het opstellen van een MSV is geen wettelijke verplichting.

Kaderstellend onderwerp

Het onderwerp MSV is door de gemeenteraad als kaderstellend onderwerp benoemd. Dat wil zeggen dat de raad – na hierover met betrokken partijen van gedachten te hebben gewisseld – de kaders heeft benoemd waarbinnen de MSV moet worden opgesteld. Deze kaders zijn vastgelegd in de door de raad vastgestelde 'Kadernota MSV' (september 2011). In bijlage 1 van het bijlagenboek is voor elk van de kaders aangegeven waar de uitwerking ervan in deze maatschappelijke structuurvisie te vinden is.

Definitie en afbakening

De MSV doet uitspraken over de aanwezigheid en spreiding van *"fysieke voorzieningen waar de bevolking naartoe kan gaan op het terrein van onderwijs, sport, vrije tijd, cultuur, welzijn, jeugd en eerstelijnszorg waarvoor de gemeente een stimulerende, financiële en/of inhoudelijke rol vervult"*.

Hieronder volgt een toelichting op de verschillende elementen uit de definitie. Deze definitie wijkt enigszins af van de eerder in de kadernota Maatschappelijke Structuurvisie gehanteerde definitie. De rol die de gemeente vervult, is hieraan toegevoegd.

Fysieke voorzieningen

Het gaat nadrukkelijk om de aanwezigheid en spreiding van *fysieke* accommodaties en dus niet om aanwezigheid en spreiding van dienstverlening en maatschappelijke functies. Dit is immers niet gebonden aan een fysieke accommodatie en kan op andere schaal plaatsvinden.

Rol gemeente

Het gaat bij het formuleren van de visie ook nadrukkelijk om accommodaties waarvoor de gemeente een rol vervult. Welke rol dat is, kan verschillen. Ook een combinatie van rollen is mogelijk.

Een inhoudelijke rol wil zeggen dat de gemeente een bepaalde beleidsambitie nastreeft en een inhoudelijk belang heeft; een financiële rol wil zeggen dat de gemeente geld investeert in de realisatie of instandhouding van een accommodatie; een stimulerende rol wil zeggen dat de gemeente niet actief participeert of investeert, maar de accommodatie of betrokken partij indirect ondersteunt, bijvoorbeeld door het bestemmingsplan aan te passen en/of partijen bij elkaar te brengen.

Overige (commerciële) voorzieningen

Voorzieningen die door 'de markt' worden gerealiseerd en waar de gemeente 'geen inhoudelijke bemoeienis' mee heeft, vallen buiten de scope van de MSV. Dat zijn voorzieningen die zelfvoorzienend zijn. De gemeente stelt ruimtelijke kaders, welke door de markt worden ingevuld. Voorbeelden hiervan zijn fitnesscentra, kerkgebouwen, supermarkten en horeca.

Omdat ook deze voorzieningen een maatschappelijke functie kunnen vervullen (en om de grens aan te geven), worden deze in de MSV wel getoond. Dit geldt vooral voor voorzieningen die een inloofunctie hebben of die door kwetsbare doelgroepen worden gebruikt. Voorbeelden hiervan zijn de activiteiten- of ontmoetingsruimte in woon-zorgcomplexen, kerkgebouwen en verschillende (commerciële) sportvoorzieningen.

Wonen met zorg

Ook woonvoorzieningen (wonen met zorg) vallen buiten de scope van de MSV; dit komt in een andere notitie aan de orde. In december 2011 heeft het college kennis genomen van de notitie "Wonen met zorg voor bijzondere doelgroepen; wat komt er op ons af?" Hierin is geschetst welke vragen er de komende 30 jaar op de gemeente afkomen aan wonen met zorg en is getracht inzichtelijk te maken aan welke vormen van wonen de komende jaren behoefte zal zijn. De daaruit volgende opgave vormt input voor het woningbouwprogramma van de komende jaren.

Bij het opstellen van de notitie rondom wonen met zorg is aansluiting met de MSV gezocht. Het realiseren van wonen-met-zorg-concepten kan alleen dan adequaat en efficiënt zijn, als de omringende maatschappelijke voorzieningen ook efficiënt, bereikbaar en bruikbaar zijn. Een goede maatschappelijke structuur is een voorwaarde voor een goed wonen-met-zorg-beleid.

In Veldhoven zijn verschillende instellingen actief die wonen met zorg bieden en binnen hun woonvoorzieningen ook meer algemene activiteiten aanbieden. Deze komen in de MSV aan de orde. Het gaat om:

- Zorgcentrum Merefelt: verzorging en verpleging voor ouderen;
- Severinus, instelling voor mensen met een verstandelijke handicap (hoofdvestiging in Veldhoven)
- Lunet Zorg, instelling voor mensen met een verstandelijke handicap (woonbegeleidingscentrum en enkele woonheden in Veldhoven)
- Combinatie Jeugdzorg, instelling voor geïndiceerde jeugdzorg (intramurale vestiging en enkele wooneenheden/begeleid wonen in Veldhoven)
- GGzE, instelling voor mensen met een psychische of psychiatrische aandoening (beschermd wonen locatie in Veldhoven).

In navolging op het onderzoek "Wonen met Zorg voor bijzondere doelgroepen; wat komt er op ons af?" moet worden gezocht naar locaties die geschikt zijn voor dergelijke voorzieningen. Het gaat om bijzondere woonvormen die niet binnen de reguliere woningvoorraad opgelost kunnen worden, omdat aanpassingen nodig zijn om er een 'bijzondere doelgroep' te huisvesten. De MSV doet hier geen concrete uitspraken over, maar geeft wel de kaders en uitgangspunten waarbinnen kan worden gezocht. Dit is daarom als uitwerkingsvraagstuk opgenomen in hoofdstuk 5.

Looptijd en relatie met andere beleidsterreinen

De MSV is een uitwerking van de kadernota MSV en heeft nadrukkelijk raakvlakken met de beleidsvelden onderwijs, jeugd, sport, welzijn, recreatie, cultuur en eerstelijnszorg. In het bijzonder heeft de MSV raakvlakken met de kadernota Maatschappelijke Participatie. Enerzijds hebben de beleidsuitgangspunten als uitgangspunt gediend voor het opstellen van de MSV; anderzijds geldt de MSV als vertrekpunt voor toekomstige beleidsvorming.

De MSV geldt als beleidskader voor de komende jaren; de uitgangspunten vormen de meetlat waarlangs beslissingen rondom de aanwezigheid en spreiding van voorzieningen kunnen worden genomen. Op het moment dat de gemeente bijvoorbeeld een verzoek krijgt om te investeren in een (nieuwe) accommodatie, dan gelden de uitgangspunten van de MSV als leidraad (zie hoofdstuk 3 en verder).

Er is geen eindtijd aan de MSV gekoppeld. Periodiek zal beoordeeld worden of ontwikkelingen zodanig zijn dat aanpassing of bijstelling van de visie nodig is.

1.2 Opzet en verantwoording

De MSV is opgesteld door de gemeente Veldhoven, afdeling MSO, en Hospitality Consultants. De MSV is opgesteld binnen de kaders en uitgangspunten zoals vastgelegd in de Kadernota MSV.

Inventarisatie

Het opstellen van de MSV is begonnen met een inventarisatie, waarbij het huidige aanbod aan voorzieningen, de gemeentelijke beleidsdoelstellingen, de vraag naar voorzieningen en relevante ontwikkelingen in kaart zijn gebracht. Bijlage 2 van het bijlagenboek bevat een overzicht van geraadpleegde documenten.

Om een goed beeld te krijgen van wat er allemaal aan voorzieningen aanwezig is binnen Veldhoven, is een vrij uitvoerige inventarisatie uitgevoerd. Zo zijn ook allerlei (semi-)commerciële voorzieningen die een maatschappelijke functie (kunnen) vervullen, in kaart gebracht.

Analyse en planvorming

De inventarisatiegegevens vormden de basis voor de MSV. Tijdens een aantal bijeenkomsten met een gemeentelijke werkgroep is de huidige situatie geanalyseerd, zijn visie en uitgangspunten geformuleerd, is een vergelijking gemaakt met de huidige situatie en is de opgave per planningsniveau benoemd. De uitgangspunten gelden voor de voorzieningen die binnen de scope van de MSV vallen. Op de (semi-) commerciële voorzieningen zijn deze niet van toepassing; deze vallen buiten de scope van het MSV en zijn alleen in kaart gebracht om aan te geven welke voorzieningen allemaal aanwezig zijn in Veldhoven.

1.3 Leeswijzer

Het volgende hoofdstuk geeft de huidige situatie binnen de gemeente Veldhoven weer. Het beschrijft de kenmerken van de gemeente Veldhoven, de ontwikkelingen die zich hier voordoen en ook het huidige aanbod aan voorzieningen komt uitgebreid aan bod.

Hoofdstuk 3 bevat de visie op voorzieningen. Hier worden de kaders en uitgangspunten ten aanzien van spreiding, clustering van functies en multifunctioneel ruimtegebruik beschreven.

Deze uitgangspunten worden in hoofdstuk 4 vertaald naar uitgangspunten ten aanzien van aanwezigheid en spreiding van voorzieningen. In dit hoofdstuk wordt ook een vergelijking gemaakt met de huidige situatie. Aan het einde van dit hoofdstuk wordt het 'theoretisch model' geïntroduceerd. Dit geeft weer hoe Veldhoven er uit zou zien als de uitgangspunten zouden worden toegepast.

In hoofdstuk 5 bevat het theoretisch model als toetsingskader en beschrijft de opgave, zowel in algemene zin als op gemeentelijk en woonservicezonenniveau. Ook bevat dit de financiële paragraaf en een beschrijving van het vervolg.

In een apart bijlagenboek zijn de volgende bijlagen opgenomen:

1. Kaders uit de Kadernota MSV
2. Geraadpleegde documenten
3. Huidig aanbod
4. Theoretisch model
5. Aanbod op gemeentelijk niveau
6. Aanbod op woonservicezonenniveau
7. Begrippen- en afkortingenlijst

2 Huidige situatie

2.1 Inleiding

Dit hoofdstuk geeft de huidige situatie binnen de gemeente Veldhoven weer. Achtereenvolgens wordt stil gestaan bij de kenmerken van de gemeente, relevante ontwikkelingen die zich voordoen en het huidige aanbod aan voorzieningen.

Het aanbod aan voorzieningen binnen Veldhoven kan als goed worden bestempeld. Alle 'noodzakelijke' voorzieningen zijn aanwezig, de gemeente beschikt over relatief veel voorzieningen, er wordt actief ingezet op clustering van functies en vernieuwing/uitbreiding van het bestaande aanbod. Voorzieningen zijn primair bestemd voor inwoners uit Veldhoven. Veldhoven beschikt niet echt over regionale, maatschappelijke voorzieningen. Op dit moment doen zich ontwikkelingen voor die van invloed zijn op de vraag naar voorzieningen en het huidige aanbod onder druk zetten. De gemeente speelt hier al deels op in, maar dit vormt een belangrijk gegeven bij het opstellen van de MSV. Deze ontwikkelingen vormen een belangrijk vertrekpunt voor de gemeentelijke visie op de aanwezigheid en spreiding van voorzieningen.

2.2 Gemeente Veldhoven

Hieronder volgen de belangrijkste kenmerken van de gemeente Veldhoven (bron: Wijkatlas 2010). Het gaat om kenmerken ten aanzien van woningen, bevolkingsopbouw, sociale gegevens, voorzieningen, leefbaarheid en veiligheid. Ook worden opvallendheden en verschillen per wijk¹ benoemd en wordt een vergelijking met het Nederlandse gemiddelde gemaakt (bron: CBS).

Indeling naar woonservicezones en wijken

Veldhoven is ingedeeld in woonservicezones, wijken en buurten. Verschillende wijken vormen samen een woonservicezone en een aantal wijken bestaat uit meerdere buurten. Hieronder volgt een toelichting.

Woonservicezones

Veldhoven is ingedeeld in vijf woonservicezones. Een woonservicezone is "een gebied waar iedereen – met of zonder beperkingen – zo lang mogelijk zelfstandig en comfortabel kan wonen, doordat hier voldoende voorzieningen op het gebied van wonen, welzijn en zorg aanwezig zijn". Elke woonservicezone heeft idealiter "een eigen hart met voorzieningen" of "één of meerdere steunpunten waar mensen terecht kunnen" (bron: Nota Zorgzame Wijken). De aanwezigheid van voorzieningen draagt bij aan de zelfredzaamheid en zelfstandigheid van inwoners.

Wijken

Veldhoven bestaat uit tien wijken². Het gaat om de oude kerkdorpen Veldhoven-Dorp, Meerveldhoven, Zeelst en Oerle en de uitbreidingswijken d'Ekker, Cobbeek/Centrum, Zonderwijk, 't Look, Heikant/De Kelen en De Polders. Verschillende wijken bestaan uit meerdere buurten. Het voorzieningenaanbod verschilt per wijk.

Er zijn concrete plannen om aan de westkant van Veldhoven een nieuwe wijk te realiseren, Zilverackers genaamd. Dit wordt onderdeel van woonservicezone West. Hier worden de komende jaren circa 2.700 woningen gerealiseerd (waarvan circa 30% sociale huurwoningen). Ook hier is een eigen multifunctioneel en geclusterd voorzieningenaanbod op maat voorzien.

¹ Net als in de Wijkatlas wordt in de MSV gebruik gemaakt van een wijkindeling met tien wijken. Meerdere wijken samen vormen een woonservicezone. Sommige wijken zijn in de MSV uitgesplitst in meerdere buurten. Dit omdat de samenstelling van de buurten van elkaar verschilt, waardoor op wijkniveau geen goede conclusies mogelijk zijn. De wijk Cobbeek/Centrum is bijvoorbeeld gesplitst in de buurten Cobbeek en Centrum en de wijk Heikant/De Kelen is uitgesplitst in de buurten Heikant Oost, Heikant West en De Polders.

² Buitengebieden en kleine buurtenschappen vallen buiten de scope van de MSV en worden zodoende niet vermeld.

Tabel 1: Indeling in woonservicezones, wijken en buurten

Woonservicezones	Wijken	Buurten
Zuid	Veldhoven–Dorp	Veldhoven–Dorp Zuid
		Buitengebied Zuid
Oost	Meerveldhoven	Meerveldhoven
		Zeelst
Midden	d'Ekker	d'Ekker
		Zonderwijk
		't Look
		Cobbeek
Noord	Heikant/De Kelen	Centrum
		Heikant West
		Heikant Oost
		De Kelen
West	De Polders	De Polders
		Oerle
		Zandoerle**
		Buitengebied West
	Zilverackers*	

* Uitbreidingsgebied, 2.700 woningen nog te realiseren

** Het buurtschap Zandoerle wordt beschouwd als buitengebied, hier wordt in deze rapportage niet nader op ingegaan.

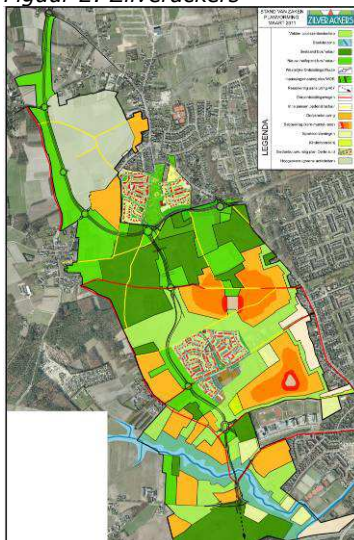
Best of both worlds

Veldhoven heeft zowel een dorps als stedelijk karakter. Een belangrijk uitgangspunt uit de Ruimtelijke Structuurvisie is "om beide kwaliteiten een eigen plek te geven en tot hun recht te laten komen" (bron: Ruimtelijke Structuurvisie).

Dorps karakter

Het dorps karakter komt vooral tot uiting in de kerkdorpen en woonwijken. Elke wijk heeft zijn eigen uitstraling en identiteit en beschikt – met het oog op de sociale samenhang – idealiter over "een eigen hart". Ook in Zilverackers wordt een dorps structuur nagestreefd (zie onderstaande figuur). In Zilverackers, met name in het deelgebied De Drie Dorpen, zijn verschillende maatschappelijke voorzieningen gepland.

Figuur 2: Zilverackers

Tabel 2: Gepland aanbod De Drie Dorpen (deelgebied Zilverackers)

Voorziening	Locatie
Brede School (in MFA)	Huysackers
VSO Prins Willem Alexander	Schootackers
Kinderboerderij Prins Willem Alexander school	Schootackers
Evenemententerrein 'Ons Acker'	tussen de dorpen
Sporthal (bij/in MFA)	Huysackers
Dansaccommodatie (in MFA)	onderdeel sporthal
Tennispark	Schootackers
Ontmoetingscentrum (in MFA)	Huysackers
Gezondheidscentrum	Bosackers

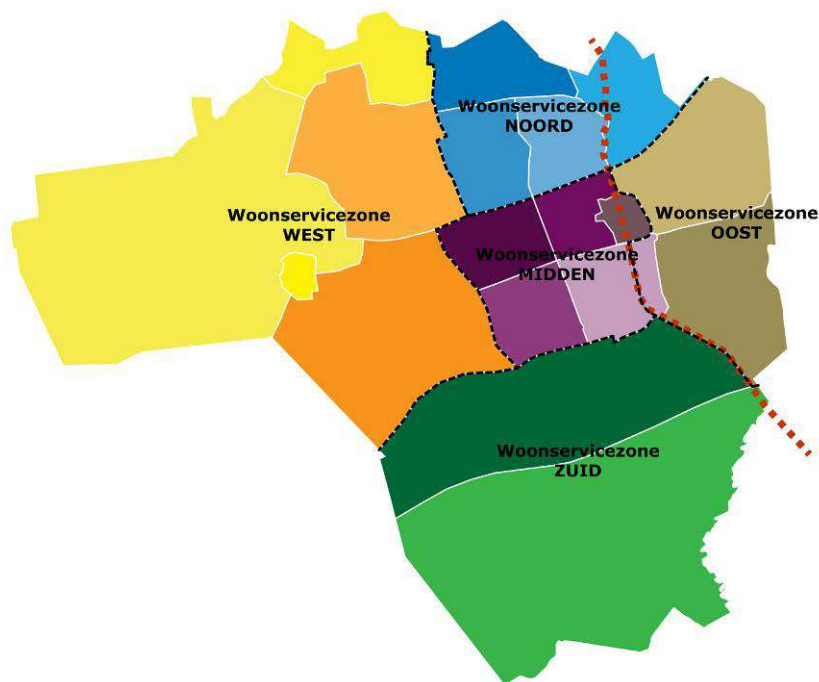
Stedelijk karakter

Naast dit dorpse karakter heeft Veldhoven ook een stedelijk karakter. Dit stedelijke karakter komt vooral tot uiting in het City Centrum, de Stedelijke As, op bedrijventerrein De Run (bron: Ruimtelijke Structuurvisie) en in de toekomst mogelijk ook op bedrijventerrein Habraken.

Het City Centrum – het gebied rondom het gemeentehuis, theater en bibliotheek en het winkelcentrum – vormt “het (cultureel) hart van Veldhoven”. Er is een Centrum Ontwikkelingsplan gemaakt om de functie en uitstraling van het centrum te versterken. De Stedelijke As is de zone rondom De Run 4500, De Run 5300, Burgemeester Van Hooftlaan, Heemweg, Smelen en Traverse (zie onderstaande figuur). Hier zijn allerlei stedelijke functies voorzien. Door hier de stedelijke functie te concentreren, ontstaat op andere plekken (meer) ruimte om het dorpse of groene karakter te behouden.

De MSV doet uitspraken over de aanwezigheid, ligging en spreiding van maatschappelijke voorzieningen. De uitgangspunten uit de Ruimtelijke Structuurvisie, Kadernota Maatschappelijke Participatie en nota Zorgzame Wijken zijn hierin meegenomen. In de MSV wordt nader ingegaan op het gewenste aanbod aan voorzieningen op wijk-, woonservicezone- en gemeenteniveau. Ook de Stedelijke As komt aan bod.

Figuur 3: Indeling naar wijken en woonservicezones inclusief Stedelijke As

Omvang en samenstelling bevolking

De gemeente Veldhoven heeft 43.884 inwoners (peildatum 1-1-2012, bron: Bevolkingsadministratie gemeente Veldhoven). De laatste twee jaar is de bevolking met circa 2% gegroeid. Voor de komende jaren wordt ook nog een lichte groei voorzien, daarna wordt een lichte afname van het aantal inwoners verwacht. De omvang en samenstelling van de bevolking is van invloed op de behoefte aan voorzieningen.

Groei als gevolg van woningbouw

De groei is deels het gevolg van woningbouw; in onder meer Veldhoven-Dorp, d'Ekker en De Kelen, zijn de laatste jaren veel nieuwe woningen gerealiseerd. De komende jaren worden vooral in Zilverackers nieuwe woningen gerealiseerd (circa 2.700 woningen). Deze voorzien niet alleen in een behoefte van Veldhoven, maar ook in een regionale behoefte, vooral uit Eindhoven.

Veranderende samenstelling

De samenstelling van de bevolking verandert. Over het geheel genomen is sprake van ontgroening en vergrijzing (bron: Wijkatlas 2010, vergelijking cijfers ten opzichte van 2008). Dat wil zeggen dat het aantal jongeren over het algemeen afneemt en het aantal ouderen toeneemt. Ook hier bestaan (grote) verschillen per wijk/buurt en daarbinnen ook per leeftijdscategorie. Ter illustratie: binnen de wijk d'Ekker is sprake van ontgroening, maar het aantal basisschoolleerlingen (4-12 jarigen) neemt hier juist toe. Wanneer gekeken wordt naar de *gemiddelde* ontwikkeling per wijk, dan is de ontgroening het sterkst in Oerle, De Polders en d'Ekker en is de gemiddelde vergrijzing het sterkst in Zeelst en d'Ekker. Meerveldhoven daarentegen wordt gezien als "*de meest vergrijsde wijk van Veldhoven*". Een (beperkte) toename van het aantal jongeren heeft relatief veel impact op de samenstelling van de wijk en daarmee op de vraag naar voorzieningen.

Woontuur en -bezetting

De gemiddelde woontuur in Veldhoven bedraagt 14 jaar. De woontuur is relatief lang in de wijken Oerle en Zonderwijk; in De Polders, De Kelen en het Centrum daarentegen is de woontuur relatief kort.

Het gemiddeld aantal inwoners per woning neemt af; er is sprake van huishoudensverdunding. Vooral in het Centrum wonen relatief veel alleenstaanden; in de buurten Heikant West en Oost, De Kelen, De Polders, Meerveldhoven en Oerle wonen relatief veel paren met kinderen; in de buurten Heikant Oost en Zonderwijk wonen juist relatief veel eenoudergezinnen. Verondersteld wordt dat in wijken waar veel mensen alleen wonen (met of zonder inwonende kinderen), de behoefte aan voorzieningen groter is.

Besteedbaar inkomen

Veldhoven heeft meer hogere inkomens dan gemiddeld in Nederland. Vooral in De Polders, Zeelst en 't Look wonen veel mensen met een bovengemiddeld inkomen. Het aandeel lage inkomens is vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde. De lagere inkomens zijn vooral in Zonderwijk, d'Ekker en Heikant West te vinden. Juist in wijken met lagere inkomens is de aanwezigheid van voorzieningen van belang.

Sociale klasse

In vergelijking met Nederland kent Veldhoven iets meer mensen in de middelhoge sociale klasse (vooral in Oerle) en iets minder mensen in de lagere sociale klassen. De lagere sociale klassen zijn vooral vertegenwoordigd in d'Ekker en Zonderwijk. De gemeente heeft 't Look, Cobbeek, d'Ekker en Zonderwijk tot 'aandachtsgebied' benoemd (o.a. in Woonvisie).

Maatschappelijke voorzieningen kunnen ook in deze wijken een belangrijke rol vervullen. Over het algemeen maken inwoners uit wijken met lagere inkomens of lagere sociale klassen meer gebruik van voorzieningen in hun directe woonomgeving. Ook vanuit andere invalshoeken wordt nagedacht over verbetering van de wijken.

Voorzieningen, betrokkenheid en tevredenheid

Betrokkenheid en verbondenheid

Het aantal mensen dat bereid is incidenteel vrijwilligerswerk te doen, is toegenomen. Het aantal mensen dat bereid is structureel vrijwilligerswerk te vervullen (bijvoorbeeld door een bestuursfunctie te vervullen), is juist afgenomen. Ook het aantal mensen dat deelneemt aan verenigingsactiviteiten is afgenomen. Circa 65% van de inwoners doet aan sport, circa 20% van de inwoners maakt wel eens gebruik van een ontmoetingscentrum en 29% van de inwoners is lid van de bibliotheek. Over het algemeen maken de inwoners van 'de oude dorpen' meer gebruik van voorzieningen, ook in hun eigen wijk/buurt.

Tevredenheid

Over het algemeen zijn mensen tevreden over hun wijk/buurt en de voorzieningen in Veldhoven. Vooral basisscholen, winkels en gezondheidsvoorzieningen worden relatief goed beoordeeld; jongerenvoorzieningen daarentegen worden relatief slecht beoordeeld. De wijken Oerle, De Polders, Veldhoven-Dorp en Zeelst worden in het algemeen het best beoordeeld. Onduidelijk is of die beoordeling gaat over de aanwezigheid, de functie/uitstraling van de voorzieningen of de kwaliteit van de dienstverlening die wordt geboden.

Veldhoven in de regio

Het opstellen van de MSV is een gemeentelijke aangelegenheid. Hierover vindt geen afstemming binnen de regio plaats. Bij het formuleren van de visie is wel oog voor de voorzieningen die op regionaal niveau aanwezig zijn, de ontwikkelingen die zich hier voordoen en de rol die de gemeente Veldhoven op regionaal niveau wil/kan vervullen.

Veldhoven werkt namelijk nauw samen binnen de regio. Samen met 21 andere gemeenten in Zuidoost-Brabant vormt Veldhoven het Samenwerkingsverband Regio Eindhoven (SRE). In dit verband werken gemeenten samen op diverse (gemeentegrensoverschrijdende) thema's. De zeven gemeenten direct rond Eindhoven vormen samen met Eindhoven het samenwerkingsverband Stedelijk Gebied. Eindhoven, Helmond, Best en Veldhoven werken daarnaast nog intensief samen binnen het gremium 'Campusgemeenten'. In Veldhoven wordt door diverse partijen gewerkt aan de realisatie van het Health Technology Park. Op het gebied van de ontwikkeling van Brainport werken Eindhoven, Helmond, Veldhoven en het SRE met bedrijfsleven en onderwijs samen in een triple helix organisatie: Brainport Development.

Veldhoven wil "een aantrekkelijk, veilig en sociaal woon- en werkklimaat en een bijzondere en kwalitatieve bijdrage aan de regio bieden" (bron: Ruimtelijke Structuurvisie). Voorzieningen spelen hier een belangrijke rol in. Denk aan culturele- of sportvoorzieningen die een regionale functie kunnen vervullen en van Veldhoven een aantrekkelijke gemeente maken voor inwoners van andere gemeenten.

Veldhoven bevindt zich wat dat betreft in een soort 'middenpositie': Veldhovenaren maken gebruik van (hoog)stedelijke voorzieningen die in Eindhoven zijn gesitueerd, net zoals Kempenaren gebruik maken van bepaalde voorzieningen in Veldhoven. Nieuwe voorzieningen met een regionale functie kunnen ook in Veldhoven goed op hun plaats zijn. In het kader van de samenwerking tussen de Campusgemeenten is er afstemming over topvoorzieningen op het gebied van sport en cultuur in de regio. In het kader van deze Maatschappelijke Structuurvisie blijkt dat de meeste maatschappelijke voorzieningen geen specifiek regionale uitstraling (hoeven te) hebben.

2.3 Ontwikkelingen

Naast demografische ontwikkelingen en ruimtelijke ontwikkelingen doen zich binnen Veldhoven ook ontwikkelingen voor die van invloed zijn op de gewenste aanwezigheid en spreiding van voorzieningen. Denk aan maatschappelijke ontwikkelingen, de veranderende economische omstandigheden of wijzigingen in het gemeentelijk beleid. Deze ontwikkelingen leiden tot vragen als: 'Wat moet zijn beslag krijgen in een fysieke voorziening of kan het ook anders?'.

Hieronder volgt een korte toelichting op de ontwikkelingen, die meegenomen worden naar de volgende hoofdstukken bij het opstellen van de visie (hoofdstuk 3) en het formuleren van uitgangspunten en het theoretisch model (hoofdstuk 4).

Maatschappelijke ontwikkelingen

Verschillende maatschappelijke ontwikkelingen hebben invloed op de vraag naar voorzieningen.

Mobiliteit en kwaliteit

De afgelopen jaren is een zogenaamde 'zapcultuur' ontstaan; mensen zijn minder gebonden aan een vereniging of activiteit, maar zoeken naar iets wat op dat moment bij ze past of aantrekkingskracht heeft. Over het algemeen nemen mensen aan meer activiteiten deel dan voorheen; het bestedingspatroon wordt diverser. Deze vervluchting van de vrijetijdsbesteding zorgt voor minder betrokkenheid.

Een kwalitatief hoogwaardig aanbod aan voorzieningen en dienstverlening en voldoende afwisseling is nodig om de 'onrustige en zappende consument' te behouden. Accommodaties moeten 'met hun tijd mee' en actief inspelen op de behoefte van de klant. Door voorzieningen multifunctioneel en geclusterd in te zetten, wordt dit mogelijk.

Steeds vaker gaat kwaliteit boven afstand. Mensen zijn de afgelopen jaren mobieler geworden en zijn bereid grotere afstanden af te leggen voor hun vrijetijdsbesteding. De fysieke locatie van voorzieningen is daarmee minder van belang. Denk bijvoorbeeld aan voorzieningen op het gebied van sport, cultuur en onderwijs. Voor zorg en welzijn is ook een tegengestelde ontwikkeling zichtbaar; hier is het beleid steeds vaker gericht op 'dienstverlening dicht bij huis', zeker wanneer het dienstverlening betreft aan mensen met een beperkte mobiliteit, zoals ouderen, kinderen of jeugd.

Dat wil overigens niet zeggen dat de gemeente actief streeft naar schaalvergroting. Het beleid van de gemeente is gericht op het bieden van 'voorzieningen dicht bij huis', om de leefbaarheid en sociale samenhang binnen een woonservicezone of wijk te versterken. Het gaat dan vooral om voorzieningen met een functie op woonservicezone- of wijkniveau, zoals een basisschool of ontmoetingscentrum. In het kader van duurzaamheid wil de gemeente bewust omgaan met openbare groene buitenruimtes en (onnodige) verkeersbewegingen voorkomen.

Vrijwilligers en mantelzorgers

Het aantal vrijwilligers voor structureel vrijwilligerswerk neemt af. Dit is het gevolg van de verdergaande individualisering, de toegenomen arbeidsparticipatie en de grote keuzevrijheid in vrijetijdsbesteding. Voor incidenteel vrijwilligerswerk is een groeiend animo.

Gemiddeld genomen hebben mensen minder vrijetijd, maar willen ze wel steeds meer (verschillende) dingen doen. Dit zet niet alleen het verenigingsleven, maar ook voorzieningen onder druk; van oudsher spelen vrijwilligers immers een belangrijke rol in beheer en exploitatie van maatschappelijke voorzieningen. Een bijzondere groep vrijwilligers vormen de mantelzorgers. Ook zij komen steeds meer onder druk te staan en zullen een groter beroep doen op maatschappelijke voorzieningen.

Technologieën

De opkomst van nieuwe diensten en technologieën (denk aan social media, telewerken en domotica) maken ontmoeting, zorg en dienstverlening op afstand mogelijk en veranderen de wijze waarop mensen elkaar ontmoeten. Ook dit maakt de fysieke locatie van voorzieningen minder van belang. Voorlopig lijkt het erop dat men nieuwe diensten en technologieën vooral als aanvulling ziet in plaats van als vervanging van fysieke maatschappelijke voorzieningen en dat social media vooral worden ingezet als instrument om ontmoeting in fysieke voorzieningen te organiseren en stimuleren.

Beleidsmatige ontwikkelingen

Ook op beleidsmatig gebied doen zich allerlei ontwikkelingen voor die mogelijk van invloed zijn op de aanwezigheid en spreiding van voorzieningen.

Transitie Jeugdzorg

Op het gebied van Jeugdzorg zal de komende jaren het een en ander veranderen. De transitie Jeugdzorg betekent dat de bestuurlijke verantwoordelijkheid bij de gemeente komt te liggen en budgetten aan de gemeente worden overgeheveld (ook voor wat nu onder geïndiceerde zorg valt). Door de gemeente zal worden ingezet op *"het versterken van de eigen kracht van gezinnen en het aanbieden van laagdrempelige hulp dicht bij huis, zodat minder jeugd gebruik moet maken van zware zorg en problemen eerder worden onderkend"*.

De uitvoering van zorg vindt zoveel mogelijk lokaal en in de natuurlijke omgeving van een kind plaats. Het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) vormt de toegang naar alle vormen van zorg. Een goede lokale zorgstructuur is van belang, evenals een sterke samenhang en betrokkenheid. De gemeente zet daarom ook nadrukkelijk in op versterking van de civil society. Scholen, ontmoetingscentra en andere (multifunctionele) voorzieningen kunnen hier een belangrijke rol in spelen. Het is niet bekend hoe de vraag naar ontmoeting en ondersteuning van jongeren zich de komende jaren zal ontwikkelen.

AWBZ en Wmo

Ook de overheveling van taken uit de AWBZ naar de gemeente zal de komende jaren verder gaan. In combinatie met een sterke groei van het aantal ouderen (vergrijzing), zorgt dit ervoor dat een groter beroep zal worden gedaan op Wmo-ondersteuning, zowel wat betreft individuele als collectieve voorzieningen. De verwachting is dat een traditionele zorggeoriënteerde aanpak op termijn niet meer houdbaar is, zowel getalsmatig als financieel.

Nieuwe ondersteuningsarrangementen, gebaseerd op collectiviteit, zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie, moeten worden ingezet om aan de welzijnsvraag te (kunnen) voldoen. Sociale netwerken, vrijwilligers en mantelzorgers vervullen hierin een belangrijke rol. Maatschappelijke participatie is een term die veel wordt gebruikt. Veldhoven heeft haar visie en ambitie vastgelegd in de kadernota Maatschappelijke Participatie.

Multifunctionele (ontmoetings-)voorzieningen kunnen hier een rol in spelen, vooral door binding en ontmoeting op wijkniveau te stimuleren en integrale diensten aan te bieden. De overheveling van deze verantwoordelijkheid biedt gemeenten een kans om vooral de ontmoetingsvoorzieningen voor verschillende groepen en de dagvoorzieningen voor kwetsbare groepen een impuls te geven. De bezuinigingen echter vormen een bedreiging; de budgetten staan onder druk, dus gemeenten moeten meer doen met minder geld. Dat betekent dat middelen efficiënt moeten worden ingezet en gemeenten naar creatieve oplossingen moeten zoeken.

Wet Werken naar Vermogen

Per 1 januari 2013 treedt de Wet Werken naar Vermogen in werking. Deze nieuwe wet vervangt de huidige Wet Werk en Bijstand (WWB) en heeft gevolgen voor de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW).

De Wet Werken naar Vermogen is gericht op het aan het werk krijgen van zoveel mogelijk mensen door de achterstand van mensen met een arbeidshandicap tot de arbeidsmarkt te verkleinen. De gemeente ziet in de nieuwe wet een mogelijke kans voor extra vrijwilligers, ook voor bestuurdersfuncties. Vrijwilligerswerk kan voor mensen met een arbeidshandicap en/of achterstand tot de arbeidsmarkt een manier zijn om een tree hoger op de participatieladder te komen. Er kan zodoende een 'win win' situatie ontstaan.

Combinatiefuncties

Vanaf 2008 bestaat de rijksregeling 'Impuls brede scholen, sport en cultuur'. De gemeente Veldhoven heeft besloten om deel te nemen aan deze regeling.

Met 'Impuls brede scholen, sport en cultuur' worden de volgende doelen nagestreefd:

- uitbreiding van het aantal brede scholen met sport- en cultuuraanbod in zowel het primair als het voortgezet onderwijs;
- versterking van sportverenigingen met het oog op hun maatschappelijke functie en de inzet van sportverenigingen voor het onderwijs, de naschoolse opvang en de wijk;
- stimuleren van een dagelijks sport- en beweegaanbod op en rond scholen voor alle leerlingen;
- bevorderen dat de jeugd tot 18 jaar vertrouwd raakt met één of meer kunst- en cultuurvormen en het onder jongeren stimuleren van actieve kunstbeoefening.

De Impuls richt zich op brede scholen of scholen die zich tot brede school willen ontwikkelen en (toekomstig) sterke sportverenigingen. Een sterke sportvereniging is een vereniging die niet alleen de eigen leden bedient, maar zich ook richt op het onderwijs, de naschoolse opvang, de wijk en/of kwetsbare groepen die in verhouding minder aan sport deelnemen.

Clustering van voorzieningen

De afgelopen jaren is door gemeenten sterk ingezet op clustering van voorzieningen en functies. In vrijwel alle gemeenten zijn multifunctionele voorzieningen of brede scholen gerealiseerd. In de praktijk is vooral sprake van clustering van verschillende kindfuncties (basisonderwijs, peuterspeelzaalwerk, buitenschoolse opvang (BSO)); daarnaast maken sport-, welzijn-, cultuur- en zorgvoorzieningen regelmatig deel uit van clustervoorzieningen. De belangrijkste reden is om te komen tot inhoudelijke integratie en maatschappelijke meerwaarde.

Dit geldt ook voor Veldhoven. De gemeente is bezig met de realisatie van een aantal MFA's en – voor zover basisscholen niet in een MFA worden opgenomen – met de uitbreiding van basisscholen met kinderopvang, BSO en peuterspeelzaalwerk. Dit wordt ook wel 'verbreding van basisscholen' genoemd en moet 'een trek' van leerlingen naar de MFA's voorkomen. MFA Noord is in 2012 gereed en ook MFA Midden en Zuid zijn al in vergevorderd stadium.

Economische ontwikkelingen

Tot slot zijn ook economische ontwikkelingen sterk van invloed op vraag en aanbod van voorzieningen. Gemeenten staan voor een forse bezuinigingsopgave. Dit zet de continuïteit en betaalbaarheid van de bestaande voorzieningen onder druk. De bezuinigingen zijn ook van invloed op de woningmarkt. Er worden minder nieuwe woningen gerealiseerd (minder vraag) en de mogelijkheden van de gemeente om de woningmarkt te stimuleren zijn, juist vanwege de bezuinigingen, zeer beperkt (denk aan het bieden van lagere grondprijzen of het realiseren van maatschappelijke voorzieningen of voorzieningen voor wonen met zorg). Via het subsidiebeleid zijn de bezuinigingen ook van invloed op het verenigingsleven en daarmee op de vraag naar voorzieningen.

Ook rondom kerkgebouwen doen zich de komende jaren ontwikkelingen voor. Als gevolg van de economische situatie en andere factoren, zoals afnemend kerkbezoek, is de verwachting dat het Bisdom de komende jaren een aantal kerkgebouwen zal afstoten. Deze worden verkocht, gesloopt of komen leeg te staan. Hoewel de verkoop of het gebruik van kerkgebouwen een zaak van het Bisdom zelf is, kunnen de uitgangspunten van de MSV meegenomen worden bij het bepalen van de strategie rondom het afstoten van de kerkgebouwen. Kerken zijn vaak beeld- en sfeerbepalende gebouwen.

Bij het opstellen van de MSV is rekening gehouden met de economische ontwikkelingen in de zin dat wordt gezocht naar mogelijkheden om accommodaties zo efficiënt mogelijk in te zetten en zo goed mogelijk te benutten. Vraag en aanbod moeten op elkaar aansluiten, passend bij de aard en omvang van de woonservicezone of wijk. Vanuit een uitsluitende economische invalshoek gaan efficiëntie en doelmatigheid boven de aanwezigheid van voorzieningen.

2.4 Huidig aanbod aan voorzieningen

In het kader van de MSV heeft een inventarisatie van het huidig aanbod aan voorzieningen plaatsgevonden. In totaal gaat het om ruim 200 accommodaties³, variërend van basisscholen, peuterspeelzalen, sportvoorzieningen, ontmoetingscentra en gezondheidscentra.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de accommodaties die het betreft. Direct onder de tabel volgt een beschrijving van de verschillende typen accommodaties. Steeds wordt aangegeven welke accommodaties het betreft en wordt op een kaartje de spreiding aangegeven. De nummers op de kaartjes corresponderen met de nummers in de tabellen. Bijlage 3 van het bijlagenboek bevat een aantal kenmerken van het huidig aanbod (per type voorziening) en een afbeelding op groter formaat.

Tabel 3: Indeling naar type voorzieningen

Bijlage	Type	
3A	Ontmoetingscentra	Wijkgebouw, dorpscentrum, gemeenschapshuis (algemeen) Ouderencentra (specifiek gericht op ouderen)
3B	Voorzieningen voor jeugd/jongeren	Blokhut Tiener- en jongerencentrum Kinderboerderij
3C	Onderwijsvoorzieningen	Primair onderwijs Voortgezet onderwijs (Voortgezet) speciaal onderwijs
3D	Voorzieningen voor kinderopvang	Peuterspeelzaal Kinderdagverblijf Buitenschoolse opvang
3E	Culturele (en educatieve) voorzieningen	Bibliotheek Theater VVV Muziekschool en oefenruimte Musea en expositieruimte Educatief Centrum IVN
3F/G	Sportvoorzieningen	Gymzaal, sportzaal, sporthal (binnensport) Sportveld en/of -park (buitensport) Zwembad Overig (skatebaan, breedtesportterreinen, et cetera)
3H	Zorg- & welzijnsvoorzieningen	Voorzieningen eerstelijnszorg (huisarts, apotheek, etc.) Gezondheidscentrum Activiteitenruimte in woon-/zorgcomplex Zorg- en loketfuncties Zorgboerderij
3I	Overige voorzieningen	Commerciële voorzieningen (sport, ontmoeting, et cetera) Speelterreinen/-tuinen, et cetera Kerken (ontmoetingsruimten)

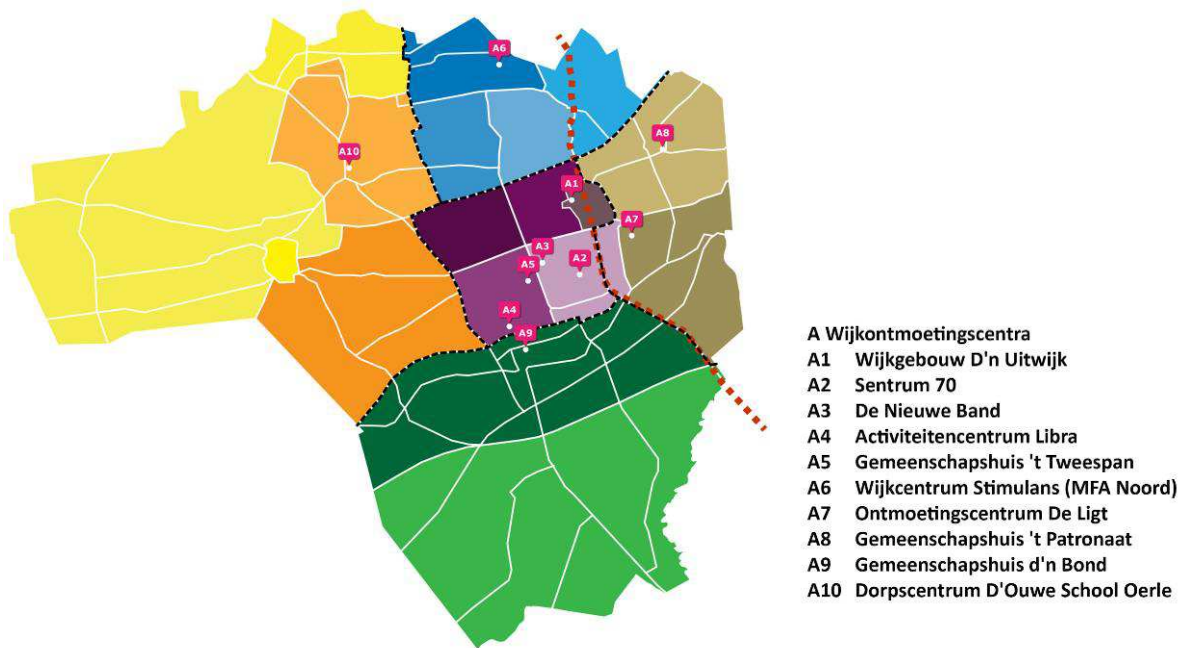
³ Aanbod zoals bekend bij de gemeente d.d. 1 december 2011.

Ontmoetingscentra

Veldhoven beschikt over acht ontmoetingscentra en twee activiteitscentra waar activiteiten plaatsvinden voor specifieke doelgroepen of gebruikers (Libra en De Nieuwe Band). De ontmoetingscentra zijn voorzieningen waar ontmoeting centraal staat. De centra worden door verschillende groepen/ verenigingen gebruikt en hebben idealiter een 'inlooffunctie voor een of meerdere wijken'.

De voorzieningen liggen verspreid over de gemeente. Elke woonservicezone en bijna elke wijk (uitgezonderd 't Look en De Polders) beschikt over een of meerdere ontmoetingscentra. Woonservicezone Midden beschikt verreweg over de meeste van dit soort voorzieningen.

Figuur 4: Ontmoetingscentra (zie ook bijlage 3A van het bijlagenboek)

Ontmoetingscentra zijn er 'voor iedereen', de voorzieningen hebben een algemeen karakter. Uitzondering zijn ontmoetingscentrum De Ligt in Meerveldhoven (vooral gericht op ouderen) en De Nieuwe Band in d'Ekker (opgezet als 'baanlozenproject'). Deze accommodaties zijn gericht op een specifieke doelgroep en vervullen een functie voor heel Veldhoven en niet alleen de wijk/buurt waar ze zijn gevestigd. In De Libra vinden activiteiten plaats van diverse verenigingen, er is geen sprake van een algemene inlooffunctie.

De gemeente heeft de meeste ontmoetingscentra in eigendom. Uitzonderingen zijn D'ouwe School in Oerle (eigendom van Stichting Dorpscentrum D'ouwe School), D'n Bond in Veldhoven-Dorp (eigendom van Stichting Dorpscentrum Veldhoven), 't Tweespan in Zonderwijk (eigendom van Stichting 't Tweespan) en wijkgebouw D'n Uitwijk in Centrum (eigendom van stichting Cobbeek/Centrum).

In het dagelijks beheer van de accommodaties speelt de gemeente geen uitvoerende rol. Dit is aan de besturen en gebeurt vrijwel overal met vrijwilligers. Partijen worden al dan niet gesubsidieerd in hun werkzaamheden. Als uitgangspunt geldt dat geen subsidies worden verstrekt voor de exploitatie van een ontmoetingscentrum; alleen sommige specifieke activiteiten kunnen subsidies krijgen.

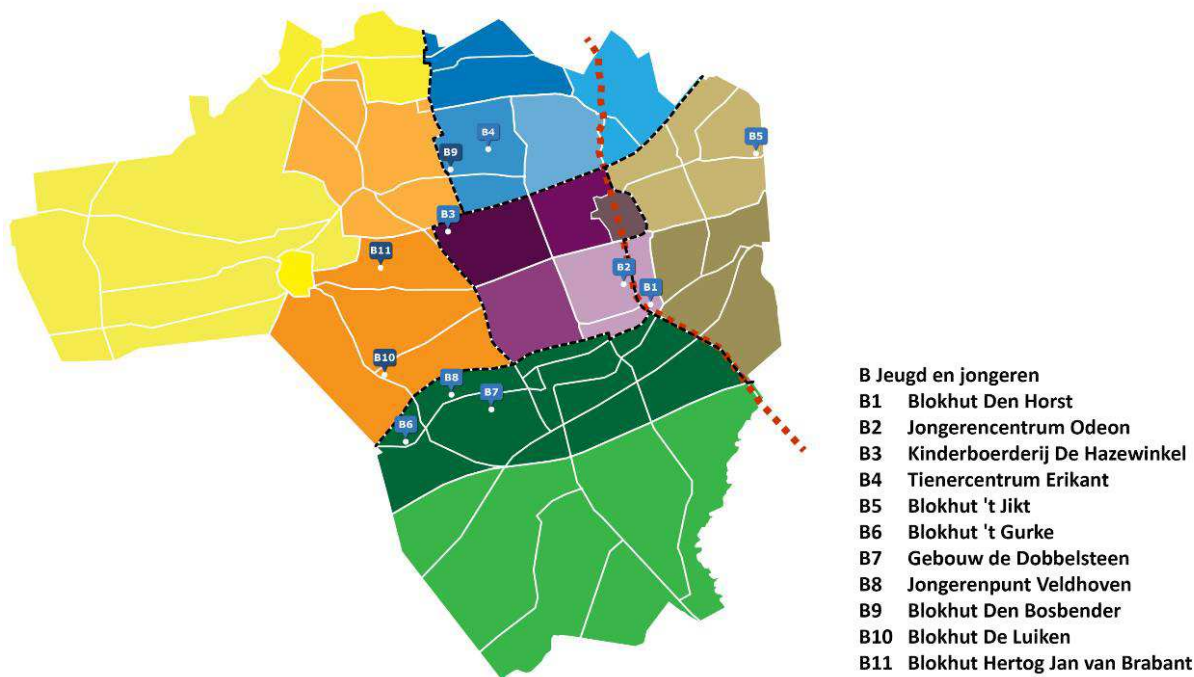
Voorzieningen voor jeugd en jongeren

Veldhoven heeft verschillende voorzieningen specifiek voor jeugd en jongeren.

Voorbeelden zijn blokhutten, tiener- en jongerencentra en de kinderboerderij.

In totaal gaat het om 11 accommodaties. De voorzieningen liggen verspreid over de gemeente.

Figuur 5: Voorzieningen voor jeugd en jongeren (zie ook bijlage 3B van het bijlagenboek)

In de blokhutten, veelal gevestigd in het buitengebied, vinden activiteiten voor jeugd (tot circa 15 jaar) plaats, zoals scoutingactiviteiten of knutselen. De accommodaties worden beheerd en geëxploiteerd door de hoofdgebruikers (verschillende scoutinggroepen).

In het tiener- en jongerencentrum vinden activiteiten voor jeugd en jongeren plaats (tienercentrum: 8-15 jaar, jongerencentrum; 12-24 jaar), zoals popconcerten, workshops, cursussen, jongerencafé en huiswerkbegeleiding. Deze accommodaties zijn in eigendom van de gemeente. Het dagelijks beheer is in handen van Stimulans, een stichting die het tiener- en jongerenwerk binnen de gemeente Veldhoven verzorgt. De voorzieningen vervullen een rol voor de hele gemeente en zijn minder gebonden aan één wijk. In het Jongerenpunt kunnen jongeren van 12 tot 24 jaar informatie en advies krijgen over allerlei onderwerpen.

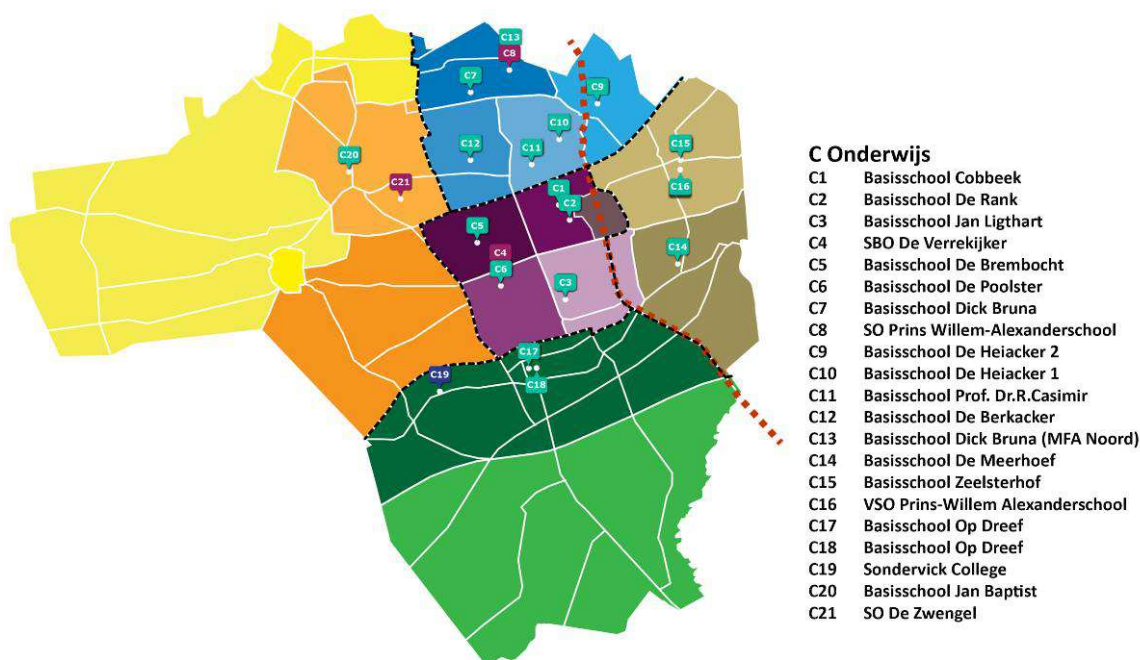
Onderwijs en kinderopvang

Onderwijs

Veldhoven streeft naar "een integraal aanbod aan kindvoorzieningen". Hiertoe worden (ver)brede scholen gerealiseerd, waarbij combinaties worden gezocht/gerealiseerd van (basis)onderwijs, kinderopvang, peuterspeelzaalwerk en buitenschoolse opvang (BSO). Indien mogelijk worden deze functies in één (school)gebouw ondergebracht.

De (verbrede) basisscholen liggen verspreid over de gemeente. Alle woonservicezones en wijken beschikken over een of meerdere basisscholen, afhankelijk van het aantal leerlingen. Ook de meeste buurten beschikken over een eigen basisschool; uitzondering is het Centrum. De voorzieningen voor speciaal onderwijs – te weten De Verrekijker, Prins Willem-Alexander en De Zwengel – liggen in de woonservicezones Midden (Zonderwijk), Noord (De Kelen) en West (Oerle). Het Voortgezet Speciaal Onderwijs (VSO) zit nu nog op de Blaarthemseweg, maar zal op termijn verhuizen naar woonservicezone West. Het Sondervick College (voortgezet onderwijs) is gevestigd op de grens van woonservicezone Zuid (Veldhoven-Dorp) en woonservicezone West.

Figuur 6: Voorzieningen voor onderwijs (zie ook bijlage 3C van het bijlagenboek)

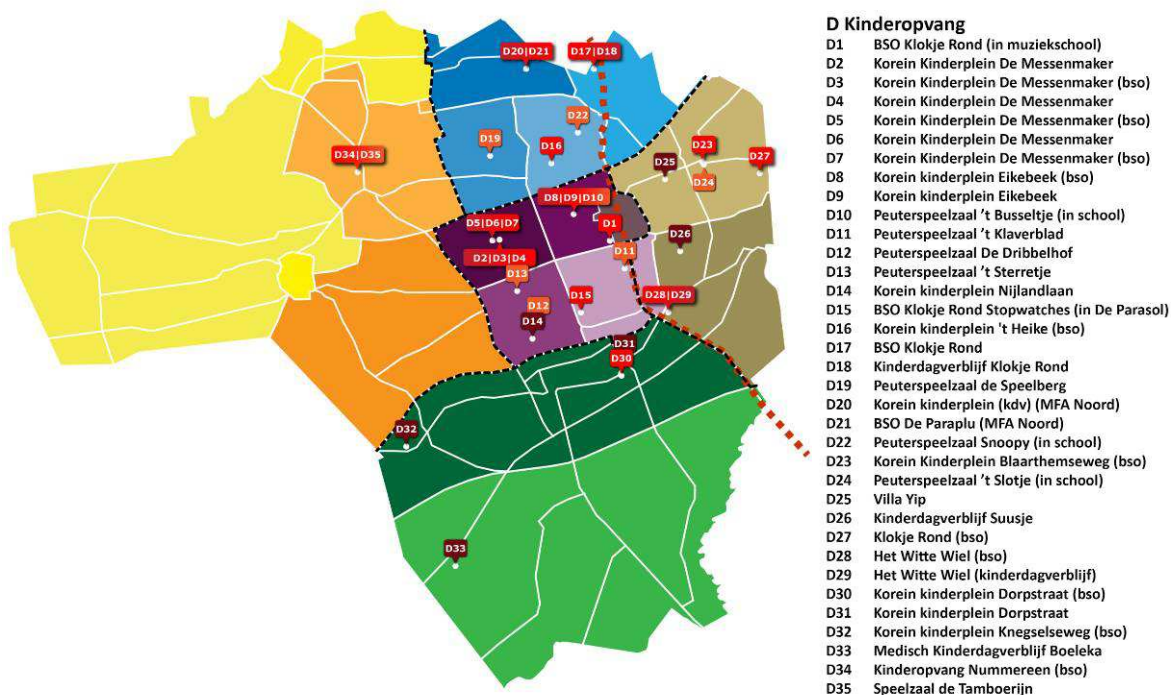
Van oudsher was de gemeente economisch eigenaar van schoolgebouwen en is het juridisch eigendom overgedragen aan de schoolbesturen. Besturen hebben daarmee het gebruiksrecht op de gebouwen; de gemeente heeft het claimrecht op de gebouwen. Op het moment dat een school wordt opgeheven en het gebouw niet langer voor onderwijs wordt gebruikt, dan valt het terug aan de gemeente. Het juridisch eigendom is sinds kort overgedragen aan de gemeente. De gemeente Veldhoven heeft daarmee het 'volledig eigendom' van scholen.

Sinds oktober 2011 is de school voor Bouwen en Wonen van het ROC Eindhoven in het Techniekhuis aan de Run 4250 gevestigd (in samenwerking met de Bouw Educatie Groep). Daarmee beschikt Veldhoven ook over een voorziening voor beroepsonderwijs binnen haar gemeentegrenzen. Deze is niet in bovenstaand figuur opgenomen.

Kinderopvang

Bovenstaande geldt logischerwijs ook voor voorzieningen voor kinderopvang. Alle woonservicezones en wijken beschikken over een of meerdere peuterspeelzalen, kinderdagverblijven en/of BSO. Het Centrum beschikt niet over deze voorzieningen. Conform het beleid van de gemeenten zijn veel voorzieningen geclusterd aanwezig.

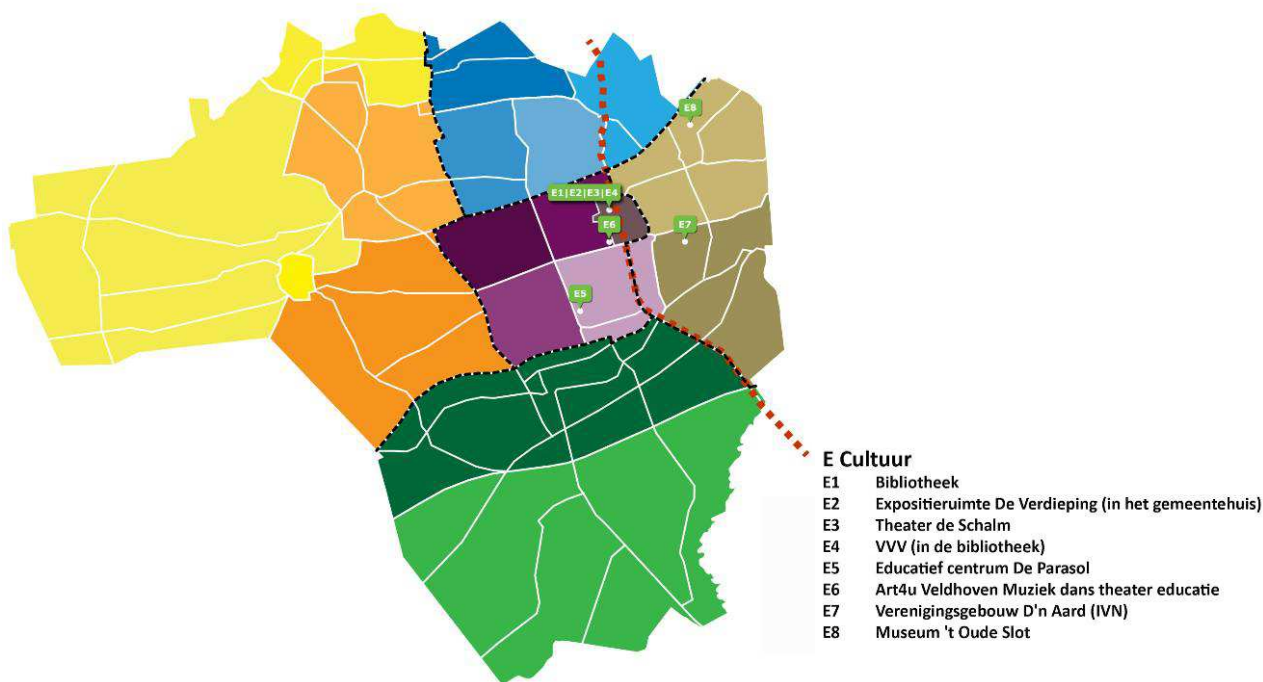
Figuur 7: Voorzieningen voor kinderopvang (zie ook bijlage 3D van het bijlagenboek)

Culturele (en educatieve) voorzieningen

Het beleid van de gemeente is gericht op beheer en behoud van culturele voorzieningen. In deze MSV zijn ook de educatieve voorzieningen geschaard onder de culturele voorzieningen. Het gaat om acht accommodaties, allemaal in eigendom van de gemeente. De accommodaties vervullen een rol voor de hele gemeente en zijn er 'voor iedereen'. De meeste voorzieningen zijn gevestigd in of rondom het Centrum.

Figuur 8: Culturele voorzieningen (zie ook bijlage 3E van het bijlagenboek)

De bibliotheek, theater De Schalm, muziekschool Art4u en museum 't Oude Slot in Zeelst worden door professionele instellingen beheerd en geëxploiteerd. Deze instellingen worden hierin financieel ondersteund door de gemeente.

Naast deze voorzieningen zijn er nog allerlei (particuliere) locaties waar kunst- en culturele activiteiten plaatsvinden. Deze zijn in de MSV niet geïnventariseerd.

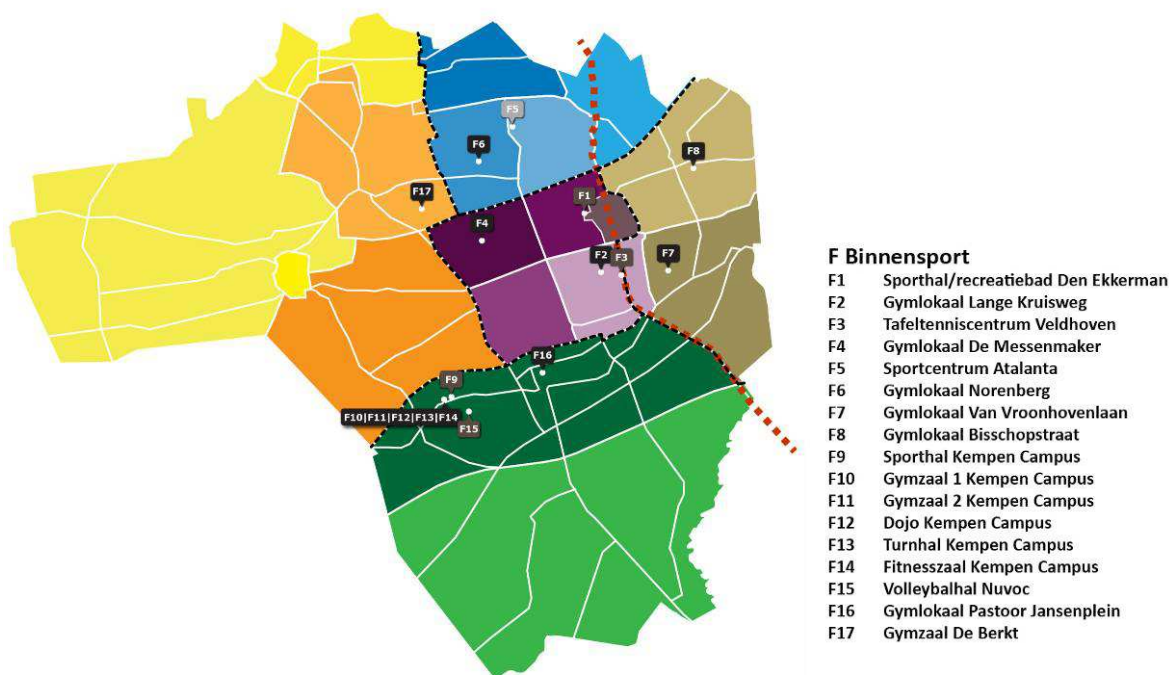
Sportvoorzieningen

Veldhoven beschikt over een ruim aanbod aan sportvoorzieningen. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen binnen- en buitensportvoorzieningen en tussen gemeentelijk en niet-gemeentelijk aanbod. Hieronder volgt een toelichting op de voorzieningen die in eigendom van de gemeente zijn. Verderop in dit hoofdstuk komt het commerciële aanbod aan bod.

Binnensport

Het gemeentelijk aanbod aan binnensportaccommodaties bestaat uit gymlokalen, sportzalen en sporthallen. In totaal gaat het om 17 accommodaties.

Figuur 9: Voorzieningen voor binnensport (zie ook bijlage 3F van het bijlagenboek)

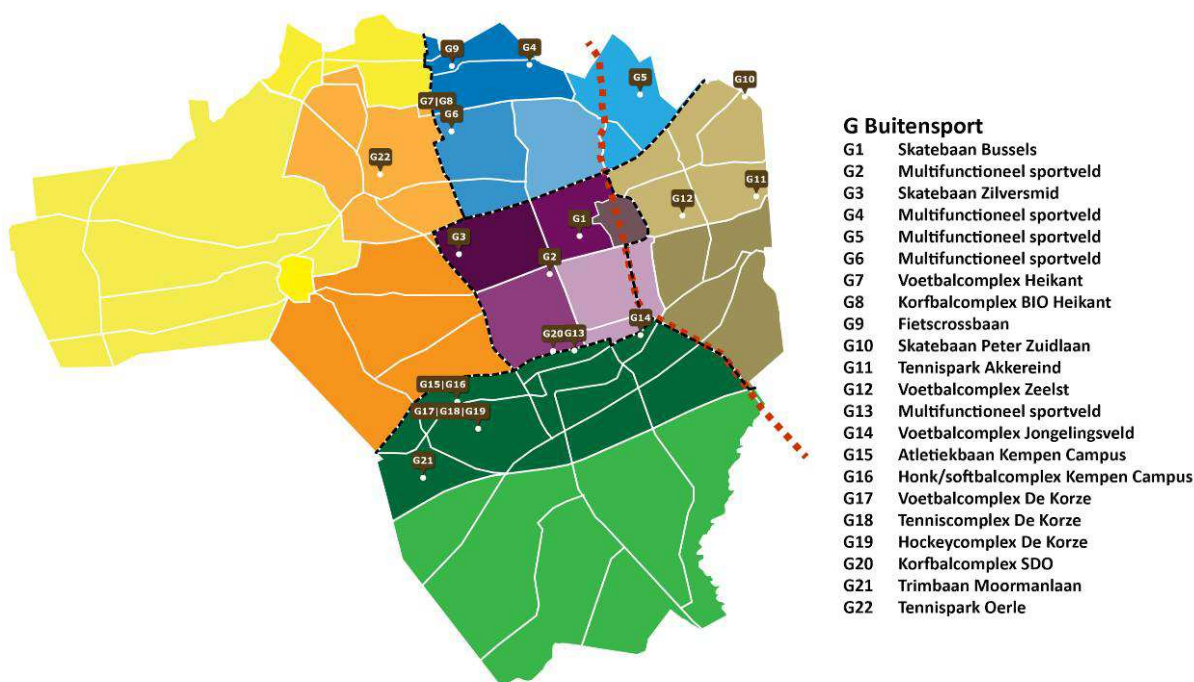
De gymlokalen zijn primair bestemd voor bewegingsonderwijs en vervullen daarnaast een rol voor het verenigingsleven. Het zijn kleinschalige voorzieningen die vooral op de omliggende wijk of buurt zijn gericht. Sportzalen en -hallen vervullen een rol voor een woonservicezone of de hele gemeente. Deze accommodaties zijn eigendom van de gemeente en worden in de meeste gevallen ook door de gemeente beheerd en geëxploiteerd (uitzonderingen zijn de volleybalhal Nuvoc, sportcentrum Atalanta en tafeltenniscentrum Veldhoven).

De binnensportvoorzieningen liggen verspreid over de gemeente. Alle woonservicezones beschikken over een of meerdere voorzieningen. Van alle wijken beschikken alleen Zonderwijk en De Polders niet over een gemeentelijke binnensportvoorziening. In Oerle is wel gymzaal De Berkt aanwezig, maar deze is onderdeel van Severinus. De gymzaal wordt beperkt gebruikt door verenigingen. De school maakt hier geen gebruik van. Van alle buurten beschikken Cobbeek en De Kelen niet over een sportvoorziening. Veldhoven-Dorp beschikt verreweg over de meeste binnensportvoorzieningen. Hier is de Kempen Campus gevestigd met daarbij verschillende sportvoorzieningen (sporthal, dojo, turnhal, gymzalen).

Buitensport

Het aanbod aan buitensportvoorzieningen bestaat uit verschillende sportparken (denk aan voetbal, atletiek, hockey en honk-/softbal) en overige sportgelegenheden (denk aan skatebanen, multifunctionele breedtesportterreinen, speelterreinen, trimbaan, ruitersport). De grond/velden zijn eigendom van de gemeente; kantines, clubgebouwen en kleedaccommodaties zijn vaak eigendom van de verenigingen.

Figuur 10: Voorzieningen voor buitensport (zie ook bijlage 3G van het bijlagenboek)

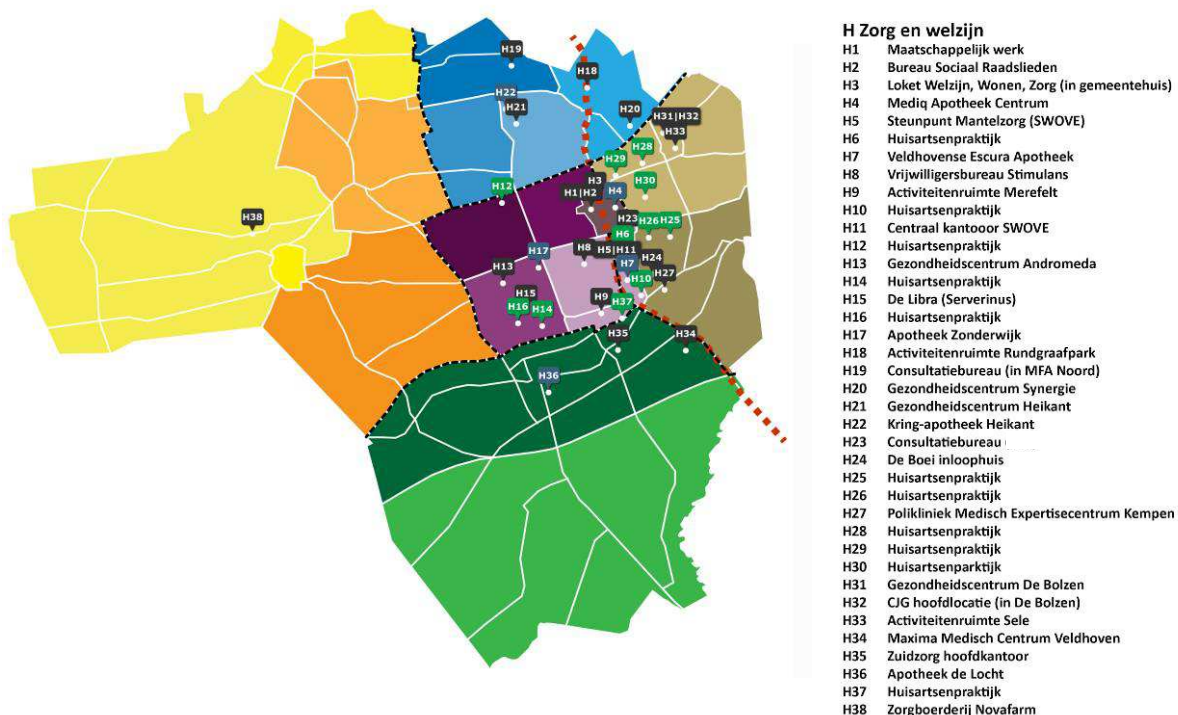

De voorzieningen liggen verspreid over de gemeente. Alle woonservicezones beschikken over een of meerdere buitensportvoorzieningen. De voorzieningen liggen veelal in de bebouwde kom (niet aan de rand), dit om voor binding in de wijk te zorgen. Dit geldt vooral voor de kleinschalige voorzieningen, zoals de multifunctionele breedtesportterreinen. In praktijk vervullen tennis- en voetbalcomplexen vooral een rol voor de wijk/buurt waar ze zijn gevestigd; de overige voorzieningen vervullen een rol voor de hele woonservicezone of gemeente. Een aantal voorzieningen is onderdeel van de Kempen Campus, namelijk de atletiekbaan en het honk-/softbalcomplex.

Zorg- & welzijnsvoorzieningen

Ook op het gebied van zorg en welzijn beschikt Veldhoven over de nodige voorzieningen. Denk aan huisartsen, apotheken, activiteitenruimten, gezondheidscentra, het loket Welzijn, Wonen, Zorg, het vrijwilligersbureau, et cetera. In deze MSV zijn niet alle locaties van bijvoorbeeld tandartsen, fysiotherapeuten, ergotherapeuten, psychologen en diëtisten opgenomen.

Figuur 11: Voorzieningen voor zorg/welzijn (zie ook bijlage 3H van het bijlagenboek)

De zorg- en welzijnsvoorzieningen liggen verspreid over de gemeente. Alle woonservicezones en wijken beschikken over een of meerdere voorzieningen. Verreweg de meeste voorzieningen liggen in woonservicezone Midden. Ook woonservicezone Oost beschikt over relatief veel voorzieningen, zowel in Zeelst als in Meerveldhoven. In De Drie Dorpen zijn zorg- en welzijnsvoorzieningen gepland. Van alle buurten beschikken alleen Cobbeek en Heikant West niet over eigen zorg- en welzijnsvoorzieningen. De inwoners van deze buurten moeten gebruik maken van de voorzieningen in andere, omliggende buurten of wijken. Diverse voorzieningen (zoals maatschappelijk werk, consultatiebureau, SWOVE, vrijwilligersbureau) vervullen een gemeentebrede rol.

Verschillende voorzieningen maken deel uit van een cluster van (zorg)voorzieningen. Zo is een consultatiebureau (dependance) onderdeel van MFA Noord, is het loket Welzijn, Wonen, Zorg in het gemeentehuis gehuisvest en vormen verschillende zorgvoorzieningen samen een gezondheidscentrum. De samenstelling van de gezondheidscentra verschilt sterk. In gezondheidscentrum Synergie en Andromeda is bijvoorbeeld geen huisartsenpraktijk gevestigd; in gezondheidscentrum De Bolzen en Heikant wel. Het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) kent een hoofdlocatie in De Bolzen en heeft daarnaast diverse inlooppunten, zoals het Jongerenpunt en het consultatiebureau.

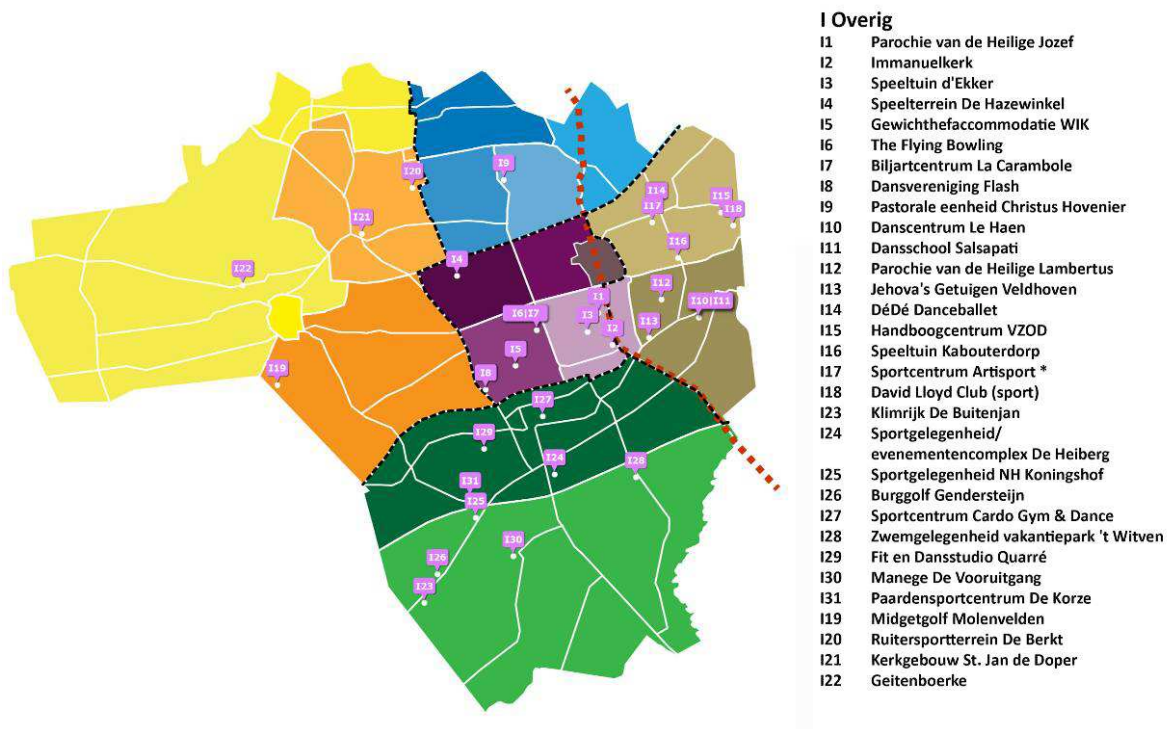
De activiteitenruimten in de volgende tabel maken deel uit van woon-zorgcomplexen. Het zijn voorzieningen die – behalve door bewoners van die complexen – ook door wijkbewoners (kunnen) worden gebruikt (inlooph functie). In praktijk worden deze voorzieningen voornamelijk door ouderen gebruikt. Ook De Boei, een voorziening gericht op mensen met een psychiatrische en/of psychosociale achtergrond, kent zo'n inlooph functie.

Veel van de zorgvoorzieningen zijn 'door de markt' gerealiseerd. De gemeente heeft deze niet in eigendom en heeft hier minder (directe) bemoeienis mee. De accommodaties vervullen wel een belangrijke maatschappelijke functie, zowel op wijk-, woonservicezone- als gemeentelijk niveau.

Overig aanbod

Naast al bovengenoemde maatschappelijke accommodaties beschikt Veldhoven ook over 'overige voorzieningen'. Het zijn voorzieningen waar de gemeente minder (directe) bemoeienis mee heeft, maar die wel een maatschappelijke functie (kunnen) vervullen en daarom in dit document zijn opgenomen. Voorbeelden zijn fitnesscentra, dansscholen, kerkgebouwen en ook een voorziening als Koningshof. Deze voorzieningen zijn 'zelfvoorzienend' en veelal door 'de markt' gerealiseerd. De gemeente stuurt alleen vanuit het ruimtelijk beleid.

Figuur 12: Overige voorzieningen (zie ook bijlage 3I van het bijlagenboek)

* Accommodatie is recentelijk afgebrand. Nieuwe locatie is nog niet bekend.

3 Visie op voorzieningen

Dit hoofdstuk bevat de visie van de gemeente Veldhoven op maatschappelijke voorzieningen. De visie wordt gevormd door de volgende punten, welke in de volgende paragrafen worden toegelicht:

1. Versterken van de sociale structuur
2. Elke wijk een eigen hart
3. Maatwerk per wijk
4. Voorzieningen zijn voor iedereen
5. Voorzieningen dichtbij huis tenzij...
6. Evenwichtige spreiding van voorzieningen
7. Inzetten op clustering van voorzieningen
8. Multifunctioneel gebruik van voorzieningen

Het hoofdstuk eindigt met een paragraaf over de rol van de gemeente.

3.1 Versterken van de sociale structuur

Veldhoven hecht grote waarde aan een sterke sociale structuur. Een gemeente met een sterke sociale structuur is een gemeente waar mensen elkaar kennen, zich betrokken voelen bij elkaar en hun leefomgeving en bereid zijn zich in te zetten. Leefbaarheid, sociale samenhang en maatschappelijke participatie staan hier hoog in het vaandel.

Maatschappelijke voorzieningen leveren een belangrijke bijdrage aan de leefbaarheid. Het zijn plaatsen waar mensen elkaar kunnen ontmoeten, aan activiteiten deel kunnen nemen, een zinvolle dagbesteding kunnen hebben, de stap richting de arbeidsmarkt kunnen maken of diensten/informatie kunnen krijgen. Het zijn plaatsen waar sociale verbanden ontstaan en informatie wordt uitgewisseld.

Het belang van een sterke sociale structuur heeft de gemeente Veldhoven in 2011 vastgelegd in de kadernota Maatschappelijke Participatie. Met de MSV wil de gemeente de sociale structuur binnen de gemeente verder versterken en ondersteunen. Vooral in wijken met lagere inkomens/ sociale klassen of veel alleenstaanden (met of zonder kinderen), kunnen voorzieningen een belangrijke rol vervullen; over het algemeen wordt in deze wijken meer gebruik gemaakt van voorzieningen in de directe omgeving. Ook in wijken waar bewoners elkaar niet kennen of waar ontmoeting niet als vanzelf plaatsvindt, spelen voorzieningen een belangrijke rol in het creëren/versterken van sociale binding en betrokkenheid.

3.2 Elke wijk 'een eigen hart'

Veldhoven is opgebouwd uit verschillende wijken en woonservicezones. In de visie van de gemeente beschikt iedere wijk zo mogelijk over een 'hart van de wijk'. Het gaat om een samenhangend geheel van voorzieningen of activiteiten dat als natuurlijke ontmoetings- of "weefplek" binnen de wijk fungeert. Dit is de plek waar mensen elkaar ontmoeten en sociale verbanden ontstaan. Dit sluit aan bij de uitgangspunten uit de kadernota Maatschappelijke Participatie en de nota Zorgzame Wijken.

De invulling per wijk verschilt, afhankelijk van de omvang en samenstelling van de wijk, de aanwezige voorzieningen en de ontwikkelingen die zich voordoen. Het kan worden gevormd door een of meerdere maatschappelijke voorzieningen, maar ook commerciële voorzieningen of voorzieningen in de openbare ruimte kunnen deze rol vervullen. Denk aan een winkelcentrum dat als hart van de wijk functioneert, een (sport-)park dat een functie voor de wijk vervult of een multifunctionele accommodatie waar diverse functies zijn gehuisvest en buurtbewoners elkaar ontmoeten.

Het is mogelijk dat (wijkgerelateerde) voorzieningen een functie vervullen voor meerdere wijken tegelijk, omdat ze voor meerdere wijken goed bereikbaar zijn en zich ook qua functie op meerdere wijken richten. Niet elke wijk heeft een eigen of zelfde voorzieningenaanbod (nodig). Dit is vanuit financieel oogpunt niet mogelijk, zeker in tijden van bezuinigingen. Voorwaarde is wel dat voorzieningen goed bereikbaar zijn en/of dat er aandacht is voor de mobiliteit van bewoners. Dit geldt zeker voor ouderen, kinderen of mensen met een beperkte mobiliteit; vaak zijn zij aangewezen op voorzieningen in hun directe omgeving. De aanwezigheid van voorzieningen in de directe omgeving komt de participatie van mensen met een beperkte mobiliteit naar verwachting ten goede.

In de MSV worden alleen uitspraken gedaan over de aanwezigheid en spreiding van maatschappelijke voorzieningen. Commerciële voorzieningen en voorzieningen in de openbare ruimten blijven buiten beschouwing.

3.3 Maatwerk per wijk

In de visie van de gemeente Veldhoven beschikt elke woonservicezone of wijk over een passend aanbod aan voorzieningen. De gemeente wil hiermee niet alleen invulling geven aan haar beleidsdoelstellingen, maar wil hiermee vooral de leefbaarheid en sociale structuur op lokaal niveau versterken. Voorzieningen spelen hierin immers een belangrijke rol.

Niet elke wijk hoeft over hetzelfde aanbod aan voorzieningen te beschikken. De behoefte is afhankelijk van de omvang en samenstelling van de wijk. Ook de ruimtelijke mogelijkheden verschillen per wijk. Bij de planning of realisatie van voorzieningen wordt door de gemeente een integrale afweging gemaakt, waarbij nadrukkelijk wordt gekeken naar de behoefte en mogelijkheden.

Sommige voorzieningen hebben een gemeentebrede functie, maar hebben tegelijkertijd een functie voor de wijk waar ze gevestigd zijn. Ook dat kan een factor zijn die meegenomen wordt in de integrale afweging met betrekking tot de aanwezigheid van voorzieningen in een wijk.

Een andere factor waar rekening mee gehouden wordt, is de impact van de aan- of afwezigheid van een voorziening op de leefbaarheid van een wijk. Dit is ook gerelateerd aan hetgeen hierboven al is aangegeven met betrekking tot omvang en samenstelling van een wijk.

Vanwege het motto 'regeren is vooruitzien', wordt ook rekening gehouden met ontwikkelingen die zich voordoen, omdat deze (lokaal) van invloed zijn op de vraag naar voorzieningen. Het uitgangspunt is dat de gemeente hierover actief in gesprek gaat met betrokken partijen en op de hoogte is van ontwikkelingen die zich voordoen. Zoals eerder aangegeven zorgt ontgroening (lokaal) voor minder vraag naar voorzieningen voor onderwijs en kinderopvang, terwijl vergrijzing (lokaal) zorgt voor meer vraag naar voorzieningen voor zorg, welzijn en ontmoeting dicht bij huis. De ontwikkelingen op het gebied van Jeugdzorg zorgen voor een grotere vraag naar laagdrempelige, multifunctionele voorzieningen voor jongeren dicht bij huis, terwijl de opkomst van nieuwe technologieën en de afname van het aantal (structurele) vrijwilligers juist vraagtekens plaatst bij de noodzaak en haalbaarheid van fysieke voorzieningen dicht bij huis.

De aanwezigheid van voorzieningen 'net buiten de wijk, woonservicezone of gemeente' is ook van invloed op het benodigde voorzieningenaanbod per wijk. Het is niet nodig/wenselijk om ergens een voorziening te realiseren, terwijl een passend alternatief op korte afstand aanwezig is. Dit zorgt voor extra kosten en onderlinge concurrentie en gaat ten koste van de bezetting en exploitatiemogelijkheden van de accommodaties. Zeker in tijden van bezuinigingen is dit niet wenselijk.

Daar waar in deze visie wordt aangegeven dat een voorziening wijkgerelateerd is of op wijkniveau aanwezig kan zijn, betekent dit niet per definitie dat die betreffende voorziening in elke wijk van Veldhoven aanwezig zou moeten zijn.

3.4 Voorzieningen zijn voor iedereen

Een belangrijk uitgangspunt is dat voorzieningen 'voor iedereen' zijn. De gemeente wil dat voorzieningen algemeen toegankelijk zijn en dat alle inwoners hier gebruik van kunnen maken. Dit geldt vooral voor voorzieningen waar ontmoeting centraal staat, zoals ontmoetingscentra. In de visie van de gemeente hebben deze een open inloofunctie en bieden deze een breed aanbod aan activiteiten. Ook voor andere type accommodaties geldt dit uitgangspunt.

Het idee hierachter is dat mensen elkaar (onverwachts) kunnen ontmoeten en dat doelgroepen met elkaar in contact komen. Dit komt de onderlinge samenhang en binding ten goede. Het zorgt bovendien voor een betere toegankelijkheid van voorzieningen, aangezien voorzieningen 'voor iedereen dicht bij huis' aanwezig zijn. Dit kan het gebruik en de bezetting van accommodaties verbeteren en sluit aan bij de ontwikkeling van woonservicezones.

Een accommodatie die door verschillende doelgroepen en op verschillende tijden wordt gebruikt, kent over het algemeen een hogere bezetting dan accommodaties die slechts door één groep worden gebruikt. Het levert dus inhoudelijke voordelen op en sluit aan bij het streven naar een efficiënte en effectieve inzet van accommodaties, passend bij de huidige bezuinigingen en de beleidsambities van de gemeente.

Uitzonderingen

Uiteraard zijn er wel uitzonderingen denkbaar; voor bepaalde groepen of activiteiten is 'een eigen accommodatie' noodzakelijk. In dat geval wordt een uitzondering gemaakt op bovenstaand uitgangspunt. Voorwaarde is dat 'aantoonbaar' kan worden gemaakt dat een activiteit of doelgroep niet kan worden ondergebracht in een algemene voorziening, maar per se een eigen accommodatie nodig heeft. Denk bijvoorbeeld aan activiteiten of groepen waarbij privacy of geborgenheid een voorwaarde is of wanneer aan de inrichting van een accommodatie hele specifieke eisen worden gesteld.

In dat geval wordt een afweging gemaakt (maatwerk). De gemeente hanteert echter een terughoudend beleid ten aanzien van het realiseren van aparte voorzieningen voor specifieke doelgroepen. Op voorhand worden niet allerlei doelgroepen benoemd die 'recht hebben' op een eigen accommodatie.

3.5 Voorzieningen dichtbij huis tenzij...

Dicht bij huis, tenzij..

De gemeente Veldhoven streeft er vanuit inhoudelijk oogpunt naar om voorzieningen 'dicht bij huis' te realiseren, zodat veel mensen gebruik kunnen maken van voorzieningen en afstanden geen belemmering vormen. Veldhoven streeft immers naar het vergroten van de participatie en zelfredzaamheid van inwoners; voorzieningen spelen hier een belangrijke rol in. Vanuit financieel oogpunt streeft de gemeente naar een efficiëntie en effectieve inzet van accommodaties; dit vraagt om voorzieningen op een hoger planningsniveau te realiseren (bijvoorbeeld gemeente of regio).

In de visie van de gemeente Veldhoven worden voorzieningen 'op een zo laag mogelijk planningsniveau' gerealiseerd, maar niet ten koste van alles. Hier ligt altijd een maatschappelijke, inhoudelijke en financiële afweging aan ten grondslag, passend bij de ontwikkelingen die zich voordoen. Deze aspecten moeten in de planvorming worden meegenomen.

Wat haalbaar is, hangt af van verschillende factoren. Denk bijvoorbeeld aan aard en omvang van de doelgroep, de gebruiks- en exploitatiemogelijkheden van een accommodatie en toekomstige ontwikkelingen. Een voorziening die door iedereen gebruikt kan worden en waar allerhande activiteiten plaats kunnen vinden, kan op wijkniveau worden gerealiseerd, terwijl specifieke voorzieningen (qua doelgroep of inrichting) vaak alleen op gemeentelijk of zelfs regionaal niveau kunnen worden gerealiseerd. Door voorzieningen multifunctioneel (dus minder specifiek) in te zetten, kunnen deze op een lager schaalniveau worden aangeboden.

Over het algemeen geldt: hoe groter de doelgroep en gebruiksmogelijkheden van een accommodatie, hoe lager het planningsniveau waarop een voorziening kan worden gerealiseerd. Ook de mobiliteit van (potentiële) bezoekers en de frequentie waarmee bezoekers gebruik maken van een voorziening, wordt in deze afweging meegenomen. Het gaat dus niet alleen om het *aantal* mensen, maar bijvoorbeeld ook om hun actieradius. Een goed voorbeeld hiervan zijn basisscholen, waarbij er voor gekozen wordt deze zoveel mogelijk in de wijk te plannen vanwege de beperkte actieradius van kinderen.

Afweging: financieel, maatschappelijk en inhoudelijk

Bij het realiseren en plannen van voorzieningen wordt gezocht naar een zekere mate van 'collectieve behoefte'. Wanneer onvoldoende mensen gebruik maken van een voorziening en daarmee een accommodatie niet of onvoldoende exploitabel is, geldt dat deze voorziening in principe op een hoger planningsniveau aangeboden moet worden. De gemiddelde afstand tot een voorziening zal daardoor toenemen. Voor de meeste mensen levert dit geen problemen op, aangezien zij voldoende mobiel zijn. Maar soms is dit niet het geval en zijn mensen niet in staat om een grote afstand af te leggen naar een accommodatie, denk aan kinderen, senioren of mensen met een lichamelijke beperking. Wanneer deze mensen geen aanspraak kunnen doen op mantelzorg, bestaat de mogelijkheid dat ze geen gebruik kunnen maken van voorzieningen.

Dit kan aanleiding zijn voor de gemeente om, ondanks het gebrek aan voldoende (financieel) draagvlak, een voorziening op een lager planningsniveau aan te bieden. Niet alleen de financiële overweging is dan doorslaggevend, het welzijnsbeleid wordt dan ook nadrukkelijk meegewogen. Het is op voorhand niet aan te geven wanneer hier sprake van is, dit wordt per geval bekeken. Ook wordt dan onderzocht of alternatieven aanwezig zijn, bijvoorbeeld mobiele voorzieningen, dienstverlening aan huis of vervoersmogelijkheden (vergroting actieradius). De opkomst van nieuwe technologieën maakt dit mede mogelijk.

Aandacht voor bereikbaarheid en mobiliteit

In de MSV gaat het om de aanwezigheid en spreiding van *fysieke* voorzieningen. In het verlengde daarvan is aandacht nodig voor de bereikbaarheid van voorzieningen en de mobiliteit van (potentiële) bezoekers. De vergrijzing zorgt ervoor dat de groep minder mobiele mensen de komende jaren toeneemt.

De aanwezigheid van voorzieningen is echter nog geen garantie voor het gebruik. De vraag is hoe je (potentiële) bezoekers naar de accommodaties krijgt. Het is niet alleen voldoende dat er een accommodatie is, de accommodaties moet ook bereikbaar, bruikbaar en toegankelijk zijn. Daarnaast moet de potentiële gebruiker ook over voldoende actieradius en zelfredzaamheid beschikken. In sommige gevallen is de actieradius van personen of doelgroepen kleiner dan de afstand naar een

accommodatie. Het is niet in alle gevallen wenselijk om accommodaties dan maar op een lager planningsniveau te realiseren. Dit is vanuit financieel oogpunt niet haalbaar en wenselijk, zeker in tijden van bezuinigingen. Dat betekent dat voor een efficiënt gebruik van de maatschappelijke voorzieningen er ook een opgave ligt ten aanzien van het vergroten van de zelfredzaamheid en actieradius van personen of doelgroepen. Hierbij kan bijvoorbeeld gekeken worden naar mogelijkheden in de sociale omgeving van de doelgroep, (openbaar) vervoersmogelijkheden, inzet van vrijwilligers, (tijdelijke) verplaatsing van activiteiten naar andere accommodaties, etc. Ook de opkomst van nieuwe technologieën biedt mogelijkheden, zoals digitale consultatie in plaats van een bezoek aan een zorgverlener.

3.6 Evenwichtige spreiding van voorzieningen

Spreiding van voorzieningen

Veldhoven streeft naar 'een evenwichtige spreiding van voorzieningen'. Dat wil zeggen dat voorzieningen verspreid over de gemeente aanwezig zijn, zodat iedereen hier eenvoudig gebruik van kan maken. Dit sluit aan bij de uitgangspunten uit de kadernota Maatschappelijke Participatie en de nota Zorgzame Wijken en moet de participatie en zelfredzaamheid ten goede komen. Zogenaamde 'witte vlekken' (gebieden waar nauwelijks voorzieningen aanwezig zijn) worden zoveel mogelijk voorkomen. Voorzieningen spelen immers een belangrijke rol in de leefbaarheid en het creëren van (mogelijkheden voor) ontmoeting

Een evenwichtige spreiding van voorzieningen betekent nadrukkelijk niet dat elke woonservicezone of wijk over hetzelfde aanbod aan voorzieningen hoeft te beschikken. Niet overal kan en hoeft hetzelfde aanbod te worden gerealiseerd; het is logisch dat een wijk met veel inwoners over meer voorzieningen beschikt dan een wijk met weinig inwoners en dat grote voorzieningen alleen gerealiseerd kunnen worden in wijken of woonservicezones waar voldoende ruimte is. In wijken waar het aantal ouderen toeneemt, is meer vraag naar voorzieningen voor welzijn, zorg en ontmoeting dicht bij huis.

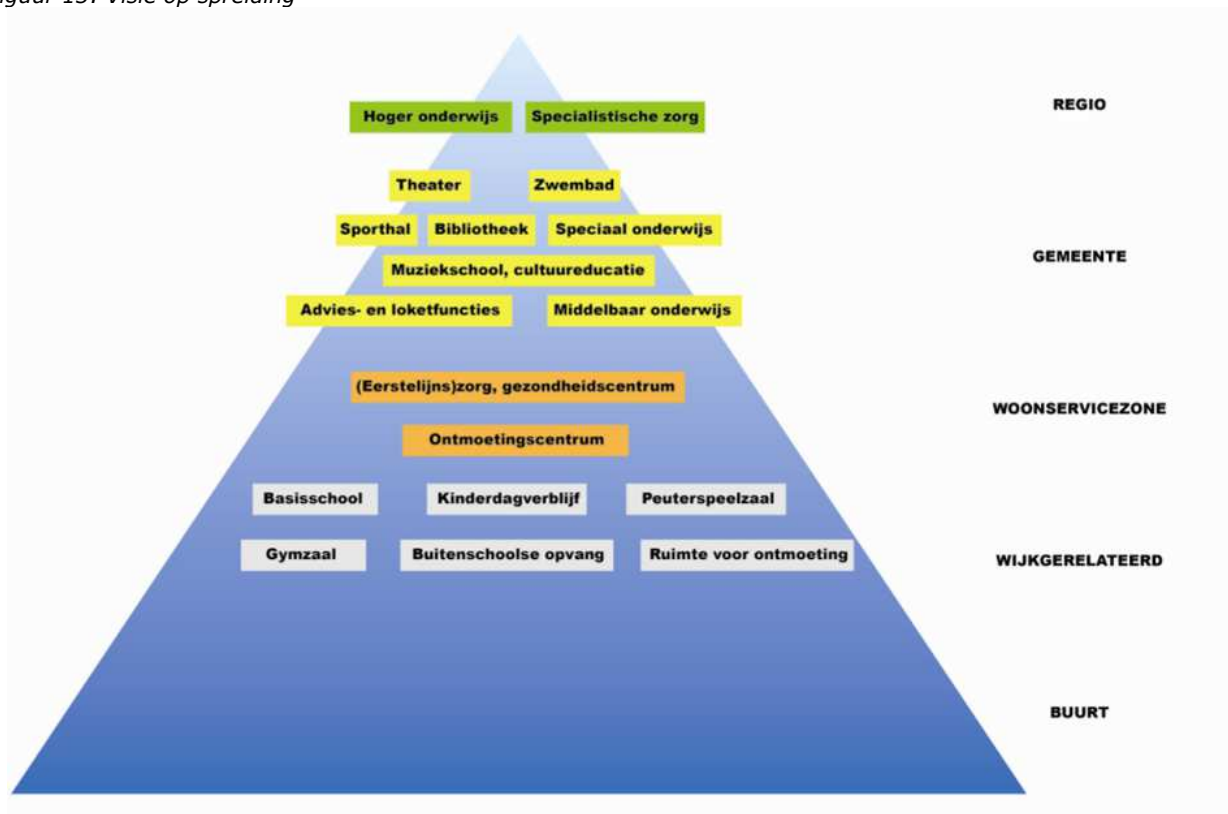
Kortom, het aanbod per woonservicezone of wijk wordt sterk bepaald door de omvang en samenstelling van de woonservicezone of de wijk, de ruimtelijke kenmerken en de ontwikkelingen die zich hier voordoen. Ook het aanbod 'net over de (gemeente-) grens' wordt in de afweging meegenomen. Vanuit financieel oogpunt is het niet wenselijk om voorzieningen te realiseren die dichtbij al aanwezig zijn.

Visie op spreiding

Onderstaande 'spreidingspiramide' geeft de door de gemeente Veldhoven voorgestane spreiding van voorzieningen weer. Het geeft weer op welk planningsniveau een voorziening idealiter (lees: als er uitgegaan kan worden van een blanco situatie) aanwezig is binnen de gemeente. De figuur kan worden gezien als de uitwerking van de voorzieningentrap die eerder in de kadernota Maatschappelijke Structuurvisie is opgenomen. Dezelfde planningsniveaus (regio, gemeente, woonservicezone, wijk en buurt) worden onderscheiden, alleen de vormgeving/lay-out is anders.

Het gaat hierbij nadrukkelijk om de spreiding van *fysieke voorzieningen (accommodaties)* en niet zozeer over het niveau waarop activiteiten of diensten moeten worden aangeboden. Dit is – mede door de opkomst van nieuwe technologieën – niet gebonden aan een fysieke accommodatie (denk aan sporten in de openbare ruimte, zorg aan huis of digitale zorg- of dienstverlening) en valt buiten de scope van de MSV.

Figuur 13: Visie op spreiding

Regionale voorzieningen

Regionale voorzieningen zijn voorzieningen die een groot verzorgingsgebied nodig hebben om tot een sluitende exploitatie te komen. Over het algemeen zijn mensen bereid een grotere afstand af te leggen om gebruik te maken van zo'n voorziening. Voorbeelden zijn hoger of middelbaar onderwijs, specialistische zorgvoorzieningen (bijvoorbeeld een ziekenhuis of geïndiceerde jeugdzorg) of grotere sport- of culturele voorzieningen.

Op dit moment beschikt de gemeente Veldhoven op basis van de in deze MSV gehanteerde definitie niet over voorzieningen die nadrukkelijk 'voor de regio' zijn gerealiseerd. Uitzonderingen zijn Maxima Medisch Centrum en medisch kinderdagverblijf Boeleka (buitengebied Zuid). Ook is er een aantal zorginstellingen in Veldhoven dat een regionaal bereik heeft (De Combinatie Jeugdzorg, Severinus), maar deze blijven zoals gezegd in de MSV buiten beschouwing (zie hoofdstuk 1.1).

Dit soort voorzieningen hoeft niet per se aanwezig te zijn binnen de gemeente Veldhoven, maar is wel op regionaal niveau gewenst. Binnen de regio wordt gezocht naar de best passende locatie. Bij voorkeur vindt hierover afstemming plaats op regionaal niveau. Afhankelijk van de maatschappelijke en economische waarde van een voorziening, de ruimtelijke mogelijkheden en de financiële consequenties, heeft de gemeente Veldhoven wel/geen ambitie om zo'n regionale voorziening binnen haar gemeentegrenzen te realiseren. De realisatie van een voorziening moet passen bij de inhoudelijke ambities van de gemeente, maar moet ook passen bij de (economische) ontwikkelingen die zich voordoen.

Gemeentebrede voorzieningen

Gemeentebrede voorzieningen zijn voorzieningen waarvan er bij voorkeur minimaal één aanwezig is binnen de gemeente Veldhoven. Het zijn voorzieningen die bedoeld zijn voor alle inwoners van Veldhoven en zijn woonservicezone- en wijkoverstijgend.

Zoals af te lezen uit bovenstaande figuur gaat het om een bibliotheek, theater, zwembad, sporthal, middelbare school en bepaalde welzijnsvoorzieningen, zoals het loket Wonen, Welzijn en Zorg, het consultatiebureau en algemeen maatschappelijk werk.

De gemeente Veldhoven streeft ernaar om deze voorzieningen op gemeenteniveau te behouden. Ze vervullen een rol voor alle inwoners van de gemeente Veldhoven. Het is nadrukkelijk niet de ambitie om dit soort voorzieningen op een lager planningsniveau (bijvoorbeeld woonservicezone of wijk) te realiseren. Dit past niet bij het uitgangspunt van een efficiënte en effectieve inzet van accommodaties. Uiteraard is het wel mogelijk om diensten en activiteiten op woonservicezone of wijkniveau aan te bieden. Het uitgangspunt is dat gebruik wordt gemaakt van bestaande voorzieningen op woonservicezone of wijkniveau en dat geen nieuwe, specifieke voorzieningen worden gerealiseerd.

De gemeente Veldhoven streeft er bovendien naar om deze voorzieningen – voor zover deze een stedelijk karakter hebben – langs de Stedelijke As te realiseren. Dit sluit aan bij de Ruimtelijke Structuurvisie en versterkt het stedelijke karakter van Veldhoven.

Voorzieningen op woonservicezoneniveau

Het beleid ten aanzien van woonservicezones is erop gericht om iedereen zo lang mogelijk zelfstandig te laten wonen en de zorg die hij of zij nodig heeft aan te bieden in de eigen woonomgeving. De gemeente streeft hierbij naar een geclusterd aanbod van zorg en zorggerelateerde functies.

In de visie van de gemeente zijn op woonservicezoneniveau voorzieningen voor (eerstelijns)zorg en ruimte voor ontmoeting en activiteiten aanwezig. Ten aanzien van deze voorzieningen geldt dat alle inwoners van de woonservicezone gebruik moeten kunnen maken van de voorzieningen (inloopfunctie) en dat er idealiter een bepaalde mate van samenhang bestaat tussen de voorzieningen. Dit geldt zeker wanneer de voorzieningen onder één dak zijn gehuisvest (bijvoorbeeld in de vorm van een gezondheidscentrum), maar kan ook door inhoudelijke samenwerking en afstemming. De gemeente probeert dit te stimuleren, onder andere door in te zetten op verbreding van scholen, de realisatie van MFA's en de inzet van combinatiefunctionarissen

Voorzieningen op wijkniveau/wijkgerelateerde voorzieningen

Wijkgerelateerde voorzieningen zijn (veelal kleinschalige) voorzieningen die primair een functie vervullen voor de wijk waarin ze zijn gevestigd. In de visie van de gemeente gaat het om ruimte voor ontmoeting, een basisschool, kinderdagverblijf, peuterspeelzaal, buitenschoolse opvang en binnensport. Vooral in wijken met lage inkomens of sociale klassen spelen deze voorzieningen een belangrijke rol. In het theoretisch model beschikt elke wijk in Veldhoven over deze voorzieningen. Zoals in paragraaf 3.2. en 3.3. al is toegelicht, moet hierbij wel worden benadrukt dat meerdere factoren moeten worden meegenomen bij het bepalen of een voorziening ook daadwerkelijk in een wijk aanwezig moet zijn.

Conform het gemeentelijk beleid ten aanzien van verbreding van scholen en clustering van voorzieningen zijn de zogenaamde 'kindvoorzieningen' (denk aan basisschool, kinderopvang en binnensport) bij voorkeur geclusterd aanwezig op wijkniveau en bestaat er een bepaalde samenhang tussen de voorzieningen. Ook de inzet van combinatiefunctionarissen sluit hierbij aan.

Of het haalbaar en wenselijk is om wijkgerelateerde voorzieningen ook per wijk te realiseren (al dan niet geclusterd), is afhankelijk van de omvang en samenstelling per wijk (vooral het aantal kinderen), de ontwikkelingen die zich voordoen, de ruimtelijke mogelijkheden en het voorzieningenaanbod 'net over de grens binnen andere wijken'. Efficiëntie en doelmatigheid gaan boven de aanwezigheid van voorzieningen en concurrentie tussen voorzieningen wordt zoveel mogelijk voorkomen.

Voorzieningen op buurniveau

Uit de spreidingspiramide blijkt dat er geen maatschappelijke accommodaties op buurniveau zijn gepland. In de visie van de gemeente is dit een te klein planningsniveau om voorzieningen te realiseren. Dit is vanuit financieel oogpunt niet haalbaar en is ook niet nodig, gezien de (toegenomen) mobiliteit van inwoners, de opkomst van nieuwe technologieën, bewust omgaan met openbaar groen en de wens van de gemeente om te komen tot clustering van functies en multifunctioneel gebruik van voorzieningen.

Op buurniveau gaat het niet zozeer om fysieke voorzieningen (accommodaties), maar veel meer om voorzieningen in de openbare ruimte, zoals speelplekken en zitmogelijkheden. Dit valt buiten de scope van de MSV, maar is onderdeel van het Speelruimtebeleidsplan en het Groenbeleidsplan. Ook dit zijn plaatsen waar ontmoeting plaatsvindt.

3.7 Inzetten op clustering van functies en voorzieningen

Streven naar clustering

De gemeente Veldhoven streeft nadrukkelijk naar clustering van voorzieningen en functies. Het wil zeggen dat voorzieningen een samenhangend geheel vormen, bijvoorbeeld doordat er inhoudelijke samenwerking plaatsvindt of doordat voorzieningen onder één dak worden gehuisvest. Dit is een ontwikkeling die zich landelijk voordoet en ook in Veldhoven nadrukkelijk speelt. Denk aan de realisatie van (ver-)brede scholen, multifunctionele accommodaties en gezondheidscentra of de inzet van combinatiefunctionarissen.

Het voordeel is dat partijen elkaar kunnen ontmoeten, dat kennis en ervaringen kunnen worden gedeeld, dat een samenhangend geheel aan diensten en activiteiten ontstaat en dat het gemak oplevert voor bezoekers. Het sluit bovendien aan bij de wens om 'een hart van de wijk' te creëren. Dit komt de leefbaarheid of uitstraling van een wijk ten goede. De invulling of samenstelling van een cluster kan per wijk of woonservicezone verschillen, afhankelijk van de behoefte/mogelijkheden en de ontwikkelingen die zich voordoen.

Inhoudelijke en gebouwelijke clustering

In de visie van de gemeente Veldhoven is clustering nadrukkelijk meer dan het fysiek bij elkaar brengen van functies en voorzieningen. Het gaat ook over het creëren van organisatorische en inhoudelijke samenhang en samenwerking. Juist deze samenwerking moet leiden tot een beter en breder dienstverleningsniveau.

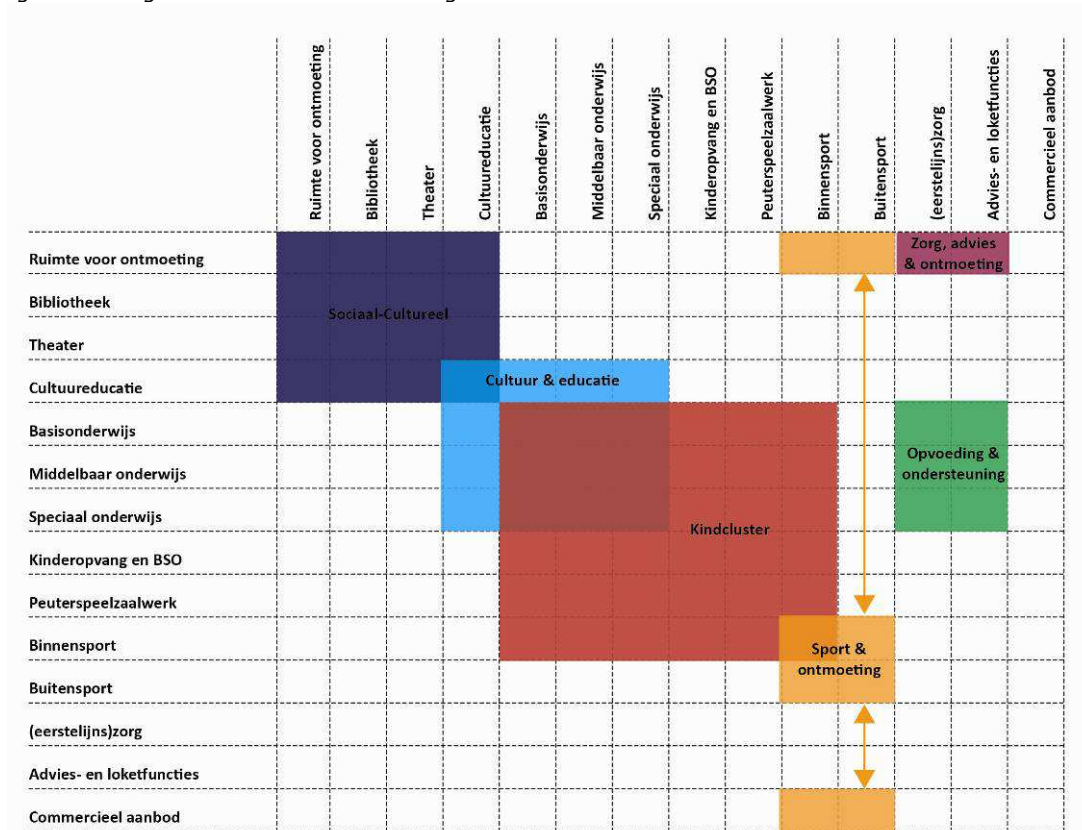
Of het mogelijk is om voorzieningen fysiek te clusteren, dat wil zeggen onder één dak te huisvesten, is afhankelijk van de ruimtelijke mogelijkheden en ontwikkelingen die zich voordoen. Bij uitbreiding van het bestaande voorzieningenaanbod of (her)huisvestingsvraagstukken van bestaande accommodaties worden de mogelijkheden voor clustering verkend.

Alle combinaties zijn mogelijk

De gemeente stimuleert partijen om te komen tot clustering. Op voorhand wordt geen enkele vorm van clustering uitgesloten. In principe zijn alle combinaties mogelijk en worden alle initiatieven om te komen tot clustering door de gemeente toegejuicht. De gemeente gaat hierover actief in gesprek met betrokken partijen.

Dit geldt vooral wanneer het gaat om clustering van functies en voorzieningen die elkaar vooral vanuit inhoudelijk en/of maatschappelijk oogpunt kunnen versterken. Denk bijvoorbeeld aan voorzieningen die zich op dezelfde doelgroep richten, die vergelijkbare diensten/activiteiten aanbieden of die ontmoeting en leefbaarheid op wijkniveau stimuleren. Onderstaande figuur geeft een aantal van dit soort combinaties weer. Dit is nadrukkelijk bedoeld om een beeld te geven; ook andere, onverwachte combinaties zijn mogelijk.

Figuur 13: Logische vormen van clustering

Aandachtspunten bij gebouwelijke clustering

Het fysiek bij elkaar brengen van functies en voorzieningen, ook wel gebouwelijke clustering, kan de inhoudelijke samenwerking versterken, maar is geen voorwaarde. Het is 'slechts' de vorm waarbinnen de samenwerking gestalte krijgt. Verschillende solitaire gebouwen kunnen samen ook een cluster vormen. Het bevorderen van de inhoudelijke samenwerking hoeft niet altijd uitgangspunt te zijn bij fysieke clustering; soms is fysieke clustering nodig om de kwaliteit van voorzieningen te kunnen waarborgen of voorzieningen in stand te houden. Denk bijvoorbeeld aan kleine scholen die samen worden gehuisvest waardoor voldoende massa ontstaat voor de scholen te kunnen behouden en/of extra faciliteiten toe te kunnen voegen.

Bij fysieke clustering van voorzieningen moet altijd 'de menselijke maat' gehanteerd worden. De gemeente Veldhoven streeft naar logische clusters en clusters die qua omvang en samenstelling passen bij de aard en omvang van het verzorgingsgebied en de uitstraling van de omgeving. Voorkomen moet worden dat het een (te) groot gebouw wordt waar niemand zich thuis voelt en waar bezoekers zich verloren wanen.

Ook moet ervoor gewaakt worden dat gebouwelijke clustering van voorzieningen leidt tot een vershraling van het aanbod elders. Clustering betekent dat voorzieningen op één plek worden gerealiseerd en dat het aanbod elders (mogelijk) verdwijnt. Voorkomen moet worden dat clustering ten koste gaat van het gebruik of de maatschappelijke functie/meerwaarde van een voorziening, bijvoorbeeld doordat bezoekers een beperkte actieradius hebben of de functie een belangrijke bijdrage levert aan de leefbaarheid op wijkniveau. Idealiter blijft op wijkniveau ruimte voor ontmoeting.

3.8 Multifunctioneel gebruik van ruimten

De gemeente Veldhoven streeft niet alleen naar clustering van voorzieningen, maar ook naar multifunctioneel ruimtegebruik. Dat wil zeggen dat accommodaties door verschillende partijen en instellingen kunnen worden gebruikt en dat geen van de gebruikers het alleenrecht heeft op een accommodatie. In de visie van de gemeente Veldhoven gaan clustering en multifunctioneel gebruik 'hand in hand'; op het moment dat functies en voorzieningen onder één dak worden gehuisvest, worden ruimten gedeeld.

Inhoudelijke en financiële voordelen

Dit levert niet alleen inhoudelijke voordelen op (mensen komen elkaar tegen), maar levert ook financiële voordelen op. Multifunctionele accommodaties kennen over het algemeen een hogere bezetting en betere exploitatiemogelijkheden dan monofunctionele accommodaties.

Het zorgt er bovendien voor dat voorzieningen op een lager planningsniveau kunnen worden gerealiseerd. Het niveau waarop een accommodatie kan/moet worden gerealiseerd, wordt mede bepaald door de gebruiksmogelijkheden van een accommodatie. Dit sluit aan bij het streven om voorzieningen dicht bij huis te realiseren (dit is onder meer prettig voor mensen met een beperkte actieradius) en draagt bij aan het uitgangspunt van een efficiënte en effectieve inzet van middelen en accommodaties, passend bij de economische ontwikkelingen die zich voordoen.

Wanneer bij de realisatie functies in elkaar worden geschoven en vierkante meters worden bespaard, leidt het op de lange termijn mogelijk tot een besparing van onderhouds- en kapitaallasten. Daar staat tegenover dat bij de realisatie en inrichting van een accommodatie rekening moet worden gehouden met het multifunctionele gebruik (denk aan flexibele schuifwanden, extra opbergruimte, goede geluidsisolatie). Dit kan voor extra kosten zorgen. Multifunctioneel gebruik stelt bovendien extra eisen aan beheer en exploitatie van de accommodatie. Dit leidt mogelijk tot een toename van de kosten (vooral personeel) en vraagt om goede afspraken over de verdeling van taken, verantwoordelijkheden en kosten.

3.9 Onderzoek naar rol gemeente

De gemeente Veldhoven hecht grote waarde aan het versterken van de sociale structuur en ziet hier een belangrijke rol voor zichzelf weggelegd. De aanwezigheid en spreiding van voorzieningen speelt hierin een belangrijke rol.

Van oudsher heeft de gemeente verschillende maatschappelijke accommodaties in eigendom. De gemeente zorgt voor het groot onderhoud en de instandhouding van de accommodaties en is verantwoordelijk voor de verhuur. Voor de basisscholen geldt dat sinds kort ook het juridisch eigendom is overgedragen aan de gemeente. De gemeente Veldhoven is daarmee economisch en juridisch eigenaar van de basisscholen. Dit biedt mogelijkheden om te komen tot clustering van functies.

Beheer en exploitatie van de accommodaties is door de gemeente op afstand gezet; de uitvoering hiervan ligt bij (vrijwillige) besturen, instellingen en gebruikers. Dit past bij het idee van een 'civil society' en sluit aan op ontwikkelingen die zich voordoen, zowel in beleidsmatige als economische zin (denk aan de Wet Werken naar Vermogen en ontwikkelingen rondom de AWBZ/Wmo). Uitzondering zijn de gemeentelijke binnensportvoorzieningen. Deze worden van oudsher door de gemeente beheerd en geëxploiteerd.

De rol van de gemeente in het domein van maatschappelijke participatie is aan het veranderen. In plaats van een verzorgingsstaat streven we naar een participatiestaat waarin de overheid vanuit een regierol de inwoners in staat stelt zelfstandig te functioneren. Die regierol heeft niet alleen betrekking op individuele bewoners, maar ook op de wijze waarop gemeenten met instellingen, verenigingen, bedrijven, besturen et cetera omgaat. De gemeente streeft ernaar een regiegemeente te zijn en dat zal ook invloed hebben op de wijze waarop met welzijnsaccommodaties omgegaan wordt.

Op de gemeentelijke planning staat reeds opgenomen dat er een onderzoek plaats zal vinden naar eigendom en beheer van gemeentelijk vastgoed. Mogelijk dat de rol van de gemeente in deze dus verandert.

4 Uitgangspunten en theoretisch model

4.1 Inleiding

Visie op voorzieningen

In het vorige hoofdstuk is de Veldhovense visie op maatschappelijke voorzieningen beschreven. In het kort komt deze visie neer op:

1. Versterken van de sociale structuur
2. Elke wijk een eigen hart
3. Maatwerk per wijk
4. Voorzieningen zijn voor iedereen
5. Voorzieningen dichtbij huis tenzij...
6. Evenwichtige spreiding van voorzieningen
7. Inzetten op clustering van voorzieningen
8. Multifunctioneel gebruik van voorzieningen

Vertaling visie naar uitgangspunten

In dit hoofdstuk wordt deze visie vertaald naar uitgangspunten over de aanwezigheid en spreiding van voorzieningen. Daarbij is steeds gekeken naar de **aard van de voorziening** (zorg, onderwijs, sport, ontmoeting, welzijn, cultuur, jeugd, specifieke doelgroep, etc.) en het **planningsniveau** (gemeente, woonservicezone, wijk). Deze uitgangspunten zijn de volgende:

Planningsniveau gemeente:

1. Gemeentebrede voorzieningen met stedelijk karakter langs de Stedelijke As (ongeacht de 'aard' van de voorziening).
2. Evenwichtige spreiding van voorzieningen voor buitensport over de gemeente.
3. Evenwichtige spreiding van voorzieningen voor specifieke doelgroepen (zoals jeugd of specifieke zorgdoelgroepen) over de gemeente.
4. Spreiding van gemeentelijke zorgfuncties en loketfuncties op het gebied van zorg en welzijn over de gemeente

Planningsniveau woonservicezone- en wijk:

5. Voorzieningen voor (eerstelijns)zorg, welzijn, sport en ontmoeting op woonservicezoneniveau.
6. Elke woonservicezone een ontmoetingscentrum
7. Op wijkniveau een cluster aan (wijk)voorzieningen met betrekking tot onderwijs en opvang en ruimte voor ontmoeting.

Nadere toelichting en koppeling met de visie-elementen

Bij deze zeven uitgangspunten wordt kort aangegeven welke visie-elementen vooral uitwerking hebben gekregen. Het eerste visie-element (versterken van de sociale structuur) geldt voor alle uitgangspunten, want die hebben alle tot doel de sociaal-maatschappelijke structuur van Veldhoven te versterken.

Uitgangspunten op gemeenteniveau:

1. **Gemeentebrede voorzieningen met stedelijk karakter langs de Stedelijke As (ongeacht de 'aard' van de voorziening).** Deze zijn voor een breed publiek en een brede doelgroep, ook van buiten Veldhoven. Ze moeten publiek goed zichtbaar, bereikbaar en toegankelijk zijn. Van elke voorziening is er maar één in Veldhoven. Door clustering langs de Stedelijke As dragen ze bij aan de uitstraling van de As. Alhoewel voor bepaalde doelgroepen (extra) maatregelen nodig (kunnen) zijn voor bereikbaarheid, is het voor de algemene doelgroep niet nodig ze dichterbij huis te realiseren. Visie-elementen 4, 5 en 7 zijn leidend voor dit uitgangspunt.
2. **Evenwichtige spreiding van voorzieningen voor buitensport over de gemeente.** Buitensportvoorzieningen kennen een zodanige omvang en grootte van de doelgroep dat ze niet op wijk- of woonservicezone-niveau aanwezig (kunnen) zijn (Bij binnensport ligt dat anders, zie uitgangspunt 5). Om gebruik en bereikbaarheid gemakkelijk te maken, is een evenwichtige spreiding over Veldhoven belangrijk. Meerdere sportmogelijkheden worden met elkaar gecombineerd. Deze voorzieningen hebben in de omgeving waar ze liggen een functie voor ontmoeting en mensen kunnen in ieder geval dichtbij huis deelnemen aan allerlei activiteiten. Met name visie-elementen 5, 6 en 7 zijn leidend voor dit uitgangspunt.
3. **Evenwichtige spreiding van voorzieningen voor specifieke doelgroepen (zoals jeugd of specifieke zorgdoelgroepen) over de gemeente.** Deze voorzieningen zijn veelal bedoeld

voor een gemeentebrede doelgroep, maar vervullen ook een rol in de directe omgeving waarin ze staan, waardoor een concentratie van meerdere voorzieningen op één plek niet wenselijk is. Visie-elementen 5 en 6 zijn vooral leidend voor dit uitgangspunt.

4. **Spreiding van gemeentelijke zorgfuncties en loketfuncties op het gebied van zorg en welzijn over de gemeente.** De doelgroep is gemeentebreed en de daadwerkelijk dienst- of zorgverlening hoeft niet per se aan een specifiek gebouw gebonden te zijn (loket-/spreekuurfuncties kunnen ook gekoppeld worden aan bestaande gebouwen, multifunctioneel gebruik). Door spreiding over de gemeente wordt bereikbaarheid voor alle doelgroepen groter, waardoor diverse voorzieningen toch dichtbij huis gerealiseerd zijn. Het streven is om geen aparte accommodaties voor specifieke doelgroepen te hebben (visie-element 4), waardoor evenwichtige spreiding van de algemene voorzieningen extra van belang wordt. Visie-elementen 4, 5, 6 en 8 zijn leidend geweest voor dit uitgangspunt.

Uitgangspunten op woonservicezone- en wijkniveau:

5. **Voorzieningen voor (eerstelijns)zorg, welzijn, binnensport en ontmoeting op woonservicezoneniveau;**
6. **Elke woonservicezone een ontmoetingscentrum;**
7. **Op wijkniveau een cluster aan (wijk)voorzieningen met betrekking tot onderwijs en opvang en ruimte voor ontmoeting.**

Deze elementen hebben veel relatie met elkaar en moeten als zodanig mét elkaar gezien worden. Voorzieningen voor eerstelijnszorg, welzijn, binnensport en ontmoeting/activiteiten dienen op woonservicezoneniveau beschikbaar te zijn om voor de doelgroep voldoende aanwezig en bereikbaar te zijn. Door accommodaties te clusteren en multifunctioneel te gebruiken wordt de bruikbaarheid voor meerdere doelgroepen vergroot, dragen ze bij aan ontmoeting en dienen ze voor de directe omgeving als hart van de wijk. Dat geldt zeker als voorzieningen ook een algemene mogelijkheid tot ontmoeting hebben. Ontmoeting is van belang voor de sociale structuur en de maatschappelijke participatiedoelstellingen van de gemeente. Een brede ontmoetingsfunctie op woonservicezoneniveau, met meerdere mogelijkheden voor activiteiten, daagt daaraan bij. Sommige voorzieningen zijn voor de leefbaarheid en participatie van doelgroepen zodanig van belang dat deze wijkgerelateerd aanwezig moeten zijn. Het gaat dan vooral om de onderwijs en opvangfuncties en de diverse mogelijkheden om elkaar te ontmoeten buiten een 'formeel' ontmoetingscentrum om. Clustering van deze voorzieningen verbetert de bruikbaarheid. Multifunctioneel gebruik leidt ertoe dat de voorzieningen gezamenlijk een hart voor de wijk vormen, waar vele wijkbewoners gebruik van kunnen maken. Het hart is werkelijk een hart als er ook algemene mogelijkheden tot ontmoeting zijn.

Door deze uitgangspunten te hanteren zijn op woonservicezoneniveau de elementen **onderwijs, zorg en ontmoeting** gewaarborgd (kader 5 uit de kadernota MSV). Visie-elementen 2, 3, 4, 5, 7 en 8 zijn leidend voor deze uitgangspunten.

In paragraaf 4.2 worden deze uitgangspunten nader toegelicht én wordt een vergelijking gemaakt tussen het uitgangspunt (zo zou het moeten zijn) en de huidige situatie (zo is het nu). Zo wordt inzicht verschaft in de mate waarin de huidige situatie al dan niet voldoet aan de uitgangspunten. Dit wordt de 'opgave' voor het verbeteren van de maatschappelijke structuur genoemd. Aan het einde van dit hoofdstuk worden de uitgangspunten vertaald naar een **theoretisch model**. Dit theoretisch model is nodig om ook bij toekomstige ontwikkelingen te kunnen toetsen of de ontwikkeling al dan niet voldoet aan de uitgangspunten van de Maatschappelijke Structuurvisie.

4.2 Uitgangspunten, vergelijking en opgave

4.2.1 Uitgangspunten t.a.v. voorzieningen op gemeenteniveau

Op basis van de visie zoals weergegeven in hoofdstuk 3, kunnen de volgende uitgangspunten worden geformuleerd ten aanzien van de aanwezigheid en spreiding van voorzieningen op gemeenteniveau:

1. Gemeentebrede voorzieningen met een stedelijk karakter langs de Stedelijke As
2. Evenwichtige spreiding van voorzieningen voor buitensport over de gemeente
3. Evenwichtige spreiding van voorzieningen voor specifieke doelgroepen over de gemeente
4. Spreiding van gemeentelijke zorgfuncties en loketfuncties op het gebied van zorg en welzijn over de gemeente

Hieronder volgt een toelichting, waarbij ook een vergelijking met de huidige situatie wordt gemaakt.

Ad 1. Gemeentebrede voorzieningen met stedelijk karakter langs de Stedelijke As

Uitgangspunt

Conform de visie en uitgangspunten ten aanzien van spreiding en aanwezigheid van voorzieningen worden voorzieningen voor cultuur, sport, onderwijs, zorg en welzijn die een rol voor de hele gemeente vervullen en het stedelijk karakter van Veldhoven benadrukken, bij voorkeur langs de Stedelijke As gerealiseerd. Hier ontstaat een cluster aan stedelijke voorzieningen.

Hierdoor wordt het stedelijke karakter van Veldhoven benadrukt, de aantrekkingskracht van het City Centrum versterkt en blijft in andere gebieden het dorpse karakter behouden. Gesproken wordt van een voorziening met een stedelijk karakter als er sprake is van een groot bouwwerk met een hoogwaardige uitstraling en/of een hoge verkeersaantrekkende werking. Vaak is er slechts één zo'n voorziening aanwezig binnen Veldhoven.

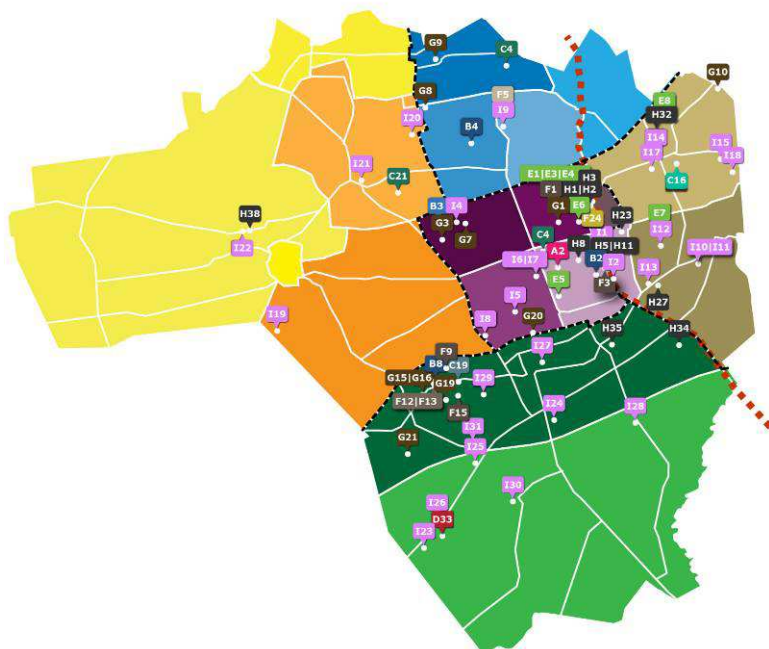
Voorzieningen langs de stedelijke as

Vergelijking huidige situatie

Verschillende voorzieningen binnen Veldhoven vervullen een functie voor de hele gemeente (of zelfs de regio), zie onderstaande figuur. Een aantal daarvan heeft ook een stedelijk karakter.

Figuur 15: Huidig aanbod gemeentebrede voorzieningen (zie bijlage 5A van het bijlagenboek)

Gemeente

A2	De Nieuwe Band	G1	Skatebaan Bussels	I13	Jehova's Getuigen Veldhoven
B2	Jongeren centrum Odeon	G10	Skatebaan Peter Zuidlaan	I14	DéDé Danceballet
B3	Kinderboerderij De Hazewinkel	G15	Atletiekbaan Kempen Campus	I15	Handboogcentrum VZOD
B4	Tienercentrum Erikant	G16	Honk/softbalcomplex Kempen Campus	I17	Sportcentrum Artisport *
B8	Jongerenpunt Veldhoven	G19	Hockeycomplex De Korze	I18	David Lloyd Club
C16	VSO Prins-Willem Alexanderschool	G21	Trimbaan Moormanlaan	I19	Midgetgolf Molenvelden
C19	Sondervick College	G20	Korfbalcomplex SDO	I2	Immanuelkerk
C21	SO De Zwengel	G3	Skatebaan Zilvermid	I20	Ruitersportterrein De Berkt
C4	SBO De Verrekijker	G8	Korfbalcomplex BIO Heikant	I21	Kerkgebouw St. Jan de Doper
C8	SO Prins Willem-Alexanderschool	G9	Fietscrossbaan	I22	Geitenboerke
D33	Medisch Kinderdagverblijf Boeleka	H1	Maatschappelijk werk	I23	Klimrijk De Buitenjan
E1	Bibliotheek	H11	Centraal kantoor SWOVE	I24	Sportgelegenheid/evenementencomplex De Heiberg
E3	Theater de Schalm	H2	Bureau Sociaal Raadslieden	I25	Sportgelegenheid NH Koningshof
E4	VVV (in de bibliotheek)	H23	Consultatiebureau (CJG)	I26	Burggolf Gendersteijn
E5	Educatief centrum De Parasol	H27	Polikliniek Medisch Expertisecentrum Kempen	I27	Sportcentrum Cardo Gym & Dance
E6	Art4u Veldhoven Muziek dans theater educatie	H3	Loket Welzijn, Wonen, Zorg (in gemeentehuis)	I28	Zwemgelegenheid vakantiepark 't Witven
E7	Verenigingsgebouw D'n Aard (IVN)	H32	CJG hoofdlocatie (in De Bolzen)	I29	Fit en Dansstudio Quarré
E8	Museum 't Oude Slot	H34	Maxima Medisch Centrum Veldhoven	I30	Manege De Vooruitgang
F1	Sporthal/recreatiebad Den Ekkerman	H35	Zuidzorg hoofdkantoor	I31	Paardensportcentrum De Korze
F12	Dojo Kempen Campus	H5	Steunpunt Mantelzorg (SWOVE)	I4	Speelsterrein kinderboerderij De Hazewinkel
F13	Turnhal Kempen Campus	H8	Vrijwilligersbureau Stimulans	I5	Gewichthefaccommodatie WIK
F15	Volleybalhal Nuvoc	I1	Parochie van de Heilige Jozef	I6	The Flying Bowling
F3	Tafeltenniscentrum Veldhoven	I10	Danscentrum Le Haen	I7	Biljartcentrum La Carambole
F5	Sportcentrum Atalanta	I11	Dansschool Salsapati	I8	Dansvereniging Flash
F9	Sporthal Kempen Campus	I12	Parochie van de Heilige Lambertus	I9	Pastorale eenheid Christus Hovenier

Voor culturele- en sportvoorzieningen liggen langs de Stedelijke As, denk aan theater De Schalm, zwembad/sporthal Den Ekkerman, bibliotheek/VVV. Hetzelfde geldt voor verschillende zorg- en loketfuncties, denk aan het loket Welzijn, Wonen, Zorg. Ten aanzien van de spreiding van stedelijke culturele, sport en zorg-/loketfuncties ligt er dus geen opgave; voorzieningen liggen langs de Stedelijke As en alles is in voldoende mate aanwezig.

De gemeentebrede onderwijsvoorzieningen daarentegen zijn niet langs de Stedelijke As gesitueerd. Denk aan het Sondervick College dat onderdeel is van het onderwijs- en sportcluster Kempen Campus in Veldhoven-Dorp en de scholen voor speciaal onderwijs die verspreid liggen over de gemeente. Deze situatie is historisch gegroeid.

De huidige spreiding van onderwijsvoorzieningen met een stedelijk karakter sluit dus niet aan bij het idee van stedelijke voorzieningen langs de Stedelijke As. Het sluit wel naadloos aan bij een ander uitgangspunt, namelijk dat van clustering van voorzieningen; de meeste voorzieningen liggen namelijk geconcentreerd aan de rand van Veldhoven. Er zijn plannen om de onderwijsvoorzieningen in

Veldhoven-Dorp uit te breiden (Kempen Campus, Prins Willem Alexander School) en scholen voor speciaal onderwijs op te nemen in de clusters (bijvoorbeeld MFA Noord). Er zijn geen plannen om de bestaande voorzieningen te verplaatsen en langs de Stedelijke As te plaatsen. Dit is zowel vanuit ruimtelijk als financieel oogpunt geen optie.

Inmiddels is er in Veldhoven een onderdeel van het ROC, de School voor Bouwen en Wonen, gevestigd in Veldhoven, in het Techniekhuis op de Run. Mocht op termijn nog een nieuwe onderwijsvoorziening in Veldhoven worden gerealiseerd (bijvoorbeeld MBO of HBO), dan dienen de mogelijkheden langs de Stedelijke As wel te worden bekeken. Vanuit het oogpunt van clustering zouden in tweede instantie ook de mogelijkheden op en rond de Kempen Campus bekeken kunnen worden.

Ad 2. Evenwichtige spreiding van buitensportvoorzieningen over de gemeente

Uitgangspunt

Conform het uitgangspunt van een evenwichtige spreiding van voorzieningen worden buitensportvoorzieningen (parken-/velden) zoveel mogelijk verspreid over de gemeente gerealiseerd. Waar mogelijk vindt clustering plaats met andere voorzieningen plaats (bijvoorbeeld door functies toe te voegen) en vindt medegebruik van velden en kleed- en clubgebouwen door derden plaats.

Door (kleinschalige) sportvoorzieningen binnen het gebouwd gebied - in de kern van een wijk of tussen wijken - te situeren, dragen ze bij aan de leefbaarheid. Mensen kunnen dicht bij huis deelnemen aan activiteiten en elkaar ontmoeten. Voor grote(re) complexen is dit vaak vanuit ruimtelijk oogpunt niet mogelijk.

Vergelijking huidige situatie

In de huidige situatie beschikken alle woonservicezones over een of meerdere voorzieningen voor buitensport. Logischerwijs verschilt het aanbod per wijk. Verreweg de meeste (grotere) sportvoorzieningen liggen in Veldhoven-Dorp rondom de Kempen Campus, Zeelst en aan de noordkant van Veldhoven. Het aanbod in Oerle beperkt zich tot een tennispark. Ook in De Drie Dorpen is een tennispark voorzien.

Vraag en aanbod lijken in evenwicht. Er zijn voldoende voorzieningen om aan de vraag te kunnen voldoen en de accommodaties voldoen aan de sporttechnische eisen (kwalitatief goed). Daar komt bij dat de actieradius van inwoners over het algemeen groot genoeg is om gebruik te kunnen maken van voorzieningen elders binnen de gemeente en in het kader van sport- en beweegbeleid wordt sterk ingezet op multifunctionele voorzieningen en sporten/bewegen in de openbare ruimte.

De opgave voor buitensport is het inzetten op clustering van functies en stimuleren van multifunctioneel gebruik (medegebruik sportvelden, toevoeging functies, etc.). De multifunctionele breedtesportterreinen in de openbare ruimte zijn weliswaar breed inzetbaar en voor iedereen toegankelijk, maar sport-complexen gericht op de beoefening van een specifieke sport, zijn in gebruik door sportverenigingen. Hier is nauwelijks sprake van multifunctioneel gebruik.

Ad 3. Evenwichtige spreiding voorzieningen voor specifieke doelgroepen over de gemeente

Uitgangspunt

Conform de uitgangspunten ten aanzien van aanwezigheid en spreiding worden voorzieningen voor specifieke doelgroepen zo min mogelijk gerealiseerd. Het uitgangspunt is inzetten op de realisatie van algemene voorzieningen die voor iedereen toegankelijk zijn. Door de gemeente wordt een terughoudend beleid gevoerd ten aanzien van voorzieningen voor specifieke doelgroepen. Dit sluit aan op het gemeentelijk beleid over maatschappelijke participatie, waarin mensen worden gestimuleerd om deel te nemen aan het algemeen, maatschappelijk leven.

Op het moment dat toch voorzieningen voor een specifieke doelgroep worden gerealiseerd geldt het uitgangspunt van een evenwichtige spreiding over de gemeente. Voor zover het voorzieningen met een stedelijk karakter betreft, geldt het uitgangspunt van realisatie langs de Stedelijke As. De voorzieningen zijn bij voorkeur multifunctioneel inzetbaar.

Vergelijking huidige situatie

Veldhoven beschikt over een aantal voorzieningen dat voor specifieke doelgroepen is bedoeld en/of door bepaalde doelgroepen wordt gebruikt. Denk aan ontmoetingscentrum De Ligt (voorziening voor ouderen), De Nieuwe Band (baanlozenproject), De Boei (een voorziening gericht op mensen met een psychiatrische en/of psychosociale achtergrond) en verschillende activiteiten- en ontmoetingsruimten als onderdeel van woon-zorgcomplexen (Rundgraafpark, Merefelt, Sele en het gebouw van Severinus aan De Libra). Daarnaast gaat het om voorzieningen voor jeugd/jongeren, zoals:

- blokhutten (scouting gebouwen)
- jongerencentrum Odeon (voor jongeren tussen 12 en 24 jaar)
- tienercentrum Erikant (voor jongeren tussen 8 en 15 jaar)
- activiteitscentrum De Dobbelsesteen (jeugd)
- jongerenpunt Veldhoven (Kempen Campus, tevens CJG inlooppunt, voor jongeren van 12-24 jaar)
- kinderboerderij (de Hazewinkel en als onderdeel van de Prins Willem Alexander school)
- twee speeltuinen (ASV d'Ekker en Kabouterdorp)

De meeste voorzieningen vervullen een functie voor de hele gemeente én de wijk waarin ze zijn gevestigd. Vooral speeltuinen, blokhutten, activiteitenruimten en ontmoetingscentra vervullen nadrukkelijk een functie op wijkniveau. De voorzieningen liggen verspreid over de gemeente en vervullen vooral een rol voor hun eigen doelgroep. Multifunctioneel gebruik van de voorzieningen vindt slechts beperkt plaats. Een aantal voorzieningen wordt in beperkte mate ook door andere groepen gebruikt. Zo maken scouting en kinderopvang gebruik van de blokhutten, vinden verenigings-wijkactiviteiten plaats in gebouw De Dobbelsesteen en organiseert Stimulans tieneractiviteiten in Odeon).

De opgave rondom deze voorzieningen is niet zozeer de spreiding over de gemeente; dit sluit aan bij de visie en uitgangspunten. De opgave is vooral het onderzoeken van de mogelijkheden om de functie en exploitatiemogelijkheden van bestaande voorzieningen te versterken, bijvoorbeeld door functies toe te voegen of de accommodatie open te stellen voor een breder publiek. Dit sluit aan bij het uitgangspunt van clustering en multifunctioneel ruimtegebruik.

Ook ligt er een opgave om instellingen die activiteiten voor specifieke doelgroepen organiseren, te stimuleren om gebruik te maken van andere accommodaties. Denk aan tiener-/jongerenactiviteiten die in een algemeen ontmoetingscentrum georganiseerd. Overigens moet voorkomen worden dat dit ten koste gaat van het gebruik door de oorspronkelijke doelgroep.

Ad 4. Spreiding van gemeentelijke zorg-/loketfuncties over de gemeente

Uitgangspunt

Conform de uitgangspunten worden zorgfuncties en loketfuncties op het gebied van welzijn verspreid over de gemeente. Voorzieningen met een stedelijk karakter, worden liefst gesitueerd langs de Stedelijke As. Er wordt gezocht naar mogelijkheden om te komen tot clustering van functies en voorzieningen. Voor voorzieningen op woonservicezone of wijkniveau wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van bestaande (multifunctionele) voorzieningen. Dit maakt het mogelijk om voorzieningen dicht bij huis te realiseren of in stand te houden. Het neemt bovendien belemmeringen ten aanzien van bereikbaarheid of mobiliteit weg.

Vergelijking huidige situatie

Alle gewenste voorzieningen zijn aanwezig binnen Veldhoven en liggen verspreid over de gemeente. Een aantal ligt langs de Stedelijke As. Op onderdelen is ook sprake van clustering van voorzieningen. Voorbeelden zijn het consultatiebureau in MFA Noord en het CJG inlooppunt op de Kempen Campus.

De opgave is niet het realiseren van extra voorzieningen of het spreiden van voorzieningen over de gemeente. De opgave is eerder het zoeken naar mogelijkheden om diensten en activiteiten op wijkniveau aan te bieden en de mogelijkheden om te komen tot clustering. Dit versterkt de functie van bestaande accommodaties en draagt bij aan het uitgangspunt van dienstverlening en ontmoeting dicht bij huis.

4.2.2 Uitgangspunten t.a.v. voorzieningen op woonservicezoneniveau

Op basis van de visie zoals weergegeven in hoofdstuk 3, gelden de volgende uitgangspunten ten aanzien van de aanwezigheid en spreiding van voorzieningen op het niveau van een woonservicezone:

1. Voorzieningen voor (eerstelijns)zorg, welzijn, sport en ontmoeting op woonservicezoneniveau
2. Elke woonservicezone een ontmoetingscentrum
3. Op wijkniveau een cluster aan (wijk)voorzieningen voor onderwijs en opvang en ruimte voor ontmoeting

Hieronder volgt een toelichting, waarbij ook een vergelijking met de huidige situatie wordt gemaakt. Hierbij wordt de algemene opgave op woonservicezoneniveau beschreven en wordt kort ingegaan op de specifieke opgave per woonservicezone/wijk.

Ad 1. Elke woonservicezone (een cluster aan) voorzieningen voor zorg, welzijn en ontmoeting

Uitgangspunt

Het uitgangspunt is dat iedere woonservicezone over (een cluster van) voorzieningen op het gebied van (eerstelijns) zorg, welzijn, binnensport en ontmoeting beschikt. Clustering wil zeggen dat inhoudelijke afstemming/samenwerking tussen de functies/voorzieningen plaatsvindt en dat de voorzieningen waar mogelijk ook onder één dak zijn gehuisvest. De voorzieningen zijn toegankelijk voor iedereen. Denk aan een ontmoetingsruimte in een zorgcentrum waar ook omwonenden/niet-bewoners gebruik van kunnen maken. Zo'n cluster aan voorzieningen kan het hart van de woonservicezone vormen. De aanwezigheid van voorzieningen in de (leef-)omgeving draagt bij aan de zelfredzaamheid en zelfstandigheid van inwoners, passend bij het gemeentelijk beleid.

Wanneer sprake is van fysieke clustering van zorgvoorzieningen waaronder een huisarts (als basisvoorziening waar iedereen gebruik van kan maken), wordt in het kader van de MSV gesproken over een gezondheidscentrum. Maakt een huisarts geen deel uit van het cluster, dan wordt het niet als gezondheidscentrum beschouwd (ongeacht de naamgeving van het cluster).

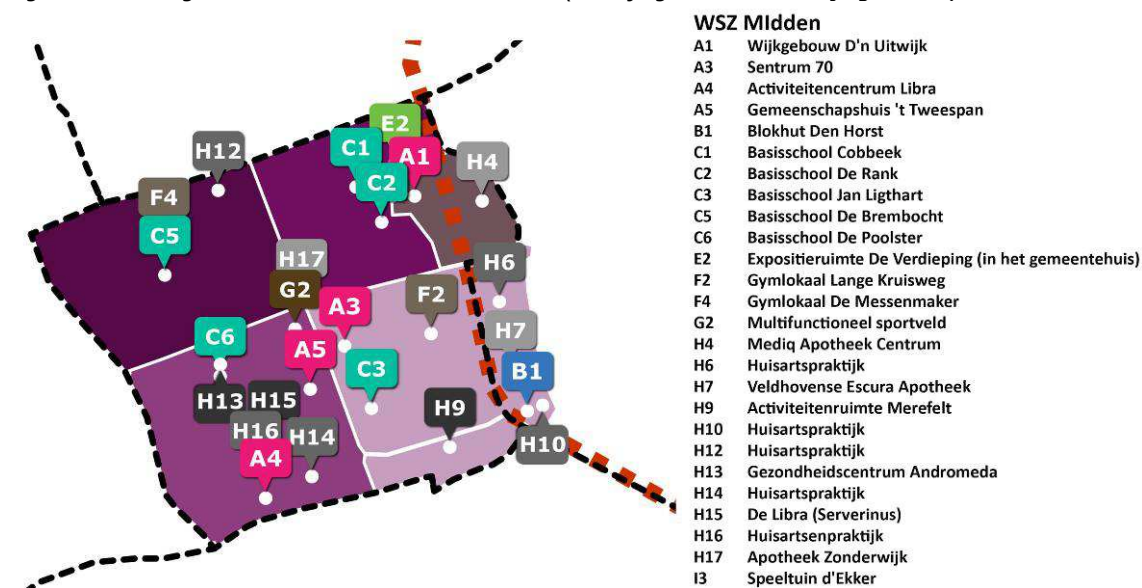

Vergelijking huidige situatie

Woonservicezone Midden beschikt over een ruim aanbod aan voorzieningen op het gebied van zorg, welzijn, ontmoeting en dienstverlening. In veel gevallen is er echter nog geen sprake van clustering van functies/voorzieningen en ontbreekt ook een brede inloofunctie. In gezondheidscentrum Andromeda is bijvoorbeeld geen huisarts en brede inloofunctie aanwezig; de zorgfuncties aan de Nijlandlaan zijn solitaire voorzieningen en vormen geen samenhangend geheel; veel huisartsen zijn solitair gehuisvest.

De ruime aanwezigheid van voorzieningen biedt wel potentie om tot een cluster van voorzieningen of een gezondheidscentrum te komen. Dit geldt zeker wanneer ook de dagbesteding van Severinus en De Libra hierin wordt betrokken. De opgave is dus vooral het fysiek en inhoudelijk clusteren van functies en voorzieningen en het versterken van de functie van bestaande voorzieningen. Op de grens van woonservicezone Midden en Oost wordt in 2012 gezondheidscentrum De Ligt gerealiseerd. Ook dit sluit aan bij het uitgangspunt van clustering van zorg- en welzijnsvoorzieningen.

Figuur 14: Huidig aanbod woonservicezone Midden (zie bijlage 5B van het bijlagenboek)

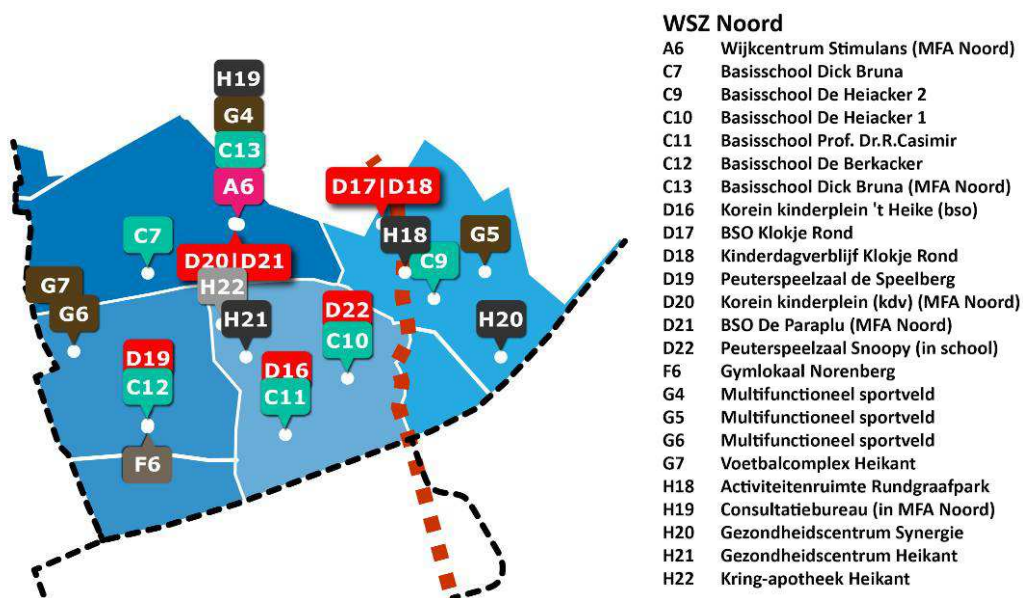

Woonservicezone Noord beschikt met gezondheidscentrum De Heikant over een cluster een (eerstelijns) zorgvoorzieningen dat voor iedereen toegankelijk is en dat een brede (inloop)functie vervult. Hier is een breed scala aan zorg- en welzijnsvoorzieningen gehuisvest (huisartsen, psycholoog, maatschappelijk werk, fysio- en manuele therapie, thuiszorg, et cetera) en partijen werken nauw samen binnen verschillende zorgprogramma's. De Heikant vervult een functie voor alle inwoners van woonservicezone Noord. Dit voldoet aan de definitie van een gezondheidscentrum en sluit aan bij de uitgangspunten ten aanzien van clustering.

Gezondheidscentrum Synergie, ook gevestigd in woonservicezone Noord (De Polders), voldoet niet aan de definitie van een gezondheidscentrum; het centrum biedt onder meer onderdak aan fysiotherapie en een fitnessruimte, maar een huisartsenpraktijk ontbreekt hier.

Daarnaast kunnen inwoners van woonservicezone Noord ook gebruik maken van allerlei losse zorgvoorzieningen. Met andere woorden, woonservicezone Noord beschikt over een ruim aanbod aan voorzieningen; hier ligt geen opgave.

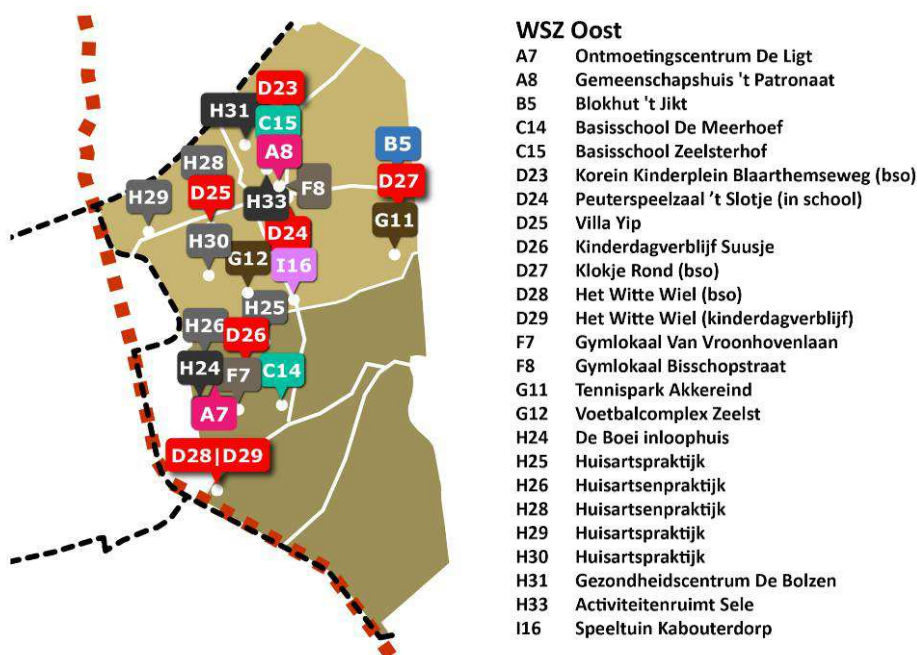
Figuur 15: Huidig aanbod woonservicezone Noord (zie bijlage 5B van het bijlagenboek)

In woonservicezone Oost is gezondheidscentrum De Bolzen gevestigd (Zeelst). Op de grens met woonservicezone Midden wordt in 2012 bovendien gezondheidscentrum De Ligt gerealiseerd. Beide centra voldoen aan de uitgangspunten ten aanzien van clustering van (eerstelijns) zorgvoorzieningen.

In beide centra zijn/worden verschillende zorg- en welzijnsvoorzieningen en een huisartsenpraktijk gevestigd. Ze voldoen daarmee aan de uitgangspunten van clustering van (eerstelijns) zorgvoorzieningen, maar beschikken niet over een echte ontmoetings- en inloopfunctie. De opgave in woonservicezone Oost is dus niet zozeer de realisatie of clustering van zorg-/welzijnsvoorzieningen, maar wel het realiseren/creëren van ontmoetingsmogelijkheden/brede inloop. Mogelijk dat bestaande accommodaties hier een rol in kunnen vervullen.

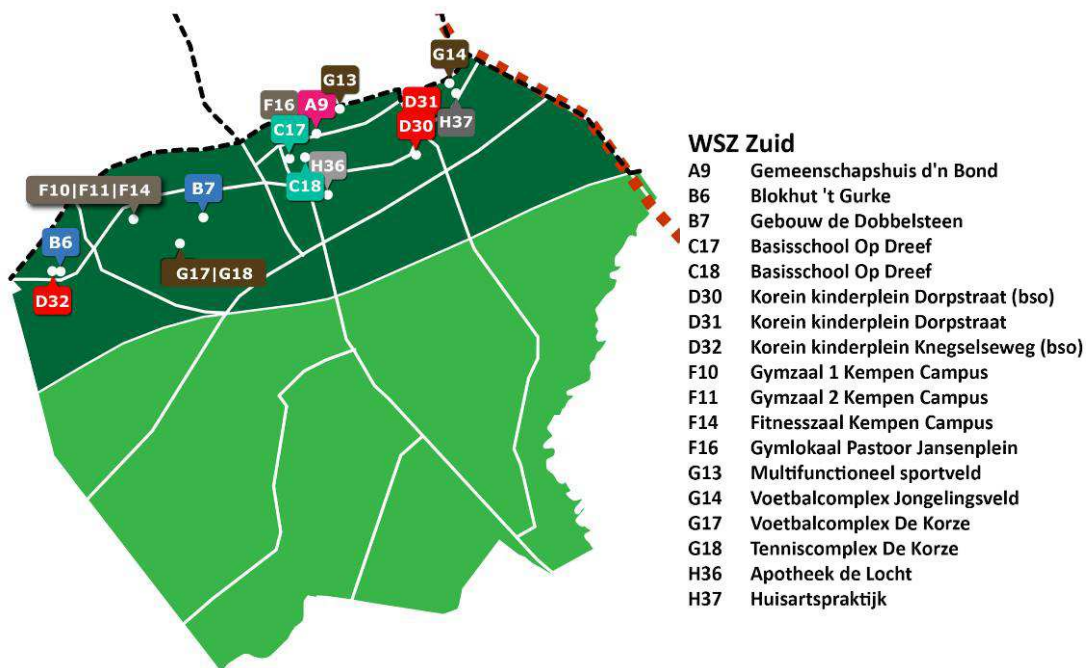
Figuur 16: Huidig aanbod woonservicezone Oost (zie bijlage 5D van het bijlagenboek)

Woonservicezone Zuid beschikt niet over een gezondheidscentrum. Wel is in deze woonservicezone Maxima Medisch Centrum gevestigd. Dit medisch centrum kan beschouwd worden als een cluster van tweedelijns en gespecialiseerde gezondheidsvoorzieningen. Het wordt niet gezien als maatschappelijke voorziening voor ontmoeting en welzijn.

Een cluster aan (eerstelijns)zorg-/welzijnsvoorzieningen ontbreekt dus in woonservicezone Zuid. Mogelijk dat bestaande accommodaties hier een rol in kunnen vervullen. Er is namelijk wel een ontmoetingscentrum aanwezig (D'n Bond) en ook zijn er diverse losse voorzieningen in woonservicezone Zuid. De opgave is om te komen tot uitbreiding en clustering van zorg-/welzijnsvoorzieningen (al dan niet in de vorm van een gezondheidscentrum) of de functies in bestaande accommodaties onder te brengen. De realisatie van MFA Zuid leidt tot een versterking van het bestaande voorzieningenaanbod en sluit aan op het uitgangspunt van clustering.

Figuur 17: Huidig aanbod woonservicezone Zuid (zie bijlage 5E van het bijlagenboek)

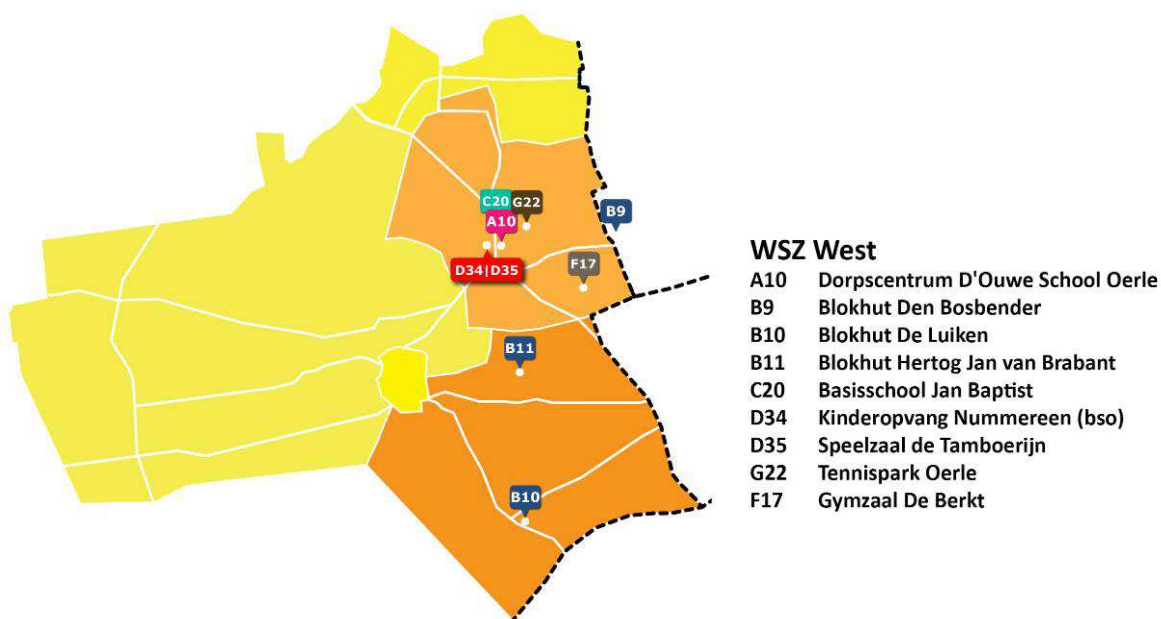

Woonservicezone West bestaat uit Oerle (bestaand gebied) en De Drie Dorpen. Beide delen zijn fysiek van elkaar gescheiden en liggen op enige afstand van elkaar. De verwachting is dat er nauwelijks samenhang en verbondenheid zal zijn en dat Oerle en De Drie Dorpen op zichzelf staande gebieden zijn met elk een eigen voorzieningenaanbod. Oerle beschikt over een eigen voorzieningenaanbod en ook voor De Drie Dorpen is een aanbod aan maatschappelijke voorzieningen gepland (zie hoofdstuk 1).

Een van de voorzieningen die in De Drie Dorpen is gepland, is een gezondheidscentrum (locatie Bosackers). In Oerle-Zuid wordt bovendien in het kader van Zilverackers een zorgcluster gepland. In het zorgcluster kunnen in combinatie met de beoogde woon-/ zorgfunctie onder meer praktijkruimten voor eerstelijnszorg en een ontmoeting worden ondergebracht. Hiervoor is een gezamenlijk ruimtebeslag gereserveerd in het globaal bestemmingsplan, gebaseerd op een programmatisch wensbeeld. Definitieve besluitvorming hierover en definitieve invulling hiervan (er moeten ook daadwerkelijk aanbieders zijn die dit aanbod ook willen realiseren in Zilverackers) is echter nog niet rond.

De opgave in woonservicezone West ligt dus in de voorbereiding en realisatie van voorzieningen in Zilverackers. Als deze plannen daadwerkelijk gerealiseerd kan worden, beschikt woonservicezone West over het gewenste aanbod en wordt aan de uitgangspunten van clustering voldaan. Specifieke voor Oerle ligt er een opgave om het bestaande voorzieningenaanbod in stand te houden (leefbaarheid).

Figuur 20: Huidig aanbod woonservicezone West (zie bijlage 5F van het bijlagenboek)

Ad 2. Elke woonservicezone een ontmoetingscentrum

Uitgangspunt

Conform de uitgangspunten beschikt iedere woonservicezone bij voorkeur over een (multifunctioneel) ontmoetingscentrum dat voor iedereen toegankelijk is, een open inloofunctie kent en waar ontmoeting centraal staat. Dit kan een op zichzelf staande voorziening zijn, maar het kan ook onderdeel zijn van een MFA, zorgcomplex of gezondheidscentrum. Het gaat nadrukkelijk om een multifunctionele voorziening waar naast dienstverlening, zorg en ondersteuning ook ontmoeting plaatsvindt. Dit draagt bij aan de zelfredzaamheid en zelfstandigheid van inwoners.

Vergelijking huidige situatie

In woonservicezone Midden zijn meerdere (solitaire) ontmoetingscentra aanwezig. De inloofunctie van de bestaande voorzieningen is echter beperkt en moet worden versterkt. Daarnaast beschikken woonzorgcomplex Merefelt (d'Ekker) en De Libra (zonderwijk) over een activiteitenruimte en heeft ook Lunet Zorg plannen om in 't Look een ontmoetingsruimte te realiseren. In praktijk maken vooral ouderen en cliënten gebruik van de bestaande ontmoetingscentra; een brede inloofunctie voor de wijk ontbreekt.

De opgave in woonservicezone Midden is dus het versterken van de wijkfunctie van bestaande voorzieningen en inzetten op clustering van voorzieningen, bijvoorbeeld door bestaande voorzieningen uit te breiden met ontbrekende functies of meer samenhang te creëren tussen de bestaande voorzieningen. Zo zou een ontmoetingsruimte aan het gezondheidscentrum kunnen worden toegevoegd, kunnen allerlei loket- en adviesfuncties in de bestaande activiteiten- en ontmoetingsruimten worden ondergebracht en kan worden bekeken of bestaande voorzieningen behalve door de eigen doelgroep ook door andere groepen en inwoners kunnen worden gebruikt. De plannen voor MFA Midden sluiten aan bij het uitgangspunt van clustering en bieden goede mogelijkheden om te komen tot een hart van de wijk.

Voor woonservicezone Noord geldt dat de ontmoetingsfunctie wordt ingevuld door het wijkcentrum in MFA Noord. Met de realisatie van MFA Noord is een belangrijke stap gezet naar clustering van functies en (wijkgerelateerde) voorzieningen. MFA Noord biedt voldoende ruimte voor ontmoeting, met name voor de wijken Heikant en De Kelen.

Met het activiteitencentrum in Rundgraafpark (op de grens van De Kelen en De Polders) beschikt woonservicezone Noord bovendien over een voorziening beschikt die, behalve door bewoners van het complex, ook door wijkbewoners kan worden gebruikt. In het gebouw is een grand café, een servicepunt voor boodschappen, een kinderdagverblijf en een praktijk voor fysio- en podotherapie gevestigd. Mogelijk dat de activiteitenruimte een bredere ontmoetingsfunctie kan vervullen. Gevoelsmatig is dit nu niet het geval. De voorziening is vooral in gebruik bij cliënten en bewoners, terwijl de potentie er zeker is om ook voor een of meerdere wijken (waaronder De Polders) een rol te spelen.

De opgave in woonservicezone Noord is niet de realisatie van extra aanbod, maar vooral het creëren van samenhang tussen de bestaande voorzieningen en het versterken van de functie van (potentiële) ontmoetingsruimten (ontmoetingsruimte MFA Noord, activiteitenruimte Rundgraafpark). Dit is van belang, omdat ontmoeting in woonservicezone Noord 'niet vanzelf gaat'; de wijken zijn compact gebouwd, sterk gericht op wonen (monofunctioneel) en van historisch gegroeide binding is (nog) geen sprake. Commercieel aanbod is hier niet of nauwelijks aanwezig. De opgave is om de functie van bestaande en potentiële ontmoetingsruimten te versterken.

Woonservicezone Oost beschikt over inloophuis De Boei voor mensen met een psychiatrische of psychologische achtergrond (Meerveldhoven) en activiteitscentrum Sele, onderdeel van woonzorgcentrum Sele (Zeelst). Beide zijn gericht op een specifieke doelgroep en zijn niet gemakkelijk of laagdrempelig toegankelijk voor de algemene bevolking. Gezondheidscentrum De Bolzen en wooncentrum Sele liggen op korte afstand van elkaar. De opgave is hier dus het verbreden van de functie van bestaande voorzieningen.

Wijkgebouw D'n Bond is hét ontmoetingscentrum voor woonservicezone Zuid. Het centrum vervult een inloopfunctie en is toegankelijk voor alle inwoners. In de praktijk maken echter vooral ouderen er gebruik van. De uitstraling van het gebouw is enigszins gedateerd. Mogelijk dat met gerichte aanpassen het gebouw een meer eigentijdse uitstraling kan krijgen, waardoor de aantrekkingskracht vergroot wordt en de inloopfunctie kan worden versterkt en verbreed.

Woonservicezone West beschikt met dorpscentrum D'Ouwe School over een ontmoetingscentrum met een wijkfunctie en brede inloopfunctie. In De Drie Dorpen (locatie Huysackers) is bovendien een ontmoetingscentrum gepland, als onderdeel van MFA West. Dit sluit aan op de uitgangspunten ten aanzien van spreiding en clustering. Er ligt dan geen opgave in woonservicezone West.

Er kunnen in deze woonservicezone op termijn meerdere ontmoetingscentra zijn, maar dat is om twee redenen geen probleem: de twee gebieden Oerle en De Drie Dorpen hebben een 'stevige' fysieke barrière tussen hen in liggen en voor het behoud van de leefbaarheid in Oerle is het behoud van de (goed functionerende) wijkaccommodatie van groot belang.

Ad 3 Op wijkniveau een cluster aan (wijk)voorzieningen en ruimte voor ontmoeting

Uitgangspunt

Conform de uitgangspunten beschikken wijken over (kleinschalige) voorzieningen voor basisonderwijs, kinderopvang en binnensport beschikt en is er op wijkniveau ruimte voor ontmoeting (al dan niet in een ontmoetingscentrum). Deze wijkgerelateerde voorzieningen zijn bij voorkeur geclusterd aanwezig; dit geldt in ieder geval voor de kindfuncties. Denk aan clustering in een brede school of multifunctionele accommodaties. De voorzieningen vervullen een functie voor een of meerdere wijken (wijkoverstijgend), zijn multifunctioneel inzetbaar en dragen bij aan leefbaarheid en ontmoeting op wijkniveau. Kenmerk van dit soort voorzieningen is dat ze in de directe omgeving aanwezig zijn en dat er nauwelijks belemmeringen zijn vanuit het oogpunt van bereikbaarheid en mobiliteit.

Voorzieningen op wijkniveau

Cluster van kinderopvang,
basisonderwijs, binnensport en
(multifunctionele) ontmoetingsruimte

Vergelijking huidige situatie

In woonservicezone Midden ligt er vooral een opgave ten aanzien van de bestaande ontmoetingscentra. Met uitzondering van 't Look beschikken alle wijken over een eigen voorziening (Sentrum 70, De Libra, 't Tweespan, D'n Uitwijk), maar de wijkfunctie van deze centra moet worden versterkt en er moet worden ingezet op clustering/creëren van samenhang tussen voorzieningen. Het zijn allemaal solitaire voorzieningen. Ook is aandacht nodig voor de toekomstige exploitatie van de voorzieningen.

Bekeken moet worden of de spreiding en aanwezigheid van ontmoetingscentra in woonservicezone Midden adequaat is in relatie tot het aanbod in andere woonservicezones en of er met de realisatie van MFA Midden voldoende mogelijkheden voor ontmoeting/activiteiten op wijkniveau blijven bestaan. De realisatie van MFA Midden sluit aan op de uitgangspunten.

Voor woonservicezone Noord geldt dat met de realisatie van MFA Noord is een belangrijke stap gezet naar clustering van functies en (wijkgerelateerde) voorzieningen. De voorzieningen die hier zijn gehuisvest (onderwijs, kinderopvang, zorg, welzijn en ontmoeting), vervullen vooral een functie voor Heikant en De Kelen. Het aanbod in Heikant/De Kelen is daarmee in lijn met de uitgangspunten ten aanzien van aanwezigheid, spreiding en clustering.

Voor De Polders is dit naar verwachting minder. Het (wijkgerelateerde) voorzieningenaanbod in De Polders is beperkt en ook commercieel aanbod ontbreekt. De opgave is vooral om samenhang tussen bestaande voorzieningen te creëren en de functie van bestaande/potentiële ontmoetingsruimte (waaronder de activiteitenruimte in Rundgraafpark) te versterken.

Woonservicezone Oost beschikt over diverse wijkgerelateerde voorzieningen; op wijkniveau zijn alle gewenste voorzieningen aanwezig (onderwijs, kinderopvang, binnensport, ontmoeting).

In Zeelst zijn alle voorzieningen (met uitzondering van de gymzaal) fysiek geclusterd. Dit sluit aan bij de uitgangspunten en past binnen het brede scholen beleid van de gemeente. Aankoop van gemeenschapshuis 't Patronaat door de gemeente biedt bovendien goede kansen om te komen tot verdere clustering, multifunctionaliteit en (inhoudelijke) samenhang tussen voorzieningen. De wijkfunctie van 't Patronaat kan verder worden versterkt.

In Meerveldhoven is van clustering en samenhang op dit moment nog geen sprake. Meerveldhoven is de enige wijk waar verbreding van de school nog geen vorm heeft gekregen (fysiek), al wordt hier wel ingezet op inhoudelijke verbreding. In Meerveldhoven is de opgave dus breder. Ook hier ligt een opgave

rondom een (brede) ontmoetingsfunctie op wijkniveau; voorkomen moet worden dat de ontwikkelingen rondom 't Patronaat ten koste gaan van ontmoetingscentrum De Ligt.

Woonservicezone Zuid (Veldhoven-Dorp) beschikt over een ruim aanbod aan (wijkgerelateerde) voorzieningen voor onderwijs, kinderopvang en sport. Alleen een peuterspeelzaal ontbreekt, maar daar komt verandering in met de realisatie van MFA Zuid. Met de Kempen Campus beschikt de woonservicezone bovendien over een bovengemiddeld aanbod aan gemeentelijke voorzieningen voor onderwijs en sport. Deze vervullen ook een rol op wijkniveau. De opgave in woonservicezone Zuid is het vooral het volgen van de al in gang gezette ontwikkelingen. De realisatie van MFA Zuid sluit aan op de uitgangspunten en past binnen het gemeentelijk brede scholen beleid.

Woonservicezone West beschikt met het aanbod in Oerle en het geplande aanbod in De Drie Dorpen over een uitgebreid aanbod aan wijkvoorzieningen. Als MFA West wordt gerealiseerd, beschikt De Drie Dorpen straks over alle gewenste (wijk)voorzieningen. De voorzieningen zijn bovendien geclusterd aanwezig, conform de uitgangspunten. De opgave is hier het volgen van de ontwikkelingen.

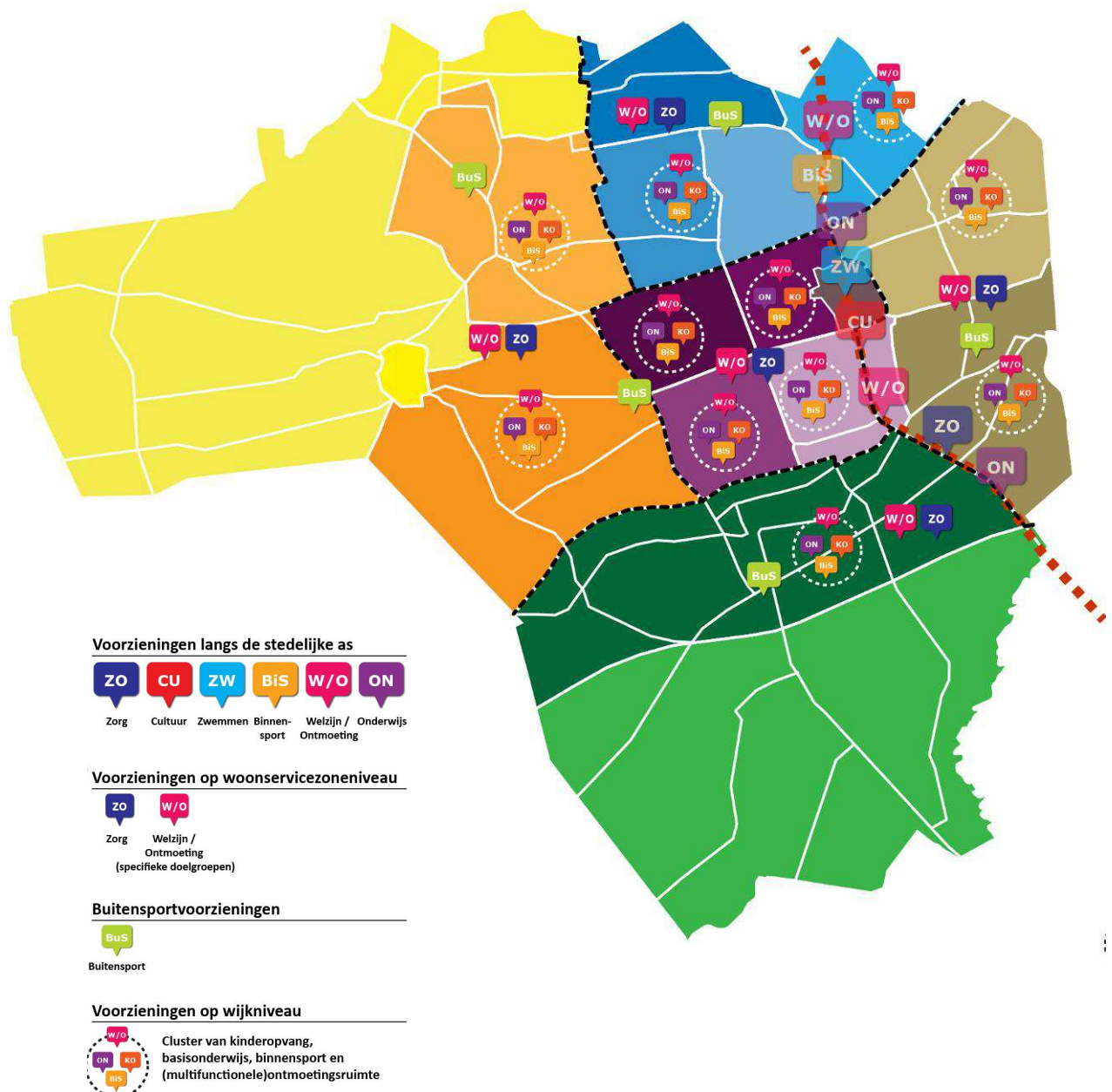
Ook in Oerle zijn alle voorzieningen geclusterd aanwezig. Ondanks het beperkte aantal kinderen/leerlingen, is er – met het oog op de leefbaarheid – in Oerle specifiek voor gekozen om een school, peuterspeelzaal, BSO en kinderopvang. Alle voorzieningen vervullen nadrukkelijk een wijkfunctie. Met dorpscentrum D'Ouwe School beschikt Oerle bovendien over een ontmoetingscentrum met een wijkfunctie en brede inloopfunctie. De opgave hier is vooral de instandhouding van het aanbod.

4.2.3 Vertaling van uitgangspunten naar theoretisch model

Bovenstaande uitgangspunten zijn niet alleen gebruikt om een vergelijking met de huidige situatie te maken; ze zijn ook vertaald naar een theoretisch model. Dat geeft op visuele wijze weer hoe de aanwezigheid en spreiding van voorzieningen in Veldhoven zou zijn als aan alle uitgangspunten wordt voldaan. Het theoretisch model is een toetsingsinstrument voor toekomstige ontwikkelingen, verzoeken, vragen, et cetera op het gebied van maatschappelijke voorzieningen.

Het model geeft de theorie aan, maar dat wil niet zeggen dat als de praktijk daar van afwijkt, dit per definitie niet goed is. Zoals in hoofdstuk 3 meermalen is aangegeven, kunnen er andere (beweeg)redenen zijn waarom een situatie die niet aan het theoretisch model voldoet, toch in de praktijk de beste oplossing is. Deze (beweeg)redenen kunnen te maken hebben met de nabijheid van andere voorzieningen, leefbaarheidargumenten, (on)beschikbaarheid van voorzieningen, lokale ontwikkelingen die zich voordoen, etc.

Figuur 18: Theoretisch model (zie bijlage 4 van het bijlagenboek)

5 Toetsingskader, opgave en vervolg

5.1 Theoretisch model als toetsingskader

Voorgesteld wordt om het theoretisch model zoals gepresenteerd aan het einde van het vorige hoofdstuk, als toetsingskader te hanteren ten aanzien van de aanwezigheid en spreiding van voorzieningen op de verschillende planningsniveaus in Veldhoven.

Dat betekent dat het theoretisch model de 'meetlat' vormt voor toekomstige keuzes en ontwikkelingen, bijvoorbeeld ten aanzien van nieuwbouwplannen of subsidieaanvragen. Het achterliggende idee is dat initiatieven en verzoeken op dezelfde manier en zo objectief mogelijk worden beoordeeld op wenselijkheid en haalbaarheid.

Concreet betekent vaststelling van het theoretisch model dat de volgende uitgangspunten leidend zijn bij toekomstige keuzes ten aanzien van voorzieningen:

- Gemeentebrede voorzieningen met een stedelijk karakter langs de Stedelijke AsEvenwichtige spreiding van voorzieningen voor buitensport over de gemeente
- Evenwichtige spreiding van voorzieningen voor specifieke doelgroepen over de gemeente
- Spreiding van gemeentelijke zorg-/loketfuncties over de gemeente
- Voorzieningen voor (eerstelijns)zorg, welzijn, sport en ontmoeting op woonservicezoneniveau
- Elke woonservicezone een ontmoetingscentrum
- Op wijkniveau een cluster aan (wijk)voorzieningen en ruimte voor ontmoeting

Dit toetsingskader staat niet geheel op zichzelf. Zoals uit de eerdere hoofdstukken al blijkt, is voor het opstellen hiervan gekeken naar reeds vastgesteld, aanpalend beleid. Binnen die beleidsterreinen zijn ook kaders vastgesteld die dienen als toetsingskaders voor nieuwe vragen en ontwikkelingen. In dit kader zijn vooral de Ruimtelijke Structuurvisie Veldhoven, de kadernota Maatschappelijke Participatie, de samenwerkingsovereenkomst Brede School Veldhoven, het convenant Veldhoven Vernieuwend Vitaal en de notitie Wonen met zorg voor bijzondere doelgroepen van belang. Op het brede terrein van zorg, welzijn en maatschappelijke voorzieningen vormen deze kaders tezamen een samenhangend geheel waarbinnen nieuwe ontwikkelingen getoetst en beoordeeld kunnen worden.

5.2 Opgave

Over het algemeen is de uitgangssituatie goed. Veldhoven beschikt over een ruim aanbod aan voorzieningen en eerder ingezet beleid en opgestelde plannen sluiten aan op de visie en uitgangspunten van de MSV. Denk aan het beleid ten aanzien van clustering van functies (verbreding scholen, MFA ontwikkeling, Kempen Campus) en de spreiding van voorzieningen over de gemeente.

Vaststelling van de MSV als beleidsstuk en toetsingskader leidt wel tot een aantal opgaven. Het gaat vooral om het versterken van de sociale structuur, het creëren van (meer) ruimte voor ontmoeting en het komen tot verdere clustering en multifunctioneel gebruik van voorzieningen. De opgave is niet zozeer de realisatie van extra voorzieningen, maar veel meer het zoeken naar slimme combinaties en mogelijkheden om de (inloop)functie en exploitatie te versterken. Dit geldt vooral voor de bestaande ontmoetingscentra. De opgave verschilt echter per deelgebied en verandert ook continu, als gevolg van ontwikkelingen die zich voordoen en (beleids)keuzes die worden gemaakt.

Opgave als gevolg van nieuw beleid

Met het vaststellen van de MSV als toetsingskader, ontstaat de volgende opgave:

- Borging MSV intern:
De MSV moet intern worden geborgd en integraal onderdeel van de algehele werkwijze worden. Concreet moet de inhoud met betrokken afdelingen/sectoren worden gedeeld (projectbureau, stedenbouw/RO, et cetera), zodat iedereen binnen de organisatie ermee bekend is. Verder moeten kaders en uitgangspunten uit de MSV worden vertaald naar bestaand beleid/plannen en mee worden genomen in de (her)ontwikkeling van gebieden en accommodaties.
- Ontwikkelingen en consequenties in beeld brengen:
Actief in de gaten houden welke ontwikkelingen zich op gemeentelijk-, woonservicezone- of wijkniveau voordoen en de consequenties hiervan voor maatschappelijke voorzieningen en MSV in kaart brengen. Hier hoeft geen nieuwe structuur voor te worden ingericht, maar kan worden aangehaakt op bestaande middelen/overlegstructuren. Hier ligt een raakvlak met de Wijkatlas. De Wijkatlas is een belangrijke informatiebron voor (het bijsturen van) de MSV. Nagegaan moet worden in hoeverre de Wijkatlas gericht ingezet kan worden ten behoeve van de MSV.
- Bespreking MSV extern:
De MSV moet met externe partijen worden gedeeld. Het doel is het delen van de visie/uitgangspunten, hen actief bij de uitwerking te betrekken en concrete ideeën/mogelijkheden te verkennen. Dit is een eerste stap richting realisatie/uitvoer, maar levert ook input voor de wijze waarop de gemeente haar rol kan/moet invullen en vormt de basis voor de verdere uitwerking/vervolg. De Leidraad Burgerparticipatie dient als kader voor de uitwerking.
- Bestaande en nieuwe plannen toetsen aan MSV:
Bestaande en nieuwe plannen/projecten moeten worden getoetst aan de MSV. Het gaat hierbij zowel om plannen/projecten die direct betrekking hebben op maatschappelijke voorzieningen (denk aan de realisatie van MFA's) als meer algemene plannen die indirect invloed kunnen hebben op de kaders en uitgangspunten van de MSV, zoals bestemmingsplannen. Als bestaande plannen niet voldoen, kan in overleg met betrokken partijen worden gezocht naar mogelijkheden voor verbeteringen. De uitvoering van deze actie vraagt om een goede borging van de MSV binnen de gemeente.
- Vervolgtraject 'wonen met zorg' en MSV:
De MSV moet worden meegenomen in het traject dat loopt naar aanleiding van het onderzoek "Wonen met Zorg voor bijzondere doelgroepen; wat komt er op ons af?", het zoeken naar locaties die geschikt zijn voor dergelijke voorzieningen (dat wil zeggen bijzondere woonvormen die niet binnen de reguliere woningvoorraad opgelost kunnen worden, zonder dat aanpassingen nodig zijn om er een 'bijzondere doelgroep' te huisvesten). Ook aandacht voor bereikbaarheid van voorzieningen en actieradius/mobiliteit van specifieke doelgroepen.

Opgave als gevolg van vergelijking met huidige situatie:

Een vergelijking tussen de uitgangspunten van het theoretisch model en de huidige situatie levert de volgende opgave op, zowel op gemeentelijk, woonservicezone- als wijkniveau.

Opgave op gemeentelijk niveau

De opgave op gemeentelijk niveau betreft:

- Verbreding buitensportvoorzieningen:
Inzetten op verbreding van de functie en exploitatiemogelijkheden van buitensportvoorzieningen door medegebruik van velden/clubgebouwen en toevoeging van functies (bijvoorbeeld BSO, zorg).
- Versterken en verbreden voorzieningen voor specifieke doelgroepen:
Inzetten op versterking en verbreding van de functie en exploitatiemogelijkheden van maatschappelijke voorzieningen voor specifieke doelgroepen (jeugd/jongeren, ouderen, etc.), door multifunctioneel gebruik, toevoeging functies, vergroten toegankelijkheid en creëren van samenhang/ samenwerking met andere accommodaties.
- Loketfuncties toetsen aan uitgangspunten:
Onderzoeken van de mogelijkheden om de (gemeentelijke) maatschappelijke loketfuncties op een lager schaalniveau aan te bieden (dichter bij huis) en te komen tot clustering/samenhang met andere voorzieningen. Ook het stimuleren van externe aanbieders om loketfuncties in de wijk en dicht bij huis aan te bieden. Het gaat nadrukkelijk om *maatschappelijke* loketfuncties en niet om gemeentelijke loketten voor het aanvragen van (bouw-)vergunningen of documenten.

Opgave op woonservicezoneniveau

De opgave op woonservicezoneniveau in algemene zin betreft:

- Versterken en verbreden inloop/ontmoetingsfunctie:
Inzetten op versterking en verbreding van de ontmoetingsfunctie en exploitatiemogelijkheden van de (wijkgerelateerde) ontmoetingscentra, door multifunctioneel gebruik, toevoeging functies, vergroten toegankelijkheid, creëren van samenhang/samenwerking met andere accommodaties, etc.
- Verbreding/realisatie gezondheidscentra:
Stimuleren van initiatieven tot de realisatie van gezondheidscentra (woonservicezone Midden, Zuid, West) en vergroten van de functie van bestaande gezondheidscentra door bredere toegankelijkheid, inloop/wijkfunctie, etc. (woonservicezones Oost en Noord).
- Versterken, clustering en behoud van voorzieningen op wijkniveau:
Inzetten op behoud/versterking van de (wijk-)ontmoetingsfunctie en clustering/samenhang van voorzieningen op wijkniveau, zowel in fysieke als inhoudelijke zin. In balans brengen van vraag en aanbod op wijkniveau, met name op het gebied van onderwijs en ontmoeting.

Specifiek gaat het per woonservicezone om:

- Woonservicezone Noord:
Inzetten op het creëren van een 'hart van de wijk' in woonservicezone Noord. Doel is ontmoeting stimuleren/behouden (ook op wijkniveau) en leefbaarheid/binding vergroten en komen tot clustering. Ook inzetten op creëren van evenwicht in vraag/aanbod onderwijs.
- Woonservicezone West:
Volgen van de geplande realisatie van maatschappelijke voorzieningen in Zilverackers. Daarnaast inzetten op versterking en behoud van voorzieningenaanbod in Oerle in het kader van leefbaarheid. Integrale benadering, maar focus op 'eigen voorzieningenaanbod' Oerle en De Drie Dorpen, dit in verband met fysieke barrière/afstanden. Betekent mogelijk een afwijking op uitgangspunten MSV.
- Woonservicezone Midden:
Inzetten op clustering van voorzieningen en creëren van samenhang/samenwerking tussen bestaande voorzieningen. Daarnaast aandacht voor behoud van ontmoetingsfunctie op wijkniveau. Creëren van evenwicht in vraag/aanbod onderwijs. Onderzoeken van mogelijkheden om de wijk-/

inlooph functie van bestaande ontmoetingscentra te versterken of de functie van andere accommodaties te verbreden (brede ontmoetingsfunctie).

- Woonservicezone Zuid:
Inzetten op clustering van voorzieningen en creëren van samenhang/samenwerking en volgen van al in gang gezette ontwikkelingen, waaronder realisatie van MFA Zuid. Mogelijkheden voor een gezondheidscentrum onderzoeken. Inzetten op behouden en versterken van de wijkfunctie van bestaand ontmoetingscentrum.
- Woonservicezone Oost:
Inzetten op clustering van functies en creëren van onderlinge samenhang, zowel inhoudelijk als fysiek. Inzetten op behoud van de (wijk)ontmoetingsfunctie en komen tot clustering/samenwerking.

5.3 Financiële paragraaf

In dit stadium is nog niet aan te geven wat de financiële consequenties zijn van het vaststellen van het theoretisch model als toetsingskader en de bijbehorende opgave op gemeentelijk en woonservicezoneniveau.

In sommige gevallen gaat het mogelijk alleen om (extra) inzet van ambtelijke uren, bijvoorbeeld voor afstemming/overleg of het verrichten van onderzoek. Mogelijk zijn deze uren zelfs te combineren met al geplande overleggen of lopende trajecten.

In andere gevallen heeft het ook financiële consequenties om een voorziening te behouden, te versterken of te realiseren. Denk aan kosten voor de realisatie van voorzieningen in Zilverackers, de (extra) subsidiering van instellingen voor huisvestingskosten of middelen voor de inhuur van externe deskundigheid. Deze financiële consequenties zijn nog niet in cijfers uit te drukken. De benoemde opgaven moeten nog nader worden uitgewerkt.

5.4 Vervolg aanpak

Het is niet wenselijk en haalbaar om de uitwerkingsvraagstukken allemaal op korte termijn op te pakken en uit te voeren. Een aantal zaken kan wel op korte termijn opgepakt worden. Het gaat dan vooral om de zaken die zonder extra (financiële) inzet kunnen starten of waarvoor aangehaakt worden bij ontwikkelingen en mogelijkheden die zich in ieder geval al voordoen. Van een aantal andere zaken kan nu al worden aangegeven dat nadere uitwerking op korte of middellange termijn niet nodig is of dat alleen al eerder in gang gezette ontwikkelingen worden gevolgd.

Dan blijven nog de zaken over die om uitwerking vragen teneinde duidelijkheid te krijgen over de financiële consequenties en de verdere aanpak die nodig is om de opgave te kunnen realiseren. Deze worden uitgewerkt in een uitwerkingsprogramma (verantwoordelijkheid College B&W). Op basis daarvan worden voorstellen gedaan voor de prioritering en uitvoering. Vanwege de huidige financiële situatie van de gemeente zal daarbij het uitgangspunt worden gehanteerd dat zaken en voorstellen die de gemeente extra geld zullen kosten en waarvoor nog geen budget beschikbaar is, voorlopig niet uitgevoerd zullen worden. Ook andere afwegingen worden hierin meegenomen, bijvoorbeeld of het activiteiten betreft in de als aandachtswijk benoemde wijken.

Het uitwerkingsprogramma wordt aan het College van B&W voorgelegd. Voor zover het een voorstel betreft met financiële consequenties die nog niet in de begroting zijn opgenomen, wordt dit op de gebruikelijke wijze aan de gemeenteraad voorgelegd (via de Planning en Controlcyclus). Op reguliere basis zal de balans opnieuw worden opgemaakt en zal een nieuw uitvoeringsprogramma gemaakt worden of tot verdere invulling en concretisering gekomen worden. Nieuwe ontwikkelingen die zich tussentijds voordoen, kunnen op die manier worden meegenomen. Ook dan kan een nadere inschatting worden gemaakt van de kosten.